

innendilrsbelysning. Absolutt ro. Finnes noe slikt? Ja. Hos disse tre pilrene og vinglasset som ingen kan forstyrre. Og likevel. Ogsil her er det en kniv. Brukt til en huslig, harmlilss syssel som il skrelle frukt. Knivbladet ligger halvveis inne i en tynn pilreskive: noen har plutselig latt kniven ligge der og giltt sin vei, halvveis inne i en skive pilre. Skaftet er svart og peker ut av bildet. Mot ingensteds. Mot en fravilrende. Og likevel absolutt ro.

90

[Page 92]
UTSTILLING XXXIV
(stilleben)

De har giltt og lagt seg. Ved siden av stolen, et oppslilt ukeblad. Pil bordet programoversikten for fjernsynet og en halvtomt pose med sjokoladebiter. Den broderte puten i sofaen er omhyggelig glattet til. Pil bordet fjernkontrollen ved siden av brilleetuiet. Hvor lenge ennil? Jeg slukker lyset igjen.

92

[Page 93]
KONSERT XVII
(vinterreise)

Det er en dag i desember med begynnende milrke. Med lue pil hodet og skjerfet godt knyttet rundt halsen gilr han langs en motorvei, mens det snilr stadig tettere. Han ser trafikklys skifte i snildrevet, fra riltdt og gult til grilnt, fra grilnt til gult til riltdt. Men snart er det bare veien som vokser inn i hvitnende jorder. *Hinter ihm schlagen die Striluche zusammen, die ilde verschlingt ihn*, synger en altstemme. Og alt som har en stemme blir stille. Det snilr. Han hilrer ikke bilene mer. Han ser ikke bensinstasjonen. Det snilr kanskje nedenfra, og han gilr omvendt. Det flyr overalt, og bakken er borte. Han gilr i luften, i selve snilen som faller, det fins ingen retning, og alt har hendt for lenge siden. Der forsvinner han, borte i snilen, selv forvandlet til drivende snil.

93

[Page 94]
MELLOMSPILL XX
(maksime)

Individet glilrder, arten er kald.

94

[Page 95]
UTSTILLING XXXV
(pressekonferanse 4)

Svart, blankpolert marmorplate med mikrofoner (som filr). Foran mikrofonen til venstre en skinninnbundet bok; foran mikrofonen i midten hodet av en utstillings-

dukke, bemalt med gull og med munnen lukket. Til
høyleire et ekskrement i spiralform (kunstig, av brent, gla-
sert leire e.l.). Boken er oppslått horisontalt (sett i profil:
som en kjeve) og utstyrt med spisse rovdyrtenner. Spot-
lighten veksler mellom å belyse de tre talerne.

95

[Page 96]
FORESTILLING XIII

X Hvor i all verden har du vært så lenge?
Y Ute og proviantert.
X Men jeg har ligget her alene siden krigen begynte.
Y Krigen er slutt.

96

[Page 97]
UTSTILLING XXXVI

(ready-made)

Pulsen hennes dunker unormalt kraftig mot klokke-
remmen. Hun er meget redd. Vi vet ikke for hva. Hun vet
det trolig ikke selv engang. Det finnes så mye ulike redd
for, både virkelige og innbildte farer. For den saks skyld
innbildte farer som blir virkeliggjort gjennom den nega-
tive fantasiens kraft. Uansett, så viser armbåndsuret hen-
nes tiden på en så yaktig samme måte, det går videre (uten
tikking, lydligst) sekund for sekund, og gjør henne eldre
og eldre for hvert av disse sekundene, som om hun para-
sitterte klokken (og ikke omvendt) og ble styrt av den,
langsamt brutt ned og forvandlet av den, som om hver
levende celle i kroppen hennes etter tur ble erstattet av
døde, forgangne sekunder, som i et forlatt hvepsebol, det
lysegrå, papiraktige stoffet som aldri skal bebos mer,
befriidd for sine rastløse summende hveps. Hvis dette var
en allegori, kunne hvepsene forestille tanker.

4. Stein og spill 97

[Page 98]
KONSERT XVIII
(opera: arie)

Z Og sjelen min falt
med en eller annen beskjed
kretset rundt sin næsten
fra første til tredje natt
ned gjennom et fjernt punktum
i utkanten av det uleselige

98

[Page 99]
MELLOMSPILL XXI

Men det er ikke spådommer jeg er ute etter, jeg vil
bare lese i den boken som inneholder flest skjebner av

alle b̃i½ker, for, det er innlysende, tenker jeg, bak hvert eneste navn i de tilsynelatende d̃i½de kolonnene, ñi½ytrale som innskrifter p̃i½ gravst̃i½tter, finnes faktisk et helt liv, alts̃i½ minst hundre tusen skjebner bare i denne katalogen. Og mens pekefingeren min vandrer nedover siden, tenker jeg at det er nok i½ aktivere en enkel tallkode p̃i½ i½tte sifre for i½ bryte inn i et helt ukjent menneskes liv. Fingeren min stanser ved et navn, jeg li½fter av r̃i½ret og venter til jeg h̃i½rer summetonen, og sl̃i½r inn tallene. Telefonen din ringer.

99

[Page 100]
UTSTILLING XXXVII
(objekt trouṽi½)

Den blir brukt til i½ holde p̃i½ plass bunken med pengesedler innerst i skuffen. Rundaktig, man fristes til i½ si: myk, og gr̃i½hvit av farve, lik senvintersñi½, og dessuten med en r̃i½dlig teint (hvis man kan bruke det uttrykket), som av utgnidd lebestift, men i virkeligheten smittet av fra sedlene, ettersom de vanligste val̃i½rene er mer eller mindre r̃i½de eller r̃i½dbrune av farve. Steinen fant jeg p̃i½ en i½de badestrand langt mot s̃i½r, en ṽi½rdag det enñi½ var for kaldt til i½ bade; bare noen stuebleke l̃i½r lyste blast mot den gulgr̃i½ sanden, for midt p̃i½ dagen var det iallfall mulig i½ sole seg. Hvorfor skulle jeg velge akkurat den steinen blant s̃i½ mange tusen hvite steiner av omtrent samme st̃i½rrelse? Hvorfor skulle du fi½ det ansiktet du har blant milliarder faktiske og potensielle, realiserbare ansikter? Vel, du har et ansikt som skiller deg fra alle andre. Det er nok. Men det er lite. Kraniene ligger og smiler det samme brede, eldgamle smilet som vi alltid b̃i½rer med oss under huden, som om gr̃i½t, grimaser og latter bare var tilsli½rende overflatefenomener, og huden kom og gikk, kom og gikk over den samme skallen, som ligger og smiler for alle. Et aldri utruget egg lukket om sin tomme g̃i½te.

100

[Page 101]
KONSERT XIX
(nocturne: atonal)

Ñi½ var det m̃i½rkegr̃i½nt og regn. Skyggene av frukttr̃i½r under gatelyktenes hvitfiolette skinn. Bruset av regnet fra alle bladene samtidig, ikke ett for ett. Gullris, moreller, spirea. En kabincruiser i haven ved siden av. Som om det var mulig i½ tenke uten i½ gjennomskj̃i½res av helvetesorkestrets virvar av kryssende strenger (noen nediset, noen r̃i½dgli½dende, p̃i½ i½n og samme dissonerende harpe). Og knuten p̃i½ s̃i½ppelposen kunne byttes ut med h̃i½nden din, trodde jeg et i½yeblikk.

101

[Page 103]
UTSTILLING XXXVIII

(objekt)

Horisontal, rektangulī½r bakgrunn av svartmalt gips, med glattpusset overflate. Innfelt i gipsen et sirkulī½rt, digitalt armbī½ndsur (minus remmen). Under uret, to kryssede knokler av et ikke sī½rlig stort dyr (kanin, katt, hund, hī½ne, rotte). Omkring det svarte gipsrektangelet en praktfull, gammeldags gullramme med utskjī½ringer. Klokken viser nī½yaktig riktig tid.

103

[Page 105]

FORESTILLING XV

X Det er varmere enn du tror i dag. Skal vi ikke gī½ en tur i haven? Kanskje vi kan plukke noen blomster og ta inn.

Y Jeg vil gjerne plukke en bukett syringer.

X Kom med hī½nden din, da. Har du hī½rt historien om forfatterinnen som ble spist av sine egne hunder?

Y Nei.

105

[Page 106]

UTSTILLING XXXIX

(selvportrett som nī½ringsmiddel)

(Man skal vī½re mistenksom overfor sin egen elendighet; den kan lett bli for sunn og nī½rende.)
Jeg lī½fter pī½ stumfilmhatten og presenterer meg: en nesten, men aldri helt tom pī½leggstube, flatklemt, nī½rpī½ fullstendig opprullet (som en bokrull?) og flassende, sammenkrī½llet, en tube som noen (Kalliope, Evterpe, fandens oldemor?) kryster enda litt mer tekstmasse ut av, ved ī½ vri og klype og klemme, om nī½dvendig trī½kke under hī½len, eller hoppe kolerisk opp og ned pī½. Jeg hī½per det smaker.

106

[Page 107]

KONSERT XX

(opera: arie: Individuasjonssangen)

ī½ Skrekken ved ī½ vī½re uhelbredelig fī½dt ikke som en gjennomiktig ī½nd men som et tvangstankeī½r av knokler og fonemer
Som visse krefters mest utspekulerte retorikk i den bunnlī½se filibustertalen om ī½ ete seg langsomt videre gjennom slekter og slekters korridorer lik en kjempehjerne uten utgang hvor vi er tomme tanker som ikke fī½r sove
Skrekken nī½r du kjenner ujevnhetene i hodebunnen og det kulete fremspringet bak ī½ret

og du innser at dette er deg selv
at du er stengt inne der
fluktsikkert og pĩċ½ livstid

107

[Page 108]
MELLOMSPILL XXIII
(dogmatikk)

Det umenneskelige er ufeilbarlig. Det vet alt og hjelper
ingen. Det redder noen i blinde, for siden ĩċ½ tygge pĩċ½ dem
en stund og spytt dem ut. Til slutt blir man absorbert av
det umenneskelige allmakt for evig ikke-tid.

108

[Page 109]
UTSTILLING XL
(skulptur)

En tredjedel seng, en tredjedel bĩċ½t, en tredjedel grav.

109

[Page 110]
MELLOMSPILL XXIV

Da jeg sovnet, var det august. Da jeg vĩċ½knet, var det
mars. Jeg kunne ikke begripe det, men ettersom jeg
avskyr vinteren, var det med fortvilelse jeg trasket gjen-
nom de snĩċ½ete bygatene, forbi teateret og undergrunns-
stasjonen, pĩċ½ vei mot jeg vet ikke hvor. En fryktelig
anelse fikk meg til ĩċ½ oppsĩċ½ke et sykehus. Langt inne i
bygningen mĩċ½tte jeg en representant for legestanden, sit-
tende bak et skrivebord. Hĩċ½flig spurte jeg om man kunne
svare pĩċ½ et par medisinske spĩċ½rsmĩċ½l av generell art. Han
nikket velvillig. Jeg spurte om det var mulig ĩċ½ fiċ½ et
hukommelsestap som strakte seg over flere mĩċ½neder, og
han bekreftet det. Deretter spurte jeg ham om det ikke
var det og det ĩċ½ret nĩċ½. Med et fint, bare lett ironisk smil,
meddelte han meg at det riktignok var et ĩċ½rstall med fire
i, men at det var ĩċ½r 3064. Det gikk opp for meg at jeg
hadde et hukommelsestap som ikke bare visket ut tiden
mellom august og mars, men som strakte seg over mer
enn tusen ĩċ½r. Jeg var alvorlig syk. Jeg ble skrekkslagen.
Sĩċ½

110

[Page 111]
FORESTILLING XVI
(skyggesteater)

I solflekkenes oldingestille ettermiddag langs veggen
skal du fiċ½ se skyggen av en hjelpende hĩċ½nd. Mer er det
ikke. Kanskje et morsomt dyr. Som du en gang kunne ha
ledd av.

111

[Page 114]

emfatisk. Og sī½ videre. Plutselig bryter en stemme igjen-
nom hī½yttaleranlegget. Alle blir helt stille. Alvorstoget
stī½r klart i spor i½n. De vet at det fi½rer dem ekspress
avgī½rde, uten i½ stoppe pī½ mellomliggende stasjoner.
Hvor det gī½r hen vet ingen.

114

[Page 115]

MELLOMSPILL XXV

Bare dyrehjarter hadde enni½ slī½tt.

115

[Page 116]

UTSTILLING XLII

(okuli½rt perspektiv)

Det er ingen skytsī½nd. Det ser pī½ oss hele tiden, der
ute fra, med stadig stī½rre pupill: den vokser til det hvite i
i½yet er borte, til hele i½yet er borte i en eneste stor natt.
Du blir selv en mager, skjelettisk grī½ engel i det udiffe-
rensierte mī½rket. Du er helt alene. Du roper om hjelp.

116

[Page 118]

snī½fonner og barkvister. Et slags protesttog, men det
vites ikke hva det gjelder. De har kanskje med seg fakler
for i½ sette fyr pī½ skogen. Nei, de har ikke det. De bare
gī½r. Og kommer aldri ut igjen.

118

[Page 119]

KONSERT XXI

Det er mī½rkt som fi½r skapelsen, eller som inne i en
sluknet krematorieovn. De fortsetter i½ hyle. De hyler selv
der hvor det ikke finnes noen atmosfi½re. Siklet deres
henger ut av munnen pī½ dem i lange, vektli½se trī½der. Det
vikler seg rundt deg (du er en halvkosmisk sjelei½me eller
noe slikt) som fibre i en kokong. Du kommer aldri til i½
fly gjenfi½dt ut av den, men du trenger heller ikke vinger,
for du svever satellittisk, omspunnet og vektli½s i rommet
utenfor det svake, infernalske gravitasjonsfeltet, mens du
hī½rer dem fortsette i½ hyle som bare engler i mī½rket kan.

119

[Page 120]

KONSERT XXII

X Det sies at en fugl synger der oppe i toppen.
Y Dessverre. Det er et svin.
X Nī½. Et svin synger i treet.
Y Men det affiserer overhodet ikke rī½ttene.

[Page 121]

UTSTILLING XLIV

Hunden av knokler og hĩġ½r kommer hinkende over den solfylte parkeringsplassen. Hunden av vĩġ½re knokler og vĩġ½rt hĩġ½r. Skygger lange som ĩġ½r.

[Page 122]

MELLOMSPILL XXVI

Han trodde vi var et mylder av tanker som etter dĩġ½den ble lagret i jordens ubevisste hukommelse, slik alt, absolutt alt vi har opplevd etter sigende finnes bevart i hjernen, og at vi kunne kalles frem igjen et annet sted og til en bedre tid. Da skulle du finne igjen de ordene du aldri fikk sagt, du skulle fiġ½ vite det du aldri forsto, hĩġ½nden din skulle endelig fiġ½ rĩġ½re kneet til den du elsket hemmelig, og sĩġ½ videre. Men i mĩġ½rke stunder hadde han en teori om at dette var umulig, ettersom jorden allerede var blitt gal, og alle tankene bare spant omkring i planlĩġ½s forvirring, og at dĩġ½t var grunnen til at kaos rĩġ½det, slik det gjĩġ½r.

[Page 123]

FORESTILLING XVIII

(monolog: klassisk: mytisk)

Y Nei. Vi styrer ikke. Vi er
 hjulene pĩġ½ ildens vogn, og hver gang
 ansiktet ditt ligger trykket mot
 sĩġ½len pĩġ½ veien svarer du ikke, og hver gang
 det er oppe ved vognkarmen
 snakker du om stjernebilder
 som om de var vennlige ĩġ½yne
 i en stĩġ½rre blindhet. Ildens vogn
 mĩġ½ kjĩġ½re sĩġ½ fort fordi den alltid snart
 brenner ned, og det du tror
 er ord, er bare knitrende flammer.
 Eller den lydlĩġ½se asken,
 kald som bokstaver.

[Page 125]

UTSTILLING XLVI

Det gĩġ½r ingen vei tilbake til fravĩġ½ret av mening. Om du sĩġ½ er stum og bare ser, har du fornuft i blikket. Nĩġ½r du senker ĩġ½yelokket, er mĩġ½rket fullt av tanker, som ildfluer, virrende. Du er en levende lampe med en lyskrets av tanker omkring deg: ĩġ½ynene dine skinner nĩġ½r du ĩġ½pner dem. Og hvis du ikke hadde den glĩġ½den i blikket, ville du ikke interessere meg. Du ville vĩġ½re en ting. Eller en ape. En lampe i form av en ape som holder opp en lypĩġ½re.

[Page 126]
UTSTILLING XLVII
(lapidarisk)

Steatopyg kvinne. Ityfallisk mann. Avdi $\frac{1}{2}$ d fertilitet.
Levende i oss. Forbannelse. Multiplikasjon. Multiplikas-
joners multiplikasjon. Ingen ende i sikte.

[Page 127]
KONSERT XXIII

Bitter kraft. Gnister mellom neglene ved knipsing,
som for $\frac{1}{2}$ vekke seg selv fra en dyp $\frac{1}{2}$ vn. De sammen-
bitte tennene som har tygd, og kommer til $\frac{1}{2}$ tygge i seg,
atskillige fete $\frac{1}{2}$ ltider. Rygggrad av krig, javel. Men $\frac{1}{2}$ rene
 $\frac{1}{2}$ rer, langt borte, en serenade. Den lokker. Kanskje
finnes det flere solnedganger.

[Page 128]
UTSTILLING XLVIII
(portrett)

Regnet nedenfra og opp (fra det gr $\frac{1}{2}$ gulvbelegget), og
frontalt, vil man fi $\frac{1}{2}$ rst se de sm $\frac{1}{2}$ forhjulene (eller trin-
sene) p $\frac{1}{2}$ rullestolen, og p $\frac{1}{2}$ dens fothviler av st $\frac{1}{2}$ l en rust-
r $\frac{1}{2}$ d, skotskrutete filtt $\frac{1}{2}$ ffel (og bare $\frac{1}{2}$ n); denne inneholder
i sin tur en brun, tykk str $\frac{1}{2}$ mpe rundt en meget tynn
ankel, mens leggen straks ovenfor skjules av en turkis
sl $\frac{1}{2}$ brok med omhyggelig sammensn $\frac{1}{2}$ rt belte; i denne
 $\frac{1}{2}$ yden vil stolens armlener ogs $\frac{1}{2}$ komme til syne, tomme,
for armene, viser det seg n $\frac{1}{2}$, er strakt i v $\frac{1}{2}$ ret (stivt, rik-
tignok), og de meget tynne, leverflekke de fingrene spri-
ker i h $\frac{1}{2}$ yde med halsen, som under haken fremviser en
grop med li $\frac{1}{2}$ sthengende hud p $\frac{1}{2}$ begge sider, og flytter
man blikket oppover fra haken vil man se at munnen st $\frac{1}{2}$ r
vid $\frac{1}{2}$ pen, og at hele hodet er kastet tilbake, at h $\frac{1}{2}$ ret er
m $\frac{1}{2}$ rkt og noks $\frac{1}{2}$ langt, men s $\frac{1}{2}$ tynt at man tydelig ser den
bleke hodebunnen skinne igjennom over det hele: $\frac{1}{2}$ si at
denne enbente kvinnen ler, ville v $\frac{1}{2}$ re for svakt; hun r $\frac{1}{2}$ fli-
rer, gapskratter, skoggerler uten reservasjoner.

[Page 129]
UTSTILLING XLXIX

$\frac{1}{2}$ yet har (med unntak for synsfeil) som kjent et brenn-
punkt p $\frac{1}{2}$ netthinnen, og ut fra dette springer en kjegle
som til slutt omfatter hele synsfeltet. Men man kan kan-
skje si at det ogs $\frac{1}{2}$ ut fra $\frac{1}{2}$ yets bakside vokser en kjegle,
nemlig av erindringsbilder, at denne kjeglens sentrum er
forrige sekund, og at kjeglen deretter utvider seg etter
som man g $\frac{1}{2}$ r bakover i tiden, inntil den i en veldig sirkel

129

(temporalfysiologi)

130

131

Det gitte: en bronsekjele, et beger av si ½lvblikk, en armring av gull, beinpiiper, en beinkam. Alt sammen lagt ned for den di ½des skyld, i hullet de trodde ledet til det hinsidiges endeli ½se vidder. Og likevel kom disse kostbarhetene seilende, usett, med tidens underjordiske bi ½t, og de endte virkelig i en annen verden til slutt: der hvor glasset i opplyste montrer speiler ansikter som glir forbi, hvor en fuktighetsmi ½ler i hij ½rnet risser en skjelvende

strek, og hvor du ved stativet med postkort (i vestibylen)
kan hĩ½re bilhorn, dumpt, gjennom den massive inn-
gangsdi½ren. Og nĩ½r du i½pner den og trer over terskelen,
siver enda en verden (hvor alt synes i½ gĩ½ dobbelt si½ fort
som du husket), nemlig den utenfor museet, inn i san-
sene, og i tenksom halvsĩ½vn hĩ½rer du plutselig et helt
logisk spĩ½rsmĩ½l: Er di½dsrikt her?

132

[Page 133]
KONSERT XXIV
(opera buffa: duett)

Z Snu seg, grĩ½dig sulten pi½ ansikt
Og der er hullet
som suger ansikter til seg

i½ Mens di½den kommer innenfra og brer seg utover
lik sevjen i et tre
som forgifter seg selv

Z Blĩ½se i de di½des ryggrader som i basuner
for i½ vekke de di½de

i½ Og noen begynner i½ danse!
Idiotene!

133

[Page 134]
UTSTILLING LII
(landskap)

Pĩ½ den ene siden: postkassen. Pĩ½ den andre: si½ppel-
kassen. En polaritet, eller en komplementaritet. I den
fi½rste legges det som skal inn i huset, i den andre det som
skal ut. Postkassen ligner hukommelse, si½ppelkassen
glemsel. Disse tingene som bare blir borte. Som dette
skallet som er slĩ½tt av kanten pi½ glasset her. Jeg husker
ikke nĩ½r eller hvordan, eller at jeg kastet det (glasskĩ½ret).
Jeg fi½r aldri se det igjen. (Som om jeg snakket om et men-
neske.)

134

[Page 135]
UTSTILLING LIII
(objet trouvĩ½)

For femogtredve millioner i½r siden ble en edderkopp
og en gresshoppe sittende fast, ved siden av hverandre, i
den samme kvaen, som hardnet: en ravklump. Et skjeb-
nefellesskap, om man vil. De sitter fremdeles fanget der,
man kan se dem begge inne i den varmgule, lysgjennom-
trengelige steinen. Samt en luftboble, femogtredve millio-
ner i½r er gammel luft. Jeg kunne tenke meg i½ lage et
smykke av ravet, og henge det rundt halsen din. En gave
fra fi½r mennesker fantes, til deg. Jeg liker tanken pi½ mil-
lioner i½ gamle insekter nĩ½r huden din. Spĩ½r meg ikke

hvorfor.

135

[Page 136]
MELLOMSPILL XXVIII

Som om du var en id̥i½ i en ikke lenger levende hjerne.

136

[Page 137]
UTSTILLING LIV
(installasjon)

Et sted i½ bo? I si½ fall et hus for statuer, ikke for levende mennesker. Kanskje et lager, eller en di½d kunstners atelier. Du er en uting der. Statuenes tomme i½yne synes i½ vi½re vrent, i½ se innover i et hvitt rom uten rom, albinomolekyler, en ti½ke av hvite mus som blir fi½dt i det hvite, omigjen og omigjen, sni½ som yrer i alle retninger, fra alle i½rstider, uopph½rlig. Din lykke ville vi½re gjort hvis du var en blekkflekk, et semikolon, et spi½rsmi½ls-tegn, for ikke i½ snakke om et punktum. Men du er mindre enn et ekko av en bloddi½pe som knuses mot gulvet. Du er mindre enn et sti½vkorn som en sovende katts pust fi½r til i½ hvirvle vekk. Du er en latter som noen har ledd en gang.

137

[Page 138]
UTSTILLING LV
(clair-obscur, fortidig)

Han li½fter et brennende trestykke for i½ lyse vei. I mi½rket omkring er det kanskje krig (men hvor langt unna? er det bare i½ strekke ut hi½nden for at den skal bli fuktig av blod?); neivel, ikke krig, men et bondeoppri½r eller noe slikt, eller kanskje bare en skare kri½plinger, byllesyke og marodi½rer som sover i sengene sine, nei, i halmen, dyre-ekskrementene, hos kyrne og grisene, livredde for i½ vi½kne til morgenri½den.

138

[Page 139]
FORESTILLING XIX

X Hvorfor kommer du ikke?

Y Jeg har allerede kommet. Uten at du merket det. Jeg var ingenting verd. Jeg ville bare hjelpe meg selv. Ikke engang det har jeg klart.

X Men den lille maskoten jeg fikk til tri½st? Jeg skrev i½n forbokstav under hver fot.

Y Ni½ den. Den er alt du har. Den er min stedfortreder. Det har ingen hensikt i½ vende seg til et annet men-

neske. Du kan bare vende deg til meg, og jeg kommer aldri til å vite hvordan det er hos deg, det lover jeg.

139

[Page 140]
UTSTILLING LVI
(stilleben)

Stramt belyst med vinglass, brød, egg og kniv. Egget hardkokt og delt i to. Plommen sterkt gul mot hviten. Så snart at det nesten gjør vondt å se på. Man får lyst til å lukke øynene og spise og drikke. Men ustanselig drysser noe grønt, sementaktig stiv, et tørt duskreign fra bygninger som styrter sammen et sted langt borte, boligblokker, hoteller, forretninger, fabrikker, parkeringshus, kontorbygg, hele kvartaler, hele byer, det kommer drivende innover og svekker de sterke, klare farvene, gjør dem gradvis mattere, og du innser at det hele snart vil være fullstendig begravd i dette deleggelsens flyvende mel.

140

[Page 141]
MELLOMSPILL XXIX

Skjelettet sluttet på lidelsen i monumental form.

141

[Page 142]
UTSTILLING LVII
(stilleben)

Kullsyreboblene lever i knivbladet ved siden av glasset. Jeg spiser utenfor den stillheten.

=== Prosa%20i%20samling.yaml ===

[Page 1]
PROSA I SAMLING

[Page 2]
TOR ULVEN

[Page 3]
PROSA I SAMLING

MED ETTERORD AV Janike Kampevold Larsen

GYLDENDAL

NB Rana
Depotbiblioteket

[Page 4]
(No readable text detected.)

[Page 5]
INNHold

GRAVGAVER. Fragmentarium (1988) 13

NEI, IKKE DET. Historier (1990) 95

Gull, vinter 97

Spill 104

Gleden ved landskapet 111

Gitt 124

Selvbiografi 129

Rolig nå 136

Udattert 146

Det 162

Tre i årkenvandring 164

FORTID. Prosastykker (1991) 175

FORTID

Bare denne siledammen 179

Full av forventning 179

En høy forstigningsmur 180

Jeg lieste meg inn 181

Interessen for astronomi 181

Ikke noe annet 182

En sjelden gang 182

Fra 1820 183

Silikalte sinuskurver 183

Etter uterestauranten 184

Som sett fra en bit 184

Fordi foreldrene hennes 184

Da fjerntoget plutselig 185

[Page 6]

Vi holdt til 185

Han vi-knet utpå natten 186

Den gangen 186

TVANG

Du ser ikke meg 189

That's entertainment 190

Utkikkstjernene brenner 190

Han vi-knet 191

Dokumentarfilmen 191

Somme tider 192

Buketten har ikke lenger 192

Kanskje ble de varslet 193

Det var disse gipsplatene 194

Vi vekslet i yekast 194

Den lange lindeallien 195

Nesten halvparten 196

De lave 196

Ikke bare er stjernene 197

Skriveren sitter ved pulten 197

Han sa: dukk 198

Som en lydløs katastrofe 198

En grumsete, klippestreidd elv 199

Godt i smi-fryse 199

Basalt og strengt 200

IMITASJON

En filmkomedie 203
Imitatio: marmor 203
Det finnes underjordiske ganger 204
Ordet str̃½m 204
Visst finnes skj̃½nnheten 205
P̃½ muren 205
Det var den vinterkvelden 205
Han ñ½t luften 206
Et speil 206

[Page 7]

Tornekrattenc av lĩ½ser 206
Svarte, blankpolerte 207
Den d̃½dsd̃½mte 207
Termometeret 208
Mademoiselle x 208
De sto og s̃½ p̃½ avtrykk 208
Mann og kjerring danser 209
De rerum natura 209
Ved siden av 209
Som et overdimensjonert glass vann 210

KLAGE

Smerten 213
Det plutselige m̃½rket 213
Flyd̃½nnet blir svakere 214
Et fordums senter 214
Hvis det bare 216
Du kan h̃½re suset 216
Dersom knoklene 217
Jeg skrev 217
Smertenens spindellev 217
Man kunne kalle dette m̃½rket 218
Alltid denne f̃½lelsen 219
En h̃½stdag 219
Ingen trekkfugler 219
I dag 220
Tenk deg subbingen 220
S̃½ var det ikke 221
Du kan fantasere 221
To brutte str̃½ler 221
̃½verst 222

AVL̃½SNING. Roman (1993) 223

VENTE OG IKKE SE. Historier (1994) 315
Jeg sover 317

[Page 8]

Hysteriker 330
Knokkelklang 335
Havet 346
Til h̃½yre 356
M̃½rket i den andre enden av tunnelen 366
Budskap 376
Post 384
Uskrevet 396

STEIN OG SPEIL. *Mixtum compositum* (1995) 401

Utstilling I (utkast til minnesmerke) 403
 Utstilling II (Psyke ved Svarttjern) 403
 Mellomspill I (diktatur: kr̃̃½nike) 404
 Konsert I (nocturne ĩ̃½lectrique) 405
 Forestilling I 405
 Utstilling III (skisse) 406
 Mellomspill II 406
 Konsert II (kontentum) 406
 Utstilling IV (panorama) 407
 Forestilling II (film: drĩ̃½mmescene) 407
 Utstilling V (arkeologisk felt) 408
 Konsert III (operette: narresang) 409
 Mellomspill III 409
 Mellomspill IV 410
 Utstilling VI (lysvirkning: plein-air: ars prosaica) 410
 Mellomspill V (lesningens gleder) 410
 Konsert IV (ppp) 412
 Utstilling VII (de ikke overlevende) 412
 Forestilling III 413
 Mellomspill VI 413
 Konsert V 413
 Utstilling VIII (ready-made) 414
 Utstilling IX (interĩ̃½r med speil) 414
 Mellomspill VII (metafora) 415
 Forestilling IV (film) 415
 Konsert VI (opera: duett) 416

[Page 9]

Utstilling X (ĩ̃½criture trouṽ̃½e) 417
 Mellomspill VIII 417
 Forestilling V 417
 Utstilling XI (stilleben: mislykket kontemplasjon) 418
 Konsert VII 418
 Forestilling VI (film: synopsis: r̃̃̃½verhistorie) 419
 Utstilling XII (pressekonferanse 1) 419
 Konsert VIII 419
 Utstilling XIII (museumslokale) 420
 Mellomspill IX 420
 Utstilling XIV (optisk tankeeksperiment) 421
 Konsert IX (opera: duett) 422
 Mellomspill X 422
 Utstilling XV (ṽ̃̃½rlig landskap) 423
 Mellomspill XI 423
 Utstilling XVI (anatomi for kunstnere) 423
 Konsert X 425
 Forestilling VII 425
 Utstilling XVII (skogsinterĩ̃½r) 425
 Mellomspill XII 426
 Konsert XI (nocturne ancienne) 426
 Utstilling XVIII (land art) 427
 Forestilling VIII (monolog: prestens tale) 427
 Utstilling XIX (traces trouṽ̃½es) 428
 Mellomspill XIII 428
 Konsert XII (kj̃̃̃½delig vals) 429
 Utstilling XX (pressekonferanse 2) 429
 Forestilling IX (diksjon) 429
 Mellomspill XIV 430
 Utstilling XXI (hinsides) 430
 Konsert XIII (opera: duett) 431
 Utstilling XXII 431

Mellomspill XV (maksime) 432
Forestilling X (skrekkefilm) 432
Utstilling XXIII (selvportrett med nytelsesmidler) 433
Konsert XIV 433

[Page 10]

Mellomspill XVI (dumt spillet i 1/2) 433
Utstilling XXIV (interiør i 1/2) 434
Forestilling XI 434
Utstilling XXV (plein air) 435
Mellomspill XVII 435
Utstilling XXVI 436
Utstilling XXVII (genre) 436
Utstilling XXVIII (pressekonferanse 3) 437
Konsert XV (nocturne: alle disse i 1/2) 437
Mellomspill XVIII (Meganthropus taler) 438
Utstilling XXIX (storslagent natursceneri som roman) 438
Forestilling XII (performance med storfe) 439
Utstilling XXX (nyhetsfoto) 440
Mellomspill XIX 440
Utstilling XXXI (sommerlandskap) 440
Konsert XVI (opera: duett) 441
Utstilling XXXII (stilleben) 441
Utstilling XXXIII (landlig landskap) 442
Utstilling XXXIV (stilleben) 442
Konsert XVII (vinterreise) 443
Mellomspill XX (maksime) 443
Utstilling XXXV (pressekonferanse 4) 443
Forestilling XIII 444
Utstilling XXXVI (ready-made) 444
Konsert XVIII (opera: arie) 445
Mellomspill XXI 445
Utstilling XXXVII (objet trouvé i 1/2) 445
Konsert XIX (nocturne: atonal) 446
Forestilling XIV (synopsis) 447
Utstilling XXXVIII (objekt) 447
Mellomspill XXII (sensommerbrev) 448
Forestilling XV 448
Utstilling XXXIX (selvportrett som nikk i 1/2 ringsmiddel) 449
Konsert XX (opera: arie: Individuasjonssangen) 449
Mellomspill XXIII (dogmatikk) 450
Utstilling XL (skulptur) 450

[Page 11]

Mellomspill XXIV 450
Forestilling XVI (skyggeteater) 451
Utstilling XLI (emblem) 451
Forestilling XVII (buskis-purgatoriet) 452
Mellomspill XXV 452
Utstilling XLII (okulært i 1/2 perspektiv) 453
Utstilling XLIII (mot skogen) 453
Konsert XXI 454
Konsert XXII 454
Utstilling XLIV 454
Mellomspill XXVI 455
Forestilling XVIII (monolog: klassisk: mytisk) 455
Utstilling XLV 456
Utstilling XLVI 456
Utstilling XLVII (lapidarisk) 457
Konsert XXIII 457

Utstilling XLVIII (portrett) 457
 Utstilling XLXIX 458
 Mellomspill XXVII (temporalfysiologi) 458
 Utstilling L (ri̇½rlig stilleben) 459
 Utstilling LI (arkeologisk materiale) 459
 Konsert XXIV (opera buffa: duett) 460
 Utstilling LII (landskap) 460
 Utstilling LIII (objet trouv̇½) 461
 Mellomspill XXVIII 461
 Utstilling LIV (installasjon) 461
 Utstilling LV (clair-obscur, fortidig) 462
 Forestilling XIX 462
 Utstilling LVI (stilleben) 463
 Mellomspill XXIX 463
 Utstilling LVII (stilleben) 463

ETTERORD 465

[Page 12]

The image contains no readable text. It appears to be a blank, white page with minor scanning or edge artifacts.

[Page 13]

GRAVGAVER |
Fragmentarium

[Page 14]

[The image contains no readable text.]

[Page 15]

Hver dag g̃½ende opp̃½ fem tusen to hundre og femogfemti rester av kylling, tre hundre sauel̃½r, et ubestemt tusentall pottesk̃½r, et dusin forfalskede terninger, en p̃½fugl, seks hundre og tretten muslinger, en pose med kobbermynter, to hundre og femti h̃½rb̃½rster, fragmenter av en kongelig hjelm, et marsvinskjelett, en keramikkovn, rester av en mur, atskillige havskilpadder, et verksted for pipehoder, samt tall̃½se andre ting, hver dag, uten ĩ½ vite om d̃½t der nede under dem, under surret av stemmene deres og dameskoenes klapprende h̃½ler.

En dato. For eksempel den 22. november 1953. Denne dagen, eller snarere kvelden (lokal tid) da Arturo Toscanini dirigerte NBC Symphony Orchestra i Tragische Ouvert̃½re av Brahms. Han dirigerte utvilsomt ogs̃½ andre verker, men p̃½ den platen hvis gullomslag ñ½ (et allerede foreldet ñ½) lyser foran meg, finnes fra denne konserten utelukkende inngravert de 14 minutter og 7 sekunder det (ifĩ½lge coveret) tok Toscanini ĩ½ fremf̃½re dette stykket, kanskje Brahms? dystreste og mest ub̃½nnh̃½rlige (ved siden av pas-sacaglia-satsen i 4. symfoni), hjems̃½kt av desperate marsjrytmer, uthult av truende pauser, som i det lumre bl̃½m̃½rket mellom to tordenbrak, eller ñ½r en eksploderende bygning er p̃½ nippet til ĩ½ rase sammen, men enñ½ henger der et ĩ½yeblikk, uvisst hvor lenge, f̃½r den synker langsomt som en luksusheis ned i et hav av st̃½v som skummer og lukker seg over den. Som applaus. Eller bare stillheten etter musikken, nattetillheten i Carnegie Halls enorme konsertsal, etter at Toscanini b̃½yde hodet mot de siste klappsalvene, etter at vaktmesteren stengte d̃½rene etter den siste tilh̃½reren (hvordan s̃½ han ut, hvor gammel, hva tenkte han? eller hun? ? det f̃½r ingen noensinne vite), etter at musikerne hadde lagt samtlige instrumenter ned i de fl̃½yelsforede kassene og koffertene, fra de nette etuiene for fl̃½ytene til kontrabassenes sṽ½re, svarte, menneskelignende kasser, som, oppstilt p̃½ scenen i rader, og med den rette halvdunkle belysning, ville ligne en h̃½ravdeling eller et sangkor, eller, mer uregelmessig koreografert, en scene fra et skuespill eller en opera (kanskje en variant av Don Juan, med den celebre stengjesten) hvor

personene var forvandlet til en slags langhalsede gravst  tter uten replikker,

GRAVGAVER | 15

[Page 16]

talende bare ved sitt antropomorfe, begivenhetsl  se n  rv  r. Til slutt h  rer man ingenting annet enn nattevaktens skos  ler knipse langsomt gjennom korridorene, eller nesten lyd  st subbe langs teppelagte gulv, fi  r urviserne glir over midnatt, og den 22. november 1953 er definitivt forbi, kalendrisk sett, og vaktmannens (antagelig nesten) usynlige fotspor blir borte i en ny dag, som enn   er natt og stillhet, musikk  shet, som var han selv en rest av musikk, lyden av et perkusjonsinstrument, diminuendo. Musikken forsvinner for alltid idet den spilles;    spille den er    fi   den til    forsvinne inn i ingenting. Bare lydb  ndet med de sirkelnde spolene fanger musikkens gjenferd, s   selv publikums host, noen fi   sekunder, fi  r et skinn av u  delighet og kan gjentas i det uendelige; forlengst d  de menneskers host som forstyrrer de d  de musikernes spill under den d  de dirigentens taktstokk, en novemberkveld i 1953, som er blitt et museum uten adgang for noen, st  ende urokkelig og gjennomsigtig i tiden, med sin datoplakett av luft over inngangen, inngangen til det eneste absolutt r  mningssikre fengsel i verden. Og fra platerillene stiger tonene som sjeler, liksom befridd fra det jordiske helvete, men ute av stand til    n   himmelen; omigjen og omigjen kan de fly opp fra den svarte vinylen i et fortvilt fors  k p      evigg  re konserten den 22. november, og isteden h  rer man bare hvor uendelig langt borte den er, hvordan den fjerner seg mer og mer, p   vei mot en endel  s glemsel (som et maleri hvor landskapet er forsvunnet, og bare forsvinningspunktet st  r igjen), mot den dagen da ingen h  rer denne musikken mer, eller ingen finnes som kan h  re den. Fra en tid ikke lenge etter den 22. november 1953 stammer det ber  mte bildet av den eldgamle, hvit- og langh  rede dirigenten som p   en orkesterp  ve griper seg fortvilt (og litt teatralisk) til hodet, ute av stand til    erindre partituret, som han p   grunn av n  rsynthet (det vil si egentlig p   grunn av forfengelighet) alltid l  rte utenat fi  r konsertene. Allerede den 4. april 1954 holdt han sin avskjedskonsert. Og p   disse gamle opptakene virker det som han p  ver    spille i maksimalt h  yt tempo, for    rekke over s   mye musikk som mulig fi  r d  dens inntreden, slik at Brahms? milde, pastorale A-dur-serenade raser forbi under den gamle orkester-tyrannens taktstokk i heseblesende fart, som var det om    g  re    bli ferdig med livets langsomme, solfylte timer s   fort som mulig, som om han i nerv  st raseri ga seg til    rive av samtlige sommerm  neders kalenderblader, bare for    komme fortere til en annen sommer et annet sted. P   det bruisende, knoppende gamle opptaket skmatter klarinettene enda mer h  pl  st

16

[Page 17]

p   grunn av den d  rlige lyden, som oppskremte svaner, en svanesang, og roper p   sin m  te at orkesteret sitter og spiller i en fjern fortid, liksom i en stumfilm, en stumfilm av lyd, med en intrige man ikke lenger klarer    ta helt alvorlig. Den mannen som sannsynligvis konsentrerte seg helt og holdent om musikken den 22. november 1953, selv fi  t i 1867 (den 25. mars), kunne, hvis han ville, sannsynligvis, fremkalle minner fra en tid med hestedrosjer og parafinlamper, med dueller og fritt salg av opiumstinktur. Det gir en viss fi  lelse av historiserende svimmelhet    tenke p   at jeg (som alle andre bare et eksempel) faktisk har levd samtidig med denne urgamle mannen, i omkring tre   r, og at jeg faktisk, den 22. november 1953, var omkring en uke gammel (som forrige nummer av et ukeblad); at jeg, p   det tidspunktet Toscanini l  ftet dirigentstaven for    frem  re den tragiske ouverturen, virkelig eksisterte, fjernt fra New York, aldeles uvitende om Brahms, om NBC Symphony Orchestra, om det spr  ket jeg benytter n  , uvitende om nesten alt, unntatt om de element  re biologiske behovene for mat, s  vn

og varme, eksisterende bare som et rudiment i et krav om betingelsesløs overlevelse, men eksisterende tross alt. I de 14 minutter og 7 sekunder det tok i fremre Brahms' Tragische Ouverture, levde jeg, hva enten jeg li og bablet og gurglet med slim dryppende fra munnen lik en senil, pleietrengende olding, eller kastet opp melk med sur lukt, eller hikket, eller skrek i redende (ihvertfall hiyt nok til i ruinere enhver nytelse av musikk, hvis man ondskapsfullt hadde plantet meg i Carnegie Hall), eller jeg bare sov, sannsynligvis til glede for omgivelsene, si eksisterte jeg i disse driyt 14 minutter da Arturo Toscanini, forhenviende cellist, dirigerte den tragiske ouverturen, som inneholdt, og stadig inneholder, en livsvisdom jeg pi det tidspunktet mi ha vi et fullstendig fremmed for, ettersom man mi overleve blindt og uspurt i i revis fi r man blir si reflektert at man skjinner at livet strengt tatt er umulig, og da er det allerede for sent i tilbakedannes og aldri ha eksistert. Aldri har man vel heller sett et spebarn resignere overfor skjebnen, og avfeie livets fristelser (for eksempel melk) med en livstrett gestus, eller lengte nostalgisk tilbake til sin fjerne fortid som ikke-eksisterende. Hva som egentlig hendte meg (som alle andre bare et eksempel pi) eller de aller fleste andre i samme stadium av livet, i disse driyt 14 minutter, vil aldri noen fi vite. Slik man aldri fi r rede pi hva en bestemt romersk slave i Ostia (Antica) gjorde mellom klokken to og kvart over to den 29. juli i r 104 f.Kr., siden alle fortidige begivenheter egentlig, slik filosofen pi peker,

GRAVGAVER | 17

[Page 18]

er niyaktig like langt fra hverandre, og fra det til enhver tid gjeldende ni, og det som skjedde for et minutt siden ikke mindre fortidig enn det som skjedde for to tusen i r siden.

Den gangen. Det avdankede gamle hotellet ved sjen, langt utenfor allfarvei, utenfor sesongen, utenfor moten. I resepsjonen bare noen drypende, sammenslipte paraplyer til stede, pi grunn av middagsserveringen (fikk de vite etterpi) som gikk for seg i en foreli pig usynlig sal langt borte, uten noen klirring av bestikk, uten summing av stemmer. Jo, kanskje en svak klirring av bestikk likevel, men halvkvi et av mi belplysjen i salongen som li imellom, en slags klunkestue med vomdigre mi bler og velurgardiner, muggengri gri n i regnvi rsllyset, scenografi fra et uskrevet Tsjekov-stykke, bortsett fra en (ogs i den) alderdommelig kabinettradio i en krok. Og middagen etterpi (kji ttpudding, kokte poteter, blomki l, gulri tter, masse gulri tter, kokte), blant alle de gamle som befolket stedet pi denne tiden av i ret, alle tilsynelatende over sytti, bortsett fra, selvf lgelig, japaneren bakerst i salen, ifi et svart skinnjakke og olabukser, tyggende ti lmodig pi den samme triste middagen som alle de andre, drikkende te etterpi, i den teatraliske salongen med fidusmalerier pi veggene. De hadde ogs i sittet der, apatiske, i en hji rnesofa, med en flaske ri dvin foran seg, og lyttet til samtalen mellom de gamle (litt hi yri stede pi grunn av nedsatt hi rsel), hi et dem fortelle hvordan de pleide i komme igjen i etter i r, sommer etter sommer, inntil de ble for syke til det, antagelig, for avkreftede, eller inntil de di de. Hun hadde sittet og sett pi dem, de fleste kvinner, i storblomstrede eller ensfarvede sommerkjoler, og med de karakteristiske sommerskoene som gamle damer alltid bruker: hvite, men oftest matte, krittaktige, og kraftige, solide, umi telig solide, liksom det var ni dvendig for at brukeren skulle sti st i tt, holdt fast til jorden med en viss tyngde, og som om de skulle benyttes langt utover den gjennomsnittlige forventede levealder, med et uttrykk av noe medisinsk og beskyttende, men likevel (som regel) utstyrt med moderat hi ye hi ller, som en siste, halvhjertet innri mmelse til forfengeligheten, eller bare til konvensjonen. Men hun var nesten usikker pi om hun ikke selv hadde hatt si nne sko, og sittet blant pensjonistene og sett pi dem ('de unge som kom i kveld'), der de satt, apatiske, i den plystrukne hji rnesofaen med en flaske ri dvin foran seg, hun i en beige, litt for

kort kjole, han i blå cordbukser og (en litt skitten) kunststoffs kjorte (hun

18

[Page 19]

kunne ikke fordra de skjortene hans), begge med lodden fall i høyre etter regnet. Bruset av regnet siden, om natten, på rommet. Den merkelige innretningen der, den lignet en slags fluktstol, av rustfritt stål, uten ryggstøt, med flere svarte, svakt elastiske gummibånd tvers over; han hadde sittet på den, naken, med erigert lem, mens hun kledde av seg, og han fikk henne til å sette seg på fanget hans. Følelsen av lemmet som gled stramt inn i den ennå litt for tynne skjeden og trakk med seg kjønnsleppene. Ingen befruktning den gangen heller. Stolen sto foran vasken. En silt vaskestol, til bruk for mennesker som på grunn av fremskreden alder, eller sykdom, eller handicap, måtte sitte når de vasket seg. Hun husket det fra sykehjemmet. Eller de orket ganske enkelt ikke å stå oppreist.

Allerede det å skrive noe ned, nedover, et kjærlighetsbrev, for eksempel, er å markere det arkeologiske, som å gå i våt jord etter regn, sammen med en kjæreste, stanse og se tilbake på sporene, og plutselig er landskapet med jorden, gresset og trærne som drypper av regn eldgammelt, og sporene deres, sålemånstrene, de skjeve skligropene etter høylene, de stier der ennå, som om dere nettopp hadde gått gjennom lysningen i skogen, mens det i virkeligheten er hundrevis av år siden, og ingen husker dere mer. Blekket i dagboken har fått en avbleket, lysebrun tone, papiret er gult, ortografien foreldet, de faste uttrykkene gått av bruk, tenkemyten naivt gammelmodig. Men hvor mye mer dramatisk er ikke lydbåndet, med de magnetiske partiklene som legger seg i abstrakte månstre, og gjengir, omigjen og omigjen, det samme åyeblikks bratsjtone, det samme nervøse kremt, det samme ordet, som aldri kan sies omigjen. Du kan spole tilbake på lydbåndet og høyre stemmen din, men du hører ikke deg selv, du hører den du var for to minutter siden, som du aldri skal bli igjen, den du var for to hundre år siden, din to hundre år gamle stemme, like virkelig og selvfølgelig som om den alltid skulle finnes, som om den ikke alt hadde uttalt sitt siste ord og var forstummet for bestandig (en forstummings bestandighet), og selve minnet om den, oversnakket av andre røster, en ustanselig stemmedur, som fra en elv med stadig nye vannmasser, hvor klangen av stemmen din er en blank drøpe som faller over steinen for uendelig lenge siden, ble til skum i en hvirvel, hvelvet seg brått som en fallskjerm til boble, glidende sakte i bakevjen, en boble hvor regnbuefarver lånte seg spillende omkring på den tynne hinnen (slik flagg og faner spiller seg i et buet bilvindu, en festdag) før den sprakk, og noen

GRAVGAVER | 19

[Page 20]

tiendedels sekunder avsatte en liten lys sirkel på overflaten, mens vannet strømmet videre. Ikke bare det at du, når du snakker, ikke hører din egen stemme gjennom årene, men gjennom vibrasjoner fra strupehodet, som før den til å lyde som en du aldri har hørt, når du hører den utenfra, fra et lydbånd; det *er* en du ikke kjenner, som befinner seg i et eller annet uforståelig tidspunkts eksil. Stemmen din sitter innesperret i den 22. november 1953. Den kommer aldri ut derfra. Et av disse menneskene som hoster, mens en hensmuldret, eller kremert, eller for den saks skyld balsamert italiensk excellist dirigerer NBC Symphony Orchestra, har din stemme. Det franske ordet for en platespillers pickup er *tête de lecture*, lesehode, et hode som leser rillene (som rillene i sporet etter en skosåle), leser dem høyt, følger dem som en fingertupp følger blindeskriften, leser ut av fortidens måter, igjen og igjen, den 22. november 1953, eller en hvilken som helst annen dato. Innerst på platen, etter den siste tonen (applausen redigert vekk), der hvor lyden er slutt, finnes en linje, en liten opphøyd kam, som leder stiftet inn

mot punktet hvor pickuparmen li½ftes og glir tilbake. Det er en linje i spir-
al, og si½ lenge platen dreier, ser den ut som bi½lger; flate, lette di½nninger
som sl½r mot en svart strand og forsvinner i ingenting; den samme linjen
fra begynnelse til slutt, uten begynnelse og slutt, slakke bi½lger, lydl½se slag
mot en strand uten noe land bak.

I det minste en fi½lelse av at havet var i ni½rheten. Den ene stolen var
tom. I den andre (en hi½y fluktstol med bli½lig trekk) satt hun, en mi½rkhi½ret
kvinne i tyvei½rene, ifi½rt en fotsid, li½stsittende hvit sommerkjole, barfi½tt,
eller kanskje med en slags ti½fler eller ti½ysko pi½ bena. En avis fra slutten
av forrige i½rhundre li½ halvt sammenbrettet over kni½rne hennes, hun leste
den, med hi½nden under haken og hodet lett foroverbi½yd. Foran fi½ttene
hennes, en kastanjebrun hund, muligens en irsk setter, sammenrullet, med
snuten mot labbene. En bred kile av sol gjennom det legghi½ye gresset, inn
mot de nesten svarte skyggene av li½vtri½r i bakgrunnen. Og si½ den enorme
rosenbusken, med hvite blomster, tykke som toppluedusker, i tunge kla-
ser, og alle kvistene som ti½t samlet opp fra bakken, som stri½lene fra et
springvann. Ordet *rosenstokk* virker gartneraktig, men har ingenting med
noen flora i½ gj½re, det betegner den nederste delen av et hjortegevir, festet
der hornet glir over i skallen, forankrer geviret i skjellettet, slik den synlige
delen av et minne stikker opp over alt det andre som hendte, det glemte,

20

[Page 21]

historiens usynlige skjelett. Da de sibirske eskimoene fant sti½tenner og
skjeletter av de utdi½dde mammutene, var de overbevist om at levningene
tilhi½rte kjempedyr som stadig levde og pustet nede i jorden, slik fiskene
lever i vannet. Ja, en fornemmelse av at havet ikke kunne vi½re si½ langt
unna, som en anelse av kj½lighet i luften, noe med farvetonen, kanskje. Og
like utenfor alt gresset, blomstene, rosenbusken og tri½rne begynte papp-
rammen, lysegr½ som sanden i et fuglebur, med navnet pi½ en mi½ned og et
i½rstall under, alle sifrene som betegnet hver eneste dag i denne mi½neden
(juli) i dette i½ret, og rammen i sin tur omgitt av et tapet, gulbrunt som
ri½tten halm, med enkelte lysere rektangler, noen pi½ sti½rrrelse med folianter,
andre som konvolutter, tomme felter etter bilder, bilders spi½kelser, et di½dt
menneskes synsinntrykk, tapt for alltid; og man vet at de (synsinntrykkene)
pi½ en mi½te mangler, men ikke hva de inneholdt, liksom blendet bort av
den samme sommersolen som en gang gjorde hver minste detalj synlig for
dem: riflene i hjertemuslinger, hi½rene pi½ en fi½fleck, kullsyreperlene som
lettet og brast i et glass mineralvann pi½ et bord ute i solen, som ni½ skinner
et sted i di½dsriket, utilgjengelig for enhver observasjon.

Solen i di½dsriket, hvor hadde han den forestillingen fra; der nede var det
mi½rkt, et skyggerike, evig tusmi½rke. Men solen hadde vi½rt en brennhet,
kremerende sol, den svarte vinylen i dashbordet og rattet sved som vann-
stoff i et si½r, for ikke i½ snakke om selve setet, som om hele interi½ret snart
ville bli en dryppende, tyktflytende, tj½reaktig svart masse og drukne ham,
en av disse forhistoriske asfaltsj½ene hvor man av og til fant pent bevarte
i½gler, eller ihvertfall skjelettene av dem, knoklene sti½pt inn i den geologiske
gr½ten som et skrujern i sitt plasthi½ndtak. (Den fyren han hadde mi½tt en
gang, som jobbet pi½ en plastfabrikk men sluttet da han begynte i½ spytte
svart, full av svart sti½v innvendig, halvveis plastbelagt). Fi½rst da hadde han
kommet pi½ at bilen var lukket som en vakuumpakke med kj½ttopi½legg, ikke
et luftevindu pi½ gli½tt, og han inne i den som en klump med fi½repi½lse-
eller okserullskiver. Frontruten dugget, han saknet farten litt og sveivet ned
venstre rute med svett, glippende hi½nd, rev opp soltaket som en ovnsdi½r,
akte seg et stykke ut pi½ det andre setet og blindkj½rte halvveis, lik en tryl-
lekunstner, mens han sveivet ned hi½yre rute; og etterpi½ hadde han kjent
trekken, en bekk av luft rennende inn gjennom de i½pne slusene, si½ hi½ret og

[Page 22]

en tilfeldig forestilling om at det hastet, at hvert minutt var et bunnligst sluk. Han hadde kjørt som en full tenning, sentrifugert over midtlinjen, forsert røde lys og rast forbi trailere på bakketopper, inntil det gikk opp for ham at han selvsagt hadde hele ettermiddagen for seg, minst, at hun ennå kunne sveve i uvisshet om det i timevis, så lenge som mulig, eller helst aldri få vite det, hvis det bare hadde vært mulig, at hun ikke ville få greie på det før eller siden, at det er umulig å være uvitende i lengden, alltid vet man for mye, umulig å vende tilbake til den kongelige, prenatal alldumhet. Det hastet ihvertfall ikke, hverken for henne, som ennå hadde sjokket foran seg, eller for ham, som hadde et jævla ekkelt oppdrag, antagelig det verste han hadde hatt. Men hvem kunne unnsi seg når broren hennes hadde sagt Jeg orker ikke nå, tror du du kan ordne det? Fra det øyeblikket var ferden forutbestemt, som om bilen var fjernstyrt og han hypnotisert. Hvis det bare hadde vært en fordymt telefon i den hytta, eller i det minste en telefonutstyrt nabo eller butikk i nærheten; men det var ikke tilfelle, og ville dessuten vært kinkig for henne, å stå der midt blant snusgubber og svette kroppsspennehusmidre i rosa shorts, med det budskapet isende inn i øret. Han var et signal, han erstattet den elektriske impulsen gjennom ledningsnettet. Han hadde vært på nippet til å foreslå at de skulle sende en melding over radio, et av disse beskjedent katastrofale varslene som er et sikkert sommertegn, hallodamens pene, turre stemme som kort og greit forteller at Hans søster er alvorlig syk, eller at Hennes mor er død, men han hadde tatt seg i det, gudskjelov; de visste nøyaktig hvor hun var, en biltur på noen timer bare, han hadde ferie selv, ingen utgravninger, ungar, ingen avtaler, ingen unnskyldninger, en kort briefing, kulepennkryss på kartet, bare å hive seg inn i bilen, den svartglødende bilen, først i hysterisk fart, siden langsommere, til slutt motstrebende sakte, liksom han virkelig var på ferie, en letargisk søndagsutflukt til sjøen, i det tropeflimrende sommerværet, under den døde solen, sakte som en likbil, vi kommer tidsnok frem, til denne kvinnen han på det tidspunktet, i bilen der den gled langs riksveien, trukket mot målet som en bobsleigh i sakte film, ennå knapt kjente, som han bare hadde fått et par ganger hos broren: ganske så, mørkebrunt hår gjerne oppsatt i en knute i nakken (med en slags lårspenne), litt rund i kinnene, gestikulerende når hun snakket, visstnok skuespillergriller, var dratt på hytta mutters alene, nei, med familiehunden (han husket fortsatt pesingen fra baksetet, under hjemturen), for å lese faglitteratur, foruten å bade og sole seg, anta-

22

[Page 23]

gelig; det var i grunnen alt han visste, på det tidspunktet, før alt det andre hendte, mens han ennå bare var på vei, ennå ikke kjente henne, en tilstand han nå aldri kunne vende tilbake til. Man kan unngå å møte noen, tilfeldig eller med overlegg, men har man først fått noen (tenkte han nå, etterpå), er det umulig å tilintetgjøre selve bekjentskapet, koble om linjene som førte fram til måtet slik at det ikke har funnet sted, eventuelt foreta koblingen omigjen og omigjen, slik at måtet finner sted for første gang hver gang. Men da, mens han ennå satt i bilen, bak motoren som stadig trakk ham nærmere henne, hadde han bare, husket han, for å forestille seg hvordan hun ville se ut idet han kom, idet bilen langsomt, nesten i gangfart, kjørt opp ved siden av hytta (bilvei helt fram, hadde broren sagt) og stanset, i stillheten etter at tenningsnøkkelen var vridd tilbake, en stillhet, hadde han forestilt seg, hvor han ville være flegløy, tydelig, for første gang på turen, og den barbersalongaktige summingen av en passbåt, dunkene av brutte bølger mot glassfiberskroget, rytmisk, med pauser (cirka hundre meter fra

sji̇½en, hadde broren sagt). Og hunden. I stillheten etter motoren ville hunden sette i i̇½ gj̇½re. Hun ville sannsynligvis v̇½re utendi̇½rs et sted i det lumre v̇½ret, kledd i en luftig, hvit bomullskjole, for eksempel (uten noe under?), mer eller mindre gjennomiktig i motlys, eller i hvite shorts og kortermet bluse med flikene knyttet sammen over maven, navlen synlig, eller rett og slett en utvasket dongeribukse med avklippede frynseben, og bikinioverdel; hun ville sitte i en fluktstol, eller en hammock, eller ligge utstrakt i gresset, eller, mest sannsynlig ṗ½ en solseng, av den typen som brettes ut og reguleres i vinklene (tikkende lyd), fi̇½ret med skumgummi, blomstrete trekk; hun kunne ligge makelig utstrakt ṗ½ en si̇½nn, kanskje uten noen bikini-overdel, brystene litt blekere enn resten av kroppen, armene langs siden, eller, hvorfor ikke, hadde han tenkt (ṗ½ det tidspunktet, lenge fi̇½r han var ankommet), splitter naken, hvis stedet li̇½, som det heter, usjenert til (hvilket broren ikke hadde sagt noe om), med si̇½vidt skilte ben, bare ifi̇½rt solbriller og eventuelle ringer ṗ½ fingrene, eventuelle i̇½redobber eller halskjeder, sovnet i solen, kanskje, med en bok om eller av Stanislavskij, Meyerhold, Reinhardt, Brecht, eller en bok med greske tragedier, kanskje, liggende omvendt oppsli̇½tt ṗ½ maven, to tusen og noen hundre i̇½r gamle tekster fulle av li̇½gn, svik, forbannelse av skjebnen, mord, hevn, raseri, skrekk og sorg, liggende mot den bare maven, mens hun sov, den elastiske hudflaten som li̇½ftet seg noen millimeter, stanset der et sekund eller to, sank ned igjen til

GRAVGAVER | 23

[Page 24]

bunn-nivi̇½ (nederrkanten av ribbenskurven litt mer fremspringende), li̇½ftet seg igjen, og si̇½ videre, en rytme avhengig av i̇½ndedrettets hastighet, og det igjen trolig av si̇½vnens dybde; hun ville ikke ḣ½re at han kom. Han ville se ṁ½rket mellom underleppen og haken, de korte skyggene av brystvortene, kanskje, og solen ville fi̇½ de bleke, nesten usynlige ḣ½rene ṗ½ innsiden av li̇½rene til i̇½ skinn silkeaktig, i relieff, og han ville sette seg ṗ½ kne ved siden av og stryke ḣ½nden forsiktig, fra knesk̇½len omtrent, sakte langsmed li̇½ret hennes et stykke, li̇½fte ḣ½nden, fi̇½re den tilbake litt, stryke en gang til, litt ṅ½rmere den svarte pubestrekanten, hvor ḣ½rene ville lyse med kobberaktig li̇½d i solen, og varsomt, som om han skj̇½v en vaklende papirfigur bortover et bord, ville han trykke fingrene mot kj̇½nnsleppene, tegnet for i̇½ tie stille, et hysj, men skille dem, kjenne den raslende fi̇½lelsen av ḣ½rkrus som gled vekk under fingertuppene, og det lette presset av myk hud, som vekten av en plantes blad eller en nyfi̇½dts ḣ½nd, og hun ville v̇½kne, hadde han tenkt, gradvis og mildt, uten i̇½ bli panisk eller rasende, bare med et si̇½vngjengersvakt, arkaisk og tvetydig smil mens hun tok av seg solbrillene og betraktet ham nesten uten i̇½ li̇½fte hodet; og han ville smile tilbake, i̇½pne munnen, og fremfi̇½re ḋ½dsbudskapet.

De hadde ikke lenger penger til bṙ½d, husket hun, og til slutt begynte den unge linedanserinnen i̇½ spise gress og planter; ṅ½rbildet av hvordan hun brakk seg og kastet opp den gṙ½nne, tareaktige si̇½rpen, og noen i salen som lo skrattende, fra dypet av et Brueghel-hjerte. Bildet hans av en flokk blinde tiggere og musikanter som fi̇½lger etter hverandre i ġ½segang (stokker mellom seg), hodestups ned i en gṙ½ft; ogṡ½ det morsomt. Den fi̇½rste filmen de si̇½ sammen. Regnv̇½ret da de kom ut. En ḋ½ddrukken mann i gabardinfrakk, han sov ṗ½ trappen foran en butikk, med en dokumentmappe over hodet. Vannet som rant langs det brune li̇½ret og dryppet ned ṗ½ asfalten.

Han hadde trodd han kjente lukten av parfyme i rommet, men den kom fra noen visne gule roser i papirkurven; de li̇½ i̇½verst, var altsi̇½ fra nyeste tid, over en masse tomme sigarettpakker, en peani̇½tpose, flaskekapsler (i̇½l, cola light), sammenkṙ½llede papirlapper han ville glatte ut og lese siden (mulige spor), en lysṗ½rei̇½ske, noen ferskensteiner, allerede ṫ½rre, en eske det hadde v̇½rt tamponger i, noen dotter lyst ḣ½r som si̇½ ut som de var

kjemmet ut av en bittelyste, og i de dypere lagene andre ting, som han ikke

24

[Page 25]

hadde brydd seg med tilsynelatende. (Men han husket noe om en forfatter som hadde lagd portretter av mennesker han kjente på basis av innholdet i papirkurvene deres.) Kronbladene drysset av rosene da han tilfattet dem opp, han hadde stukket seg og slengt dem i veggen. Han hatet blomster i alle fall. En huskelapp, revet i to, var på fire to telefonnumre (med hennes håndskrift). Han hadde ringt. Det ene var et reisebyrå. Det andre en slags skjønnetssalong; han hadde funnet en annonse for den i katalogen også, etterpå. Elsa Hieronimus' beh., Dr. Schrammecks dyp peeling, Suntronic Beh. for sprenge blodkar i ansiktet, Kroppsbeh. mot cellulitis og merker på magen etter fisdøl. Fyllesvinet var hun gudskjelov blitt lei etter noen minutter neder, selv om hun somme tider hentydet lengselsfullt til hans brutalitet. På kjøkkenet, og overalt ellers i leiligheten (tilogmed på badet) sto det fullt av tomme iflasker.

Et bilde i et etnografisk museum, en ung sydhavsskønnet på stranden, med flotte, struttende bryster, bak glass, i en utstillingsmonter, sammen med stråvifter og sjøkart av pinner og skjell, et eldgammelt fotografi på stiv papp, grønnbrunlig i tonen; hun var antagelig død alt da jeg oppdaget henne, ihvertfall en olding. Sex-appeal (dette gammeldagse ordet) på museum, bak glass, inne i en steinsal innenfor en annen steinsal, innenfor korridorer og trapper hvor trinnene ga gjenlyd av lave hiler, når døt var moderne, av hiler, når døt var moderne (dette gammeldagse ordet).

Fremfjerdens budskapet? Det var ved dette punktet, husket han, at filmen røk tvers av, og absurditeten i fantasien gikk opp for ham, liksom en person med et serviceminded normalutseende plutselig skulle ha røsket av seg fjeset (borrelislyd), en naturtro gummimaske, og blitt ret med et virkelig ansikt som lignet en grotesk karnevalsmaske. I samme øyeblikk, gatekjøkkenet. Han hadde kjørt gjennom et tettsted eller en småby hvor hovedgaten (den eneste, formodentlig) rommet et gatekjøkken (steindisk med forsenkede leirkrukker, firkantet trekullsovn, hankelise gryter på stativ, restene av et tvertre murt inn over døren til bakrommet, bildet av lykkens gudinne med overflidighetshorn hogd inn i en steinplate, grøtt, bein- eller melaktig stiv overalt, langsomt forflyttet av vinden gjennom de tomme rommene), oransje reklamevimpler, urrlige i varmen, og utenfor, med ryggen mot den store glassruten med serveringsluken, mannen, en

GRAVGAVER | 25

[Page 26]

eldre, tykkfallen, tynnhileret mann, iført komplett grønn dress, hvit skjorte og rødt slips, barokt nok, i den heten; han sto, lett foroverbøyd, som umiddelbart foran et hylig bukk, med en rektangulær pappskål tilfattet omtrent i brythilide, potetsalat eller noe lignende, hylere hånd lukket rundt en hvit plastgaffel påhengt en munnfull mat, munnen allerede ilpen, klar til å lukke seg rundt potetsalaten (eller hva det nå var) med en snurpende grimase, leppene glidende langs den glatte gaffelen som ville komme ut igjen nesten renskur, bare med ubetydelige rester av dressing; men ennå før han hadde fått fullført denne bevegelsen minnetes blikkene deres gjennom frontruten, de stirret, begge like overrasket, rett på hverandres ilyne, mens bilen rullet, godt innenfor fartsgrensen, forbi gatekjøkkenet; han hadde aldri fått se den bedressede fullfjere sin nårende geberde, mannen ble bare stivende der, i hans erindrings vokskabinett, lett foroverbøyd, med gaffelen midtveis mellom pappskålen og munnen, stirrende gjennom frontruten, en hungrende Tantalus som aldri ville nå frem til maten, eller som en urrlig aktør

i en av de frosne scenene til den amerikanske skulptøren (hva han nå het), hvor miljøet (bensinstasjon, koshermatforretning, hamburgerbar) er absolutt ekte, plukket inn fra virkeligheten rett og slett, mens alle mennesker er av gips, også de naturtro utført, men av umalt og armert (formodentlig) gips, eller stukk (som i gamle takrosetter), helt hvite, antikiserte ofre for en eller annen ukjent kataklysm som har etterlatt alt utført, bortsett fra menneskene, som er truffet av et forkalkende lyn midt i bevegelsen, bevart som minneverdige fremmedelementer i en metropol forvandlet til en nekropol hvor ingenting skal hende mer. Men han hadde, hadde han tenkt (ennå, på det tidspunktet), i alle fall et problem, hvis hun virkelig lå der naken og solte seg når han kom, eller i det minste toppløst: ikke bare hvor han skulle feste blikket (et punkt i horisonten, på hyttemånet, på bakken?), men hvordan han i det hele tatt kunne fortelle om det plutselige dødsfallet, selv uten å gå i detaljer (for guds skyld!), til en ung kvinne som lå død og solte seg med nakne bryster, med eller uten en gresk tragedie på maven; han måtte vente, drøye det hele ut med tårrprat til hun fikk kledd seg om (eller kledd på seg); men hvordan i det hele tatt forklare sitt blotte nårvær, han som ikke engang kjente henne, alene, der foran henne, ikke sammen med broren, hvilket ville vært et unnskyldende og normaliserende moment (men da ville nettopp hele problemet falt bort), men mutters alene, bare med to umulige roller, antagelig, sjekkerens eller ulykkesbudets, begge (nesten) like ubeha-

26

[Page 27]

gelige. Dette problemet måtte ha opptatt ham over flere kilometer, kanskje en mil, av turen, erindret han. Men hvis han bare ikke, på det tidspunktet, hadde befunnet seg i en tilstand av akutt nervøsitet og forvirring, så ville han, slik han gjorde nå, etterpå, ha husket at en fremtidig hendelse av en viss kompleksitet, når den inntreffer, kan arte seg på utallige måter, unntatt slik man hadde forestilt seg det på forhånd; slik at jo mer detaljert og inntrengende man forsøker å foregripe begivenheten, jo mer fjerner man seg fra den, som den siden ble; selv for den mest militante determinisme er virkeligheten så endeligst kompleks at den nærmer seg det helt uforutsigelige, i en stjernetåke av kryssende detaljer uten begynnelse og slutt; men dette hadde han, mens han ennå satt i bilen, på vei til hytta, glemt fullstendig. Antagelig var det klangen av varselklokken som avbrøt, han hadde tenkt på hvordan det lyder inne i vognen, som om bjellen beveger seg raskt forbi toget, ikke omvendt, med et underlig synthesizer-aktig glissando, mens da, i bilen, bare et tørt og rotfast kling kling, mens han sto foran den nedsenkede rødt- og hvitstripete bommen og ventet (og kjente hvordan varmen tiltok igjen da luftstrømmen fra vinduene opphørte), mens det lange godstog, frysevogner, biler, trelast, containere, tall- og bokstavkoder, navn, forkortelser (INTERFRIGO, CTC, LINJEGODS) passerte, som var det en tegntransport også, en metafor; historien fra en eller annen gresk ferie, de hadde sett ulykken på en smal og ukring vei, en motorsyklist overkjørt (og drept) av en bil på lakkert ordet METAGOPA, altså transport, med store bokstaver, knust av metaforen, en grotesk historie; Paul Celans dikt

EIN DRÖHNEN: es ist
die Wahrheit selbst
unter die Menschen
getreten,
mitten ins
Metaphergestöber

tenkte han på nå, etterpå. Men den gangen var det bare drønnnet av toget, et godstog rett og slett, som hamret forbi frontruten, fordreid av laminatglassets krumming ved ytterkantene, og den stielige lyden av den elektriske varselklokken; i hans øre, på det tidspunktet, måtte klangen ha minnet om

[Page 28]

med nesten alle detaljer man ser omigjen og omigjen hver dag, med vanens utvannende blikk, var det n̄i½rmest sunket inn i bilinteriør½ret, lik en prikk i et pointillistisk maleri, p̄i½ linje med den instruktive figuren p̄i½ gearspa-ken, det hollandske klistremerket (treskoformet, med s̄i½lvkant, tulipaner, vindm̄i½ller, kvinne ifi½rt flikt kyse, i realistisk tegneseriestil, overdrevet sentralperspektiv mot forsvinningspunkt i horisonten) p̄i½ dashbordet, som han heller ikke s̄i½, vanligvis; men mens han hadde sittet og ventet p̄i½ at den ri½d- og hvitstripete bommen skulle bikke opp, hadde han kommet til i½ se nyv̄i½knet p̄i½ det lille plastskjelettet, der det hang fra sladrespeilet og skalv i motorens tomgangsvibrasjoner. Han hadde fi½tt det tildelt (som en utmerkelse, en orden) av en uforutsigelig fyr som jobbet p̄i½ Patologisk institutt og hovedsakelig ern̄i½rte seg av legesprit, uklanderlig i stilen likevel, proppet med mer eller mindre gode anekdoter, historier og informasjoner med krav p̄i½ verifiserbarhet, som den om hodekokeren nede i kjelleren, en mann beskjeftiget med i½ koke hodene av d̄i½de li½sgjengere og andre som ingen etterlatte regnet som arvegods, i en slags kjele eller trykkoker, for i½ fjerne k̄i½ttet og dermed produsere glatte, ufordi½rvede hodeskaller, en mangelvare, pussig nok, til de vordende medisineres anatomistudier; eller den om at etter obduksjonen, n̄i½r de fleste innvollene var fjernet, ble de d̄i½des buker fylt opp med avisapir, for ikke i½ virke for slunkne; alts̄i½ stap-pet fulle med bombeattentater, voldtekter, underslag, militi½rkupp, mote-reportasjer, samlivsstoff, underholdningsguider, bokanmeldelser, d̄i½ds- og kontaktannonser, reklame for spareordninger, sm̄i½r, joggesko, kondomer og astrologiske tjenester, et aller siste, kvalmende m̄i½ltid brygget ihop av alle ingredienser i det sinnssvake kaoset de nettopp hadde sluppet unna, som om de nok en gang, selv i d̄i½dens informasjonsfrie hvithjet, skulle tvangsfores med alt det de hadde utholdt, ti½lsomt, gjennom et lengre eller kortere liv, som om den skingrende larmen fra denne verden skulle smug-les over i den neste, og det aldri ble stille, virkelig stille og klart. Som vann i en sk̄i½l i et tomt rom. Og mens han stirret p̄i½ det skjelvende lille plast-skjelettet hadde han ogs̄i½ fi½tt en fi½lse av at det ville v̄i½re temmelig uhel-dig i½ komme k̄i½rende med et skjelett dinglende fra speilet, i hans i½rend, desto mer som (tanken hadde visst sl̄i½tt ham i samme i½yeblikk) han anta-gelig m̄i½tte k̄i½re henne tilbake, i li½pet av kvelden og natten (hvilket fak-tisk hadde skjedd, det visste han n̄i½, etterp̄i½, og hvordan tilbaketuren i den blanke og s̄i½rgefloraktige skumringen, og siden, over midnatt, i m̄i½rket

28

[Page 29]

(hunden som peste), hadde fi½rt til en slags s̄i½r fortrolighet mellom dem, (den aller fi½rste fasen av forholdet), siden hun antagelig ville v̄i½re for opp-skaket til i½ k̄i½re forsvarlig; hun burde slippe i½ stirre p̄i½ noe s̄i½ trivialma-kabert. S̄i½ da bommen endelig vippet opp og signallyset skiftet, og han var ferdig med i½ skumpe over plankene og skinnene, hadde han grabbet tak i beinrangelet og ri½sket det li½s med krakilsk h̄i½nd, fi½r han slengte det ut gjennom det i½pne vinduet p̄i½ rattsidene, i½yeblikkelig sugd vekk av luft-str̄i½mmen og forsvunnet, ut av hans liv s̄i½ i½ si; og han hadde, etter at det var gjort, sukket av lettelse, liksom han for godt var blitt kvitt en plagsom tanke eller et corpus delicti. Speilet var blitt skjevt. Han hadde rettet p̄i½ det. For i½ vaske vekk de ri½tne tankene hadde han pr̄i½vd, som vanlig, i½ tenke p̄i½ vann, iskaldt, klart vann over steinene og sanden i en bekk uten kje-miske tilsetninger, bildet av bunnen s̄i½vidt fordreid, rytmisk dirrende, av vannets dynamikk, skjelvent-elastisk, med flytende solreflekser som tentes og sluktes hele tiden; vann, det minnet om speilet, ikke sladrespeilet inne i

kupl̥½en, men sidespeilene, innfattet i sine aerodynamiske skjoldbukler p̥l̥½ utsiden av bilen; hver gang han selv var passasjer, kunne han sitte og surre trollbundet inn i det svaie speilet, hvor bildene av det allerede tilbakelagte gikk igjen, rant gjennom den buede, reflekterende flaten, som om et ende-l̥½st vann fullt av bilder, bilder, rant ut av et badekar, men liksom med den motsatte bevegelsen ogs̥l̥½, et slags visuelt kildespring hvor synene fol-det seg br̥l̥½snart ut som tricksfotograferte blomster, kontinuerlig, s̥l̥½ lenge bilen var i fart, speilet t̥l̥½mt og fylt hele tiden, med tilbakelagte trekroner, lyktstolper, butikkvinduer, brospenn, trafikk̥l̥½yer, gnistrende pantografer, leieg̥l̥½rdsfasader, lysr̥l̥½r i veitunneler, gressende kyr, fotgjengere med b̥l̥½re-poser i hendene ...

Og n̥l̥½r hun, mens hun ventet, hadde holdt h̥l̥½nden foran flammen til hun nesten svidde seg, ble det en gl̥l̥½der̥l̥½d corona rundt de halvt gjennom-siktige fingrene, en antydning skygge av knokler under. Lyset fikk skjelettet til t̥l̥½ gry. Knokkeldemring. Kn̥l̥½chendi̥l̥½mmerung, som tittelen p̥l̥½ en tysk lied. Hun husket at hun alltid glemte sitt eget skjelett n̥l̥½r han endelig kom, og hans. For lenge siden var det en morosakforretning som solgte r̥l̥½nt-genbriller, kanskje en bl̥l̥½ff, til t̥l̥½ se gjennom kl̥l̥½r med. Ikke til beinet. Det interesserer ikke. De vil se den nakne kroppen under kl̥l̥½rne. Hun visste at n̥l̥½r han endelig kom, ville han fi̥l̥½r eller siden bl̥l̥½se ut lyset med en latter,

GRAVGAVER | 29

[Page 30]

og ta hendene hennes i sine, og kysse henne p̥l̥½ nakken. Da var tiden for tanker over.

Vannet disset glitrende klart i morgensolen, og duggdri̥l̥½pene i gresset, men str̥l̥½len var svakere enn noen dager fi̥l̥½r, syntes han t̥l̥½ huske; i grun-nen ikke til t̥l̥½ undres over at vanntrykket sank i det t̥l̥½rre sommerv̥l̥½ret, som n̥l̥½r livsv̥l̥½skene langsomt t̥l̥½rket ut i en gamling, for eksempel han selv, som en burlesk fonteneskulptur, en maske hvor vannet ble spydd ut i str̥l̥½ler gjennom t̥l̥½yne, t̥l̥½rer, nesebor og munn, hvor str̥l̥½mmen etterhvert ble slapp og siklende, sildret som t̥l̥½rer nedover kinnene og halsen, fi̥l̥½r det forsvant for godt, etterlot et t̥l̥½rt hulrom som smuldret bort, ble til stein-st̥l̥½v blandet med gatest̥l̥½v hvirvlet opp av unge jyplingers rastl̥½se fi̥l̥½tter, eller snarere av slaveene som slepte b̥l̥½restolene deres gjennom gatene, p̥l̥½ vei hjem fra horehus, forretninger eller drikkelag. Men tanken p̥l̥½ t̥l̥½ v̥l̥½re gjennomstr̥l̥½mmet av iskaldt vann, ufyselig, n̥l̥½ som da; han m̥l̥½tte nettopp ut i haven, den morgenen det hendte liksom de andre morgnene, under den allerede sviende solen, den la en varm og dulmende h̥l̥½nd over de forban-nede giktsmertene, som vekket ham altfor tidlig; i den kj̥l̥½lige morgenluften innendi̥l̥½rs skj̥l̥½t det vintergufs ut fra de bemalte murveggene (det irrite-rende bildet av Priapus som har trukket kjortelen til side og lagt sitt lem, p̥l̥½ st̥l̥½rrelse med en havnearbeiders underarm, i den ene sk̥l̥½len p̥l̥½ vekten han selv holder, en stabel med frukt og gr̥l̥½nnsaker i den andre) og rett inn i leddene hans, s̥l̥½ han formelig kunne kjenne skjelettet i seg, et tornekratt av is, betent frost, gnagende og verkende; det tok en uendelighet av tid t̥l̥½ komme seg opp av sengen, som n̥l̥½r en d̥l̥½ende hest pr̥l̥½ver t̥l̥½ reise seg. Det ble alltid bedre der ute i solen. Ogs̥l̥½ den morgenen hadde han g̥l̥½tt dit ut p̥l̥½ den sedvanlige m̥l̥½ten, knirkende langsomt, hva er det som g̥l̥½r p̥l̥½ tre ben om kvelden; fi̥l̥½rst lene seg mot staven (med det utsk̥l̥½rne t̥l̥½sculapshodet!), vekten p̥l̥½ h̥l̥½yre fot, l̥l̥½fte det venstre benet, s̥l̥½ lite som mulig, med mini-mal knekr̥l̥½king, fots̥l̥½len s̥l̥½vidt over bakken, vridning av hele kroppssaksen, deretter vekten p̥l̥½ venstre fot, og det h̥l̥½yre benet beveget p̥l̥½ analogt vis, deretter forflytning av staven et par fot frem, og s̥l̥½ videre, slik at verbet 'g̥l̥½' i grunnen hadde en helt annen betydning enn for, la oss si, tyve t̥l̥½r siden, betegnet en helt annen aktivitet, liksom ordet 'smil' kunne bety b̥l̥½de en ungpikes unnselige trekning i munnviken, og en gretten gammel matrones

[Page 31]

det varte, i¹/₂ slepe seg ut i haven ved egen hjelp. Noen spurver, det husket han tydelig, vimset med sprettende bevegelser omkring og oppi fontenen, drakk av den i en forte gulp, badet og ristet seg som sm¹/₂ hunder, vaglet seg p¹/₂ kanten av sk¹/₂len, hvorfra det hang et flagrende forheng av vann, som en kj¹/₂lig klesdrakt han nesten hadde fi¹/₂tt lyst til i¹/₂ kaste over skuldrene, hadde det ikke v¹/₂rt for smertene. Spurvene, de hadde sannsynligvis pepet livlig, for dem som kunne h¹/₂re det; ikke for ham, ikke de siste, var det i¹/₂tte eller ni i¹/₂rene. Den lukkede haven med de vakre valn¹/₂tt- og sitrontr¹/₂rne henli¹/₂, den dagen som n¹/₂, i absolutt stillhet, en konstant stillhet overalt, som han nesten hadde sluttet i¹/₂ legge merke til, ikke sant; men da, spurvene, han kom til i¹/₂ tenke p¹/₂ at han faktisk husket den korte, rykkete kvittringen deres, han kunne legge disse erindrede lydene over det stumme bildet av fuglene, hvilket hadde lyktes s¹/₂ godt et i¹/₂yeblikk, at han halvveis trodde han fikk h¹/₂relsen igjen, og kjente ansatsen til en gysende glede (umulig i¹/₂ gjenoppleve n¹/₂, i ettertid), i seg selv en minnelse fra forgangen tid. Gr¹/₂spurvene. Kvittringen. Men s¹/₂, hvor var de andre lydene, hadde han kommet p¹/₂: plaskingen fra den palmeformede vannspruten, liksom antagelig klirringen av krukker og kar inne fra kj¹/₂kkenet, romlingen av de fi¹/₂rste torvhandlernes kjerrer over brolegningen ute p¹/₂ gaten, og mere fjernt, gnissingen fra kvernen som m¹/₂ysommelig ble dratt igang av et avfeldig, underern¹/₂rt og halvblindt (eller d¹/₂vt, hvorfor ikke?) esel i forg¹/₂rden til Modestus? bakeri, og sikkert mange andre som han ikke engang tenkte p¹/₂. Haven hadde igjen ligget ribbet for all lyd. Han var d¹/₂v. Solen var i alle fall stum. Ja, han hadde m¹/₂tt dem (for lenge siden), gjetere, tilogmed ulloppkj¹/₂pere, som p¹/₂sto at de hadde h¹/₂rt solen skrike uutholdelig over de store brunsvidde slettene utenfor byen, et d¹/₂rlig varsel, sa de, overtroiske folk, druknet av d¹/₂rlig vin, omt¹/₂ket av hete, utilregnelige. Solen var guddommelig og stum. Bare dyr og mennesker kunne skrike, deres felles ytring, mer fundamental enn talen, men bare mennesker kunne snakke. I og for seg visse fordeler ved d¹/₂vheten likevel, som for eksempel i¹/₂ slippe i¹/₂ h¹/₂re Agrippinas vrantne, gnagende r¹/₂st, hennes idelige gneldring om slavenes (eller snarere slavinnenens) tiltagende frekkhet, nye mirakelleger hun hadde h¹/₂rt omtale, hans p¹/₂st¹/₂tte vins¹/₂l ved middagsbordet, hennes egne, tall¹/₂se plager, hvorav noen var s¹/₂ li¹/₂nndomsfulle at det ikke engang var tilr¹/₂delig i¹/₂ lokalisere dem; hele hennes skvatrende, bjeffende, br¹/₂lende, rautende menasjeri av aldri sovende ord. Men enda fikk han ikke fred for hennes halsstarrige tegn og fakter, hen-

GRAVGAVER | 31

[Page 32]

nes etter alder og helsetilstand forbausende energiske mimikk; han gr¹/₂sset, snudde seg halvt av i¹/₂ tenke p¹/₂ det, syntes han kunne kjenne hennes borende, tannaktige fingre i skulderen. Han hadde ogs¹/₂, av og til, unnet seg, sant nok, en stakket glede ved i¹/₂ nekte i¹/₂ forst¹/₂, med tilkjempet uskyld, inntil hun trampet i gulvet s¹/₂ hardt som hennes skr¹/₂pelige, knoklete ben tillot, eller rev istykker sin egen stola, sannsynligvis mest fordi hun forsto at han forsto, men lot som han ikke forsto, og gledet seg over at hun forsto det; men ogs¹/₂ denne lille forn¹/₂yelsen hadde tatt slutt, som alle andre, da hun fikk tak i en av disse vokstavlene (egentlig til korrespondanse) hvor hun, eller en annen, risset inn de forn¹/₂dne ord, og siden gned dem ut med tommelfingerballen, som om noen hadde snakket, og ordene var blitt hengende i luften litt, men s¹/₂ ble borte og glemt, et m¹/₂ltid spist for lenge siden; for man lagde jo mat for at den skulle forsvinne, inn i munnen, og man snakket for at ordene skulle forsvinne, bort fra munnen, og man skrek for i¹/₂ fi¹/₂ noe forferdelig til i¹/₂ forsvinne. Enn¹/₂ kunne han, tross alt, riste p¹/₂

hodet og peke på tavlen foran Albinus, som aldri hadde lært lesekunsten, og derfor ble drevet til skjelveende fortvilelse av sin herres enevise oppfordringer, før han til slutt gikk på huset rundt etter en mer lik kollega. Slikt ble man også lei. Men lyden av fløyter! Enne melodiene, noen korte melodier i hodet, antagelig med enkelte feil, aldri før hørt noen ny melodi mer, som om han alt var død. Ærene var døde. Ærene hadde flydd i forveien og lagt seg i graven, de der alt og ventet på resten, som den første biten i en mosaikk, den første setningen i en historisk biografi.

Hun hadde gått før båndet (med Brahms' klarinettsonater) var spilt til ende. Klikket fra spilleren vaket i stillheten etterpå. Fortsatt sto et svakt avtrykk etter henne igjen i det ikke helt stramme sofatrekket, svakt opphøyde buer, i S-form, fordi hun hadde sittet med bena trukket opp under seg, så stoffet ble krøllet sterkest sammen ved baken og knærne, og ved føttene; det lignet på bølgebevegelser i vann med motsatte strømhvirvler. Hvis hun hadde sittet senn i fjæresand, ville bølgene først ha fylt avtrykket som et kar, siden visket det helt ut. Det var nok at noen kom på besøk for at de S-formede sporene skulle forsvinne for alltid. Men fraværet satt hos ham ennå.

32

[Page 33]

Nei, han var ikke der, ikke da, han hadde gått opp på rommet, trett som vanlig, døs, kraftløs. Men hun var blitt sittende; pokker om hun skulle dras ned i hans sluk. Nei, sårlig levedyktig hadde han aldri vært (var det ikke derfor han bokstavelig talt gravde seg ned i fortiden, fordi han ikke hadde krefter til å leve i presens?), han kom sikkert til å dø før henne. Hun var blitt sittende, ikke i hjænesofaen, men i en av de høyre, man kunne si, geriatriske, lenestolene ved siden av, bare halvveis med i kretsen av de kortspillende og (siden, nå kortstokken etterhvert ble lagt bort, underholdningsverdien brukt opp, liksom en bunke devaluerte pengesedler:) konverserende gjestene; hun satt altså der og betraktet rommet gjennom de tyngende (sære groper i neseryggen), tykke brillene, som krympet alt, gjorde det kunstig, liksom bildene oppsto direkte på brilleglassene, uten forbindelse med virkeligheten, eller som om menneskene, årmå, kunne stå oppreist under glasset over et armbåndsur, et ur båret av en likegyldig kjempe, som knapt nok kastet et blikk på det av og til. Eller han var blind, rett og slett. Bortsett fra japaneren, naturligvis, var det det unge paret i den andre sofaen, skritt til høyre for henne, som stakk seg ut (og det var vel derfor hun i det hele tatt husket denne kveldstimen, i august, måtte det ha vært, den regnværssommeren). De hadde sett forvillet ut, som nålende turister i en fremmed kultur, hvis normer og tabuer de ikke kjente helt (hun hadde, på vei gjennom resepsjonen, tilfeldigvis overhørt bestyrerinnens engstelige formaning om at støyende radioer eller kassettspillere ikke var velsett, ?fordi vi har mange eldre gjester her?). De drakk unnskyldende av rødvinflasken foran seg, famlet sky med blikket over de gamles ansikter, men trakk stadig øynene tilbake til hverandres (kanskje en tanke forelskede) blikk, før de igjen dro på streiftog gjennom stuen. En stund hadde den unge kvinnen stirret på skoene hennes, de hvite sommerskoene, nesten fjæret, og hun hadde selv, etterpå, gransket dem, for å finne feilen, soleflekken eller lisset som skjemmet dem. Men de var plettfrie, hvite som seilene på lystyachten hun en gang hadde vært reise med, da hun var meget ung, før hun ble kjent med den gledesløse mannen som nå lå oppe på rommet og sov.

Som vanlig hadde han, den morgenen, krøllet seg tungt på staven, kreket seg sakte (vekten på høyre fot, låfte det venstre benet så lite som mulig, minimal knekrøking, og så videre) i retning av den lille trebenken mel-

[Page 34]

lom en palme og et fikentre, da han med ett hadde kommet pĩ½ at noe var glemt, noe viktig; han hadde glemt i½ i½re penatene den morgenen, uaktet han, som vanlig, hadde subbet rett forbi alteret, murt opp i et hji½rne ved siden av hoveddĩ½ren, egentlig umulig i½ overse, unntatt ved hjelp av vanen, som gjĩ½r nesten alt usynlig til slutt; men nettopp vanen burde fi½tt ham til i½ stanse, han mĩ½tte ha gi½tt forbi i tanker, som det heter. Hvis gudene ikke fantes, ville han sluppet i½ forflytte sitt jamrende og knirkende legeme bort fra solskinnets ved benken, tenkte han nĩ½, etterpĩ½, forbi springvannet og inn den smale dĩ½rĩ½pningen, i skyggen bak den; en gudli½s tanke, verdig sensasjonslystne diktere, susete i hodet av gresk filosofi. Fi½fengt i½ fornekte virkeligheten for en smule bekvemmelighets skyld. Men han hadde, tross alt, forfalt tiden litt, stirret ned pĩ½ sine egne bare fi½tter (alltid urĩ½d i½ snĩ½re sandalene selv, bedre barbert i fred for slavene), enkelt, ettersom ryggen allerede var krum. Han hadde pirket i bakken med staven, en liten sti½vsky fra den ti½rre jorden, noe turkisgrĩ½nt blinkende der, et konvekst glasskĩ½r, en halv tut; han pillet borti det si½ det li½snet (han hadde aldri husket dette hvis det ikke var for det som hendte siden), det var kanskje en bit av en oljeflaske, en gang hadde noen helt olivenolje over seg fra den tuten, gnurt seg omhyggelig med det krumme skrapejernnet etterpĩ½, kanhende en av forfedrene hans, som nĩ½ selv ble oppbevart i en liten krukke i det underjordiske columbariet, hvor han selv, etter all sannsynlighet, ville bli satt inn om kort tid, i en ledig nisje. Han hadde alltid likt i½ holde kulĩ½rte glassbiter opp mot lyset og se gjennom dem, hvordan hele verden fikk en annen farge, ble forvandlet; men det var utelukket i½ bi½ye seg helt ned til bakken for i½ ta opp flaskeskĩ½ret, eller, rettere sagt, det ville vi½rt umulig i½ rette seg opp igjen etterpĩ½, han ville blitt sti½ende sammenkri½kt, pĩ½ kne, inntil noen kom og foldet ham ut igjen som en klappstol. Resignert, uten ytterligere jammer, hadde han vendt seg mĩ½ysommelig helt rundt, ved hjelp av gjentatte korte sidelengs fotbevegelser, tilnĩ½rmede markeringer av radier i en litt uregelmessig sirkel, og gjort seg klar til i½ li½fte det venstre benet (si½ lite som mulig, fotsi½len si½vidt over bakken), da skyggemĩ½rket i dĩ½rĩ½pningen brĩ½tt ble revet opp av en hvit tunika, tilhĩ½rende si½nnedatteren Antistia; hun holdt armene stivt utstrakt foran seg, pekende litt oppover, som ville hun omfavne ham, i½yenbrynene langt oppe i pannen pĩ½ henne, og munnsens mĩ½rke runding utvidet seg og trakk seg sammen, som nĩ½r noen holdt hĩ½nden foran en lampe, og si½ fjernet den, gjentatte ganger, for i½ gi et avtalt

34

[Page 35]

signal til en medsammevoren, bare at dette var en negativ lampe, som utstri½lte mĩ½rke istedenfor lys, en skrikende mĩ½rkelampe. For selv om verden stadig hadde sti½tt stum rundt ham, si½ hadde han pĩ½ det tidspunktet skjĩ½nt at hun ropte, eller skrek, fra den andre siden av stillheten; og selv om Antistia i virkeligheten mĩ½tte ha rĩ½rt seg meget raskt mot ham, virket det da, for hans overrumplede synssans som om hun sto urĩ½rlig, med armene utstrakt, i½yenbrynene hĩ½yt oppe, munnen i½pen, med den hvite tunikaens folder frosset fast i det blendende lyset, en statue i haven; og det var som om alt skulle fortsette i½ vi½re nĩ½yaktig slik for alltid; solen var stanset; hjertet var stanset; men i½yet hans stirret enĩ½ ut fra en gli½dende tomhet, et li½st, trill rundt fiskei½ye etterlatt pĩ½ torvet i en evakuert by foran barbarenes anfall (de ville aldri komme); det si½ inn i det som ingen ser, en indre tomhet i fullkomment samsvar med en ytre, hvor dette i½yeblikket var overlatt helt til seg selv; hverken han eller Antistia eller noen annen li½d sitt navn, de var utskĩ½rne brikker i et spill uten regler, et tidli½st tidsfordriv for ingen, forlatt av ingen, nĩ½yaktig slik de sto, hverken levende eller dĩ½de, men med de dĩ½des ro. Han forsto at noe alvorlig mĩ½tte ha hendt. Hun hadde nesten

kløpet ham i armen, liksom hun ville finne ut for ham om han drømte,
og

Slik sluttet utkastet, gitt opp for mange år siden. Underlig å se det igjen,
en lites bit, lik de alltid ufullstendige funnene han selv gravde frem nå, en
historisk roman uten begynnelse og slutt.

Et slags teater som liksom helt i minne da teppet gikk opp. Man fikk aldri se
hele scenerommet på én gang, men plutselig blaffet en spotlight som traff
et bord med krøllete og flekket hvit duk, kakerester og svarte biter på en
sølvtallerken, en veltert mer, en krittpipe som ble fordoblet i et gullfat, en
bukett orkidéer, en levende, fuktig snegle. Titt på liksom drysset inn i lysflekken
fra minnet, liksom av minnen eller kastanje. Kanskje falske, av den typen man
kan se i utstillingsvinduer (sliklig i klesforretninger) om histen. Lyskaste-
ren sluktes brått, men liksom falt lyset, noen sekunder, på et bord med melke-
kartonger, eggeskall, brødskorper og engangslighter. Siden fikk man også
se, blant annet, det forvitrede hodet av en antikk marmorskulptur med
oppisperret munn (skrik fra minnet), et par figurer som satte spor i fuktig
sand (lyden av brenninger), en hinde som kjegnet et nakent kvinnebryst

GRAVGAVER | 35

[Page 36]

mens regndrøper falt på det (fjernt tordenbrak i bakgrunnen), et utmagret
mannsansikt, vidd som en trestamme av skrekk, stumt, gapende, figuren sce-
nen igjen ble liggende i minne, og det raslet som om noen gikk gjennom
hauger av visent liksom, eller papirer:

«Vil han grave dem opp, blir han skuffet. Hva jorden har drukket, er
svunnet og tapt.»

«I dag, som jeg hater med bitrere hat enn alle de dager jeg levet! I natt
med din reddsomme fest, da jeg fikk min grufulle byrde biter!»

«Snart skal hun i deds dystre bo, hist blant skygger smykke seg som
brud. Fanges skal den arme snart i deds garn. Flykte fra sin skjebne kan
hun ei.»*

Som stemmene våre nå vi sitter og lar det minne uten å tenne lys, og
nesten ikke sier noe, hadde hun sagt.

Fyren var lege og hadde temmelig god råd, hadde han fortalt henne, så
han (legen) kjente en av de tidlige båndopptakerne, du husker dem sik-
kert, digre brune kasser med en mikrofon av elfenbensgul plast og en slags
grønnlig, tror jeg, svamp eller mose av skumgummi, som du snakket inn
i. Han (legen) anla en underfundig mine, slo den på og sa Snakk inn her
og så spurte han hva jeg hadde gjort i dag (altså en dag for lenge siden), og
jeg svarte, det vil si, jeg husker ikke hva jeg svarte, bortsett fra Vi rota
i jorda, og Og jeg hørte virkelig, tydelig og klart, da båndet var spolt
tilbake og ble spilt av, min egen stemme som sa, omigjen, dette Vi rota
i jorda, og min egen stemme utenfra, fra et hull i en maskin; det var
liksom ikke min egen stemme lenger, det var en annens, men ikke legens
eiendom heller, jeg vet ikke. Det var som jeg plutselig skulle høre den stem-
men tyte opp av et sluk ved fortauskanten, et av de der med gitter over (en
fangerist?), eller fra et foto på veggen, eller som om stemmen min hadde
gått seg bort i skogen for alltid, og aldri ville finne veien hjem igjen. Og det

* «Vil han grave dem opp ... Aiskylø: Orestien
«I dag, som jeg hater ... Sofokles: Elektra
«Snart skal hun i deds ... Evripides: Medea

[Page 37]

er jo riktig; den kommer aldri tilbake derfra mer, men jeg kan heller aldri glemme det. Vi rota i jorda og

Gulvet som ble gravd frem av den t½rre, okergule og sandete jorden, forteller at en viss Theodoros betalte en del av teatret. Ved i½rstallet et hull i mosaikken, fylt opp med jord og sm½stein, slik jorden trenger inn i en skalles nedfalne underkjeve, inn mellom manglende tenner, og tetter hulrommene, langsomt, analogt med hvordan en rolles karakter vokser ut av replikkene i en skuespillers munn.

Jorden mye langsommere enn havet, tenkte han, n½r b½lgene sl½r ut og inn av munnen p½ et kranium som er blitt liggende i strandkanten (kannibalisme, forlis, ensom i½yboer?), renspylt, med gr½nnlige algeflekker (en livsform) og saltavsetninger i groper og suturer, de gnistrer i solen, og d½nningene sl½r inn og ut, det skummer, skyller den d½des munn omigjen og omigjen, som om han atter sto p½ badet og ustanselig fi½rte tannglasset med lunkent vann opp til munnen, gurglet, spyttet i servanten, uten i½ kunne sette glasset tilbake i det runde st½lstativet, t½rke hendene p½ frott½-h½ndkleet, trykke p½ lysbryteren og la baderommet ligge m½rkt for natten, med sitt usette stilleben av pastellfarvede sminkekrukker, fasetterte flakonger med parfyme og aftershave, bokser med h½rspray og tannpirkere, eller, i livets h½st, h½rnett og festekrem for gebiss, la det ligge der, p½ speilglasshyllen, som artefakter i et museum, i m½rket, enda en natt; kraniet p½ stranden lik en absolutt n½ytral skuespiller som replikkene renner igjennom, fyller og t½mmer, t½mmer og fyller; ord, vann, plankton, salter, intereksjoner, et halleluja, et kvalt st½nn, en krabbe som kryper ut av det stadig t½rre gapet mellom over- og underkjeve, uten i½ vite hva et menneskelig kranium er, den anonyme d½ren som det anonyme havet g½r ut og inn av, en anonym menneskemengde ut og inn av de automatisk seg i½pnende og lukkende glassd½rene i et stormagasin, stadig nye mennesker, stadig de samme, den samme summingen av stemmene deres, tallene som angir priser, ordene deres, som til sammen ikke betyr noe som helst, suset av det anonyme og meningsl½se. Navnenes samlede navnli½shet. Det som overtier det som overtaler. Snakk, tidd ihjel av seg selv. Hodeskallen ligger p½ stranden (kannibalisme, forlis, politisk attentat?) med sin tomme hvelving av kalk, skalletaket, taket over baderommet i m½rket, ubebodd, opplevd av

GRAVGAVER | 37

[Page 38]

ingen, med sitt usette stilleben av pastellfarvede sminkekrukker, fasetterte flakonger med parfyme og aftershave, bokser med h½rspray og tannpirkere, eller, i livets h½st, h½rnett og festekrem for gebiss, vannet som skyller inn og ut, skummende, hvislende, kraslende tilbake over sand og sm½stein og skalldyrfragmenter, tangslintrer, skrot.

Vi rota i jorda, og

N½r d½ren lukket seg bak deg, ble plutselig alle lydene forminsket, som om du befant deg i leiligheten ved siden av, eller en magisk volumkontroll for festens samlede lyder ble skrudd ned, eller som om du alt hadde g½tt din vei, blitt ensom igjen, og h½rte st½yen fade bak deg i gaten; musikk og stemmer helt over i hverandre til en brusende, grumsete v½ske som ville etterlatt et ullent belegg p½ tennene hvis den kunne drikkes; enkelte stemmer som spratt opp til overflaten i en kort, griselignende latter, et setningsski½r p½

vidvanke gjennom veggene helt til der hvor du satt, slitt ned og forstøvet, dryssende ned til underjorden, musikk, katakombeop. Begravd musikk. Didd musikk. Hele kirkegårder for lydene fra fordums fester, dato og restall hogd inn i granittblokker, gamle gjester som stilte seg på kne og la seg ret til bakken, for igjen et f et lydglimt av stemmene, ropene, rapene, latteren og musikken, fyrverkeri knallende og knitrende i bakgrunnen, kanskje, eller den syngende klangen av glass som klinkes (til bristepunktet, og tidvis knuses) akkompagnert av slapsete fyllers gledesgaul, den gangen, for lenge siden. Levende gjester, de fester. Omvendt, amerikanere som, hvis de langsomt av sykdom, for eksempel kreft, gjort videoopptak av seg selv, de taler ved sin egen bår, henvendt til de etterlatte, som et fjernsynsprogram; men en sanger kan ikke bringes til å synge igjen, det er bare fortiden, et gitt tidspunkt, en dato, en time, som synger sin gamle sang, en vandresang for i g i ring, sine gamle spor omigjen. Annerledes da, med allerede de ting, bronseluren som kan ligge stum i en myr, etter at en bronsealdermunn bli ste den aller siste, dype tonen, av 2tte mulige; og to og et halvt tusen r senere, noen som graver den frem, rensar den for torv og planterester, spiller den, like fine, myke toner som dengang, en konsert med en to og et halvt tusen r lang pause, jeg m bare ut og tisse. Det barokke memento der, i baderommet, det at selv de vakreste mennesker m vandre metabolismens botsgang i uskjenhet, at alle forsøk på et liv i

38

[Page 39]

gjennomfirt likegladhet og eleganse har sine grenser, at perlekjedet henger på en kropp i spjrende forrltelse, rubinringens blodfarve gli der på en knokkelfinger, slik det var f en gang, i tider da man påpekte fakta litt mer motbydelig omsvlsst; dette i underlig kontrast til baderommets opplysingstid, kan man si, dets kjlige klassisisme, enkle, klare linjer, hvitt og blankt, porselen, rustfritt stål, plast, emalje, glass; dets uttrykk av fornuft, orden og renslighet, forsvis hlyt hevet over underverdenen av skurril kjemi, rust og rotter, med de skitne Erebos og Akeron som strmmmer og strmmmer evinnelig; du stiger ikke ned i samme kloakk to ganger. Du spylte ned, trakk klærne på plass, kikket i speilet, btrstet hlyret, la på litt ekstra rouge eller lyensverte, klar til å lise opp dlyren. Han du ikke turde snakke til satt fremdeles, antagelig, og drakk export rett av flasken, men du ventet et lyeblick, ikke sant, lot festen flyte der, et Titanic i natten.

Sil deilig og kjlig det var her, det var det f rste hun hadde sagt da de kom inn, og stemmen hennes hang og dinglet i mur-akustikken som en edderkopp i sin egen trid, f den forsvant i taket. Huset l avses. Selv den skrikende sopranen fra en uidentifisert opera i en reiseradio, hadde forstummet. F rst passerte de gjennom en atriumhave uten blomster, men med en skjellete palme, mer eller mindre viltvoksende gress og ugress, og noen busker, klippet i en fasong som r dvinsglass uten stett, slik at det sil ut som de nrsomhelst kunne tippe over og rulle bortover den tlyre, sandete jorden, et drikkelag for mytiske kjemper. Midt i haven et slags springvann av hvit marmor, vannlilst, med en stor skil som lyste tomt i solen. Han hadde svart (eller bare tenkt?) noe om det glohete rekkehuset hjemme, at murhus alltid var kjligere om sommeren enn trehus (og altsil en kiste i solen forferdelig varm, men gravsteinen, derimot, kjlig; treet som kunne rltne eller brenne, steinen som hverken kunne rltne eller brenne, mindre påvirkelig overfor solen). De kom inn i en stor hall med riflede siler langs veggene, hvor fresko-rester hang og bleknet: en buet bro, en hvitkledd kvinne, en heire, en fontene (med hly strlle); det sil ut som muren sprengte på innenfra, og til slutt ville fylle hele veggfeltet, slik et bilde kan forvris og opplises på en videoskjem, til det blir et svevende avfall, sedimenter av visuelle mikroorganismer, et elektronisk urflimmer som ikke forestiller noe, liksom hullene og sprekkene i den gulaktige murpussen. Men muren

hadde en annen ro. Den varte lenger enn en tv-skjerm. Han husket den

GRAVGAVER | 39

[Page 40]

museale lukten av kalkstøv blandet med blomsterduft, og eimen av kattepiss, et spor etter nittidig, levende liv (lukten av en katts aller siste piss, lukten som fortynnes mer og mer, mens kattens forritelse alt er begynt, og til slutt blir helt borte, mens andre, yngre katter fortsetter å utskille urin med omtrent samme lukt, slik at kontinuiteten i stanken av kattepiss sikres; og hun, den pene, tekelige, umistenkelige piken, ikke engang sårlig beruset, som, etter at alle de andre utpå morgensiden, i høy stemning, var gått for å nakenbade, plutselig hadde dratt ned trusa, liftet på skjørtet, satt seg skrevs over ham (der han lå vekslengt og fylles i en campingseng på terrassen) og rett og slett pisset på ham, varmt, rikelig og sildrende, mens hun lo, ikke hevnjerrig, men muntert, liksom hun overrasket noen med en urkomisk god idé, han ble faktisk pisset på (ken)). Midt i det høye taket var en firkantet åpning hvor solen østet i igjenom, rett under den en tilsvarende forsenkning i gulvet, omgjerdet av en lav steinlist (for å hindre vannet i å renne utover gulvet) en halv meter utenfor, brukket på et par steder. Nesten ingenting i rommet var helt. Hun hadde pekt og sagt at Her samlet de regnvannet, og han hadde svart Impluvium, pluvia = regn, altså stedet hvor det regner inn, og forklart hvordan bassenget fortsatte ned i en cisterne i kjelleren, og vist henne avløpet i hjørnet av bassenget. Han husket lyset fra den høye og smale døråpningen, et blekgrønt og gult gjenskinn fra haven utenfor. Hun hadde gått tilbake mot den, med sandalene klappende mot gulvet (omtrent som romerinnenens sandaler måtte ha klappet; ville lydene til å skille fra hverandre på grunnlag av materialet i skotåyet, skrittlengden, måten å gå på, eller ikke?). I det sterke motlyset ble den hvite, nesten ankellange bomullskjolen gjennomskiktig, han så nesten hele kroppen hennes som en tydelig skygge under den, skyggeriket, men under skyggen var den virkelige kroppen, og under den, en annen skyggekropp, så den levende kroppen oppholdt seg midt imellom to skygger av seg selv, en synlig og en usynlig? Han hadde plutselig fått lyst til å ta på henne, den virkelige, stryke henne helt fra skulderbladene, ned der hvor korsryggen glir over i baken, nedover lårene. Da pekte hun på alteret for husgudene, og sa at Det her var alteret for husgudene. Det var en kasseformet murkonstruksjon som fylte hjørnet ved siden av døren, todelt, lukket nederst, mens den øvre delen var åpen inn mot rommet, som en dukketeaterscene, toppet av to perledekorerte gavler, eller frontispiser (het det kanskje? Det klassiske var ikke hans fag), én til hver side. Det lille

40

[Page 41]

tempelet var tomt, bortsett fra litt støv og pollen. Inni her sto det en gang guder som folk virkelig trodde på, som de ga mat og drikke, hadde hun sagt, og lagt til at det liksom måtte ha strålt helligdom ut av alteret. Han hadde svart at nå var det bare stein, arkitektur; men hun hadde gjennått, klokere, at Det er akkurat som litt av husgudene sitter igjen selv i det tomme rommet, som om det står og venter på dem, en teaterscene mellom to entréer. Dessuten har det tomme noe overnaturlig ved seg, hadde hun fortsatt, akkurat som det er nok at noe mangler for at det skal være til stede, ubedt. Han hadde pekt på de som hadde stått foran alteret, til tross for at de bare var samboere (en platt vits som hadde fremkalt den ironiske gråregrimassen hennes), selv om det riktignok var et alter for døds guder. Hun gikk foran ut i haven, hvor luften vred seg og skalv som en slags rekecabaret med grønt i; han så igjen hvordan kjolen ble gjennomskinnelig i motlyset, skyggen av kroppen hennes under, skyggerikets kropp, foran den korte, mye skarpere slagskyggen på vandring langs bakken, som

skyggen av en fisk langs en elvebunn, og igjen fikk han lyst til å ta på henne. Hvorfor ikke, hadde han tenkt, i denne haven uten en levende sjel i nærheten? Han nærmet seg og strakte ut armen.

Følelsen av å holde en levende kreps i hånden, dryppende av det iskalde vannet hvor den ble oppbevart, den veke kraslingen av krepsens klør og bein mot innsiden av den grønne sinkbaljen, en hvileløs skraping mot stengegelelet, som når en flue er sperret inne mellom to vindusglass, men langsommere, med glidende, ballettaktige bevegelser under vannet, den levende knuten av skalldyr som klatret hverandre, krøp under hverandre, sto hverandres ryggskjold, hverandres ålne, hverandres tentakler, lukket klosaksene rundt hverandre, disse virvelløse crustacea som ofte eter hverandre, i tillegg til avfall, og hannene av og til eter hunnene etter parringen (en biologisk absurditet, speilvendt i forhold til de edderkoppartene hvor hunnen spiser hannen); den adspredte, fredelige lyden av panikken deres, kalkskall mot metall, skall som var hardnet millioner av år før noe metall ble hamret ut, dette metallet som nå hadde tatt form av en elliptisk balje med et håndtak i hver ende, og lukket seg rundt dyrene. Ja, lyden av krepsene, og det tidlige solnedgangsløset som blafret glimtende gjennom hasselbuskens rokkende, viftende blader, tentes og sluknet og tentes igjen, trette signaler uten betydning, den njerende garasjeveggen, livsskyggene som punktvis

GRAVGAVER | 41

[Page 42]

ble visket ut av det halvbegravde lyset, før konturene plutselig strammet seg igjen, til skarp, svart skygge, og endelig ble fullstendig borte (slik asken etter et forlatt bil langsomt blir bløt og vasket bort fra jorden, til ikke noe spor av flammer finnes), mens mørket sivet fra bakken og oppover lik vann i en kjeller, en ikke barm lekkasje av mørke som fylte en datos skjepp, til det bare var dag over i den store grana, og natt hele veien nedover. Men før det, mens lyset ennå hang og vippest, blyene, mindre enn pakker med sigarettpapir, av plast, røde eller gule, og stive seil som knapt nok virket, men med en slags gaffel i akterenden, hvor man kunne feste en bitte-liten firkantet tablett, av et eller annet stoff som bruste i vannet, så blyene beveget seg sakte, men tydelig forover i baljen, til den støtte mot kanten og møtte vendes, gjentatte ganger, inntil tablettene var helt oppløst i vannet, energien oppbrukt, og blyene ble liggende og drive, farvesterk, vakker, før det mørknende vannet, over de kjempende skalldyrene, over den dyriske opplevelsen av baljen, av støyen, som var umulig å forestille seg.

Spermien, kom det ut av munnen hennes (den kvelden, kvelden før de fikk resultatet av legeundersøkelsen), disse ekle monomane krypene, blinde svømmerne i det levendes natt, med en fart av 5 til 8,3 cm i timen; liksom Columbus vet de ikke hvor de skal, ikke hvor de er, og aller minst hvor de har vært, og forresten dør nesten alle; hver eneste ejakulasjon inneholder en mikrobiologisk likhaug, en hel kirkegård sprøytet inn i kvinnens såkalte livgivende organer, som om stormen møtte blyene en en urskog av røtnende og døde trær ned i en avgrunn for at en eneste liten blomst (romantikkens bløt? lidenskapens røde? men begge like tilfælige) siden skulle spire opp fra den fuktige bakken langt nede i mørket; og selv den ene utvalgte, den kronede idioten, narrenes konge, som virkelig klarer å stupe inn i den likegyldig ventende eggcellen, selv dør, utsletter sin individualitet restløs, for alltid, umulig å spore i det nye individet, slik et død liv, sugd opp av treet som når, er usynlig i det nye livet der det skjelver i sommervinden, til glede for naturelskere (eller elskere i naturen); (noe sånt, og så et eller annet om at) betrakteren (av sådcellen, i mikroskopet, antagelig) kan forstå det som spermien gjør uten å forstå, uten å kunne gjøre det som spermien ikke forstår, i sin dumhets lydighet mot en stemme den ikke hører ..., (og så) Faen heller, når klarer jeg ikke mer og han selv,

[Page 43]

handling, ba henne hive rolleheftet i veggen og sette seg hos ham pī½ sofaen, og hun sa Jeg har ikke noe valg. Selv om jeg aldri sī½ mye vil noe annet, sī½ er jeg dī½mt til ī½ lī½re akkurat den rollen, ingen annen, og si fram akkurat de replikkene, og ingenting annet. Jeg kunne tenke meg ī½ bli forfatter isteden. Han ī½pnet en fyrstikkeske, raslende, og tente et nesten nedbrent stearinlys i en rosī½vinflaske, en levning fra festen. Veken sprutret litt, men sī½ reiste flammen seg pent opp, lik et silkeskjerf som lī½ftes av vinden. Han sī½ hvordan hun satte seg pī½ det polstrede armlenet pī½ sofaen, vippt kroppen vekten bakover og lot seg dratte ned, sī½ overkroppen spratt et par ganger mot det fī½rende underlaget, fī½r hun foldet hendene under bakhodet (issen rī½rte nesten ved lī½ret hans), og lukket ī½ynene. Det kī½nnsceller og snī½nugg har til felles, er at de er lydī½se, sa hun. Tenk at noe som starter sī½ stille kan lage sī½ mye brī½k. Og snakke ustanselig. Og spille teater. Pī½ det tidspunktet hadde det begynt ī½ snī½ igjen, husket han; han sī½ de hvirvlende dottene nī½r vinden kastet dem inn mot ruten, noen ble hengende fast, de smeltet. Snī½krystaller mot glass. I de fleste vinduene pī½ blokken midt imot var det lys. En kvinne i en slags gul trikot og rosa leggvarmere, sterkt forminsket av avstanden, liten som et dyr sett i mikroskop, men ganske tydelig gjennom det bevegelige snī½slī½ret, hun gjorde en form for gymnastikk, aerobics eller lignende, klasket hendene sammen over hodet, eller jog dem vannrett ut fra kroppen, energisk jumpende og rykkende, liksom for fort til ī½ vī½re uten lyd, de fyndige bevegelsene hennes under kraftig lampelys i sterk kontrast til snī½fnuggenes myke, drivende, svaierende fall mellom husene, styrt av vinden; hun kunne vī½rt hans kone, han kunne sittet et sted i leiligheten og hī½rt discomusikken (antagelig) som smalt fra hī½yttalene, og hun, aerobics-kvinnen, kunne ligget utslitt pī½ sofaen her, med en annen mann, hvem som helst; eller, hvorfor ikke, han selv kunne vī½rt henne, svettende og hoppende der nede nī½, med dissende bryster, og hun (han) kunne vī½rt den som satt her og glante ned pī½ ham (henne), de kunne byttet bevissthet (tenkte han nī½, etterpī½), byttet plass, blitt byttet ut, uten at noen ville merke forskjellen, og det virket som disse blokkene bare var kummer som mennesker rant inn i og ut av, at man kunne stokke om alle navneskiltene (med et lite gult lys) ved de svarte og hvite ringeknappene, blande mī½blene deres, la dem bytte klī½r, elte dem sammen til nye par, nye familier, skifte ut ī½ynene deres, tennene og tankene deres, tenkte han, dette kunne vī½rt tenkt av en annen, lag pī½ lag av byer, i Jeriko, i Ur, en

GRAVGAVER | 43

[Page 44]

by brant, ble rammet av pest, ī½delagt av fiendtlige hī½rer, lagt i grus, bokstavelig, mer eller mindre begravd av sand og jord og stein, en ny by bygd oppī½ de gamle restene, en ny by med murer, tī½rn, porter, havnebassenger, templer for de samme gudene, eller litt andre, eller helt andre, til slutt bare etterlatt som jordfylte rom, sammen med fire tusen ī½r gamle bakerovner, brī½d og guder fravī½rende. Noen hadde trukket ut proppen av badekaret i etasjen over. Den gurglende, slurpende lyden minnet om ei ku som drakk.

Ei ku som senket hodet mot en brun, grumsete myrkulp, og drakk, speilbildet av den nuppete mulen pī½ overflaten, skyggeaktig, et kort ī½yeblikk, nī½rmere og nī½rmere, fī½r bildet ble krī½llet sammen, drukket istykker, hvordan krusningene i vannet dirret ut etterpī½, lik gyngingen i en trampoline, og etterlot overflatehinnen stramt utspent som fī½r; de dypt inntrykte sporene etter klī½ver i den sumpete marken, hull etter hull som vannet sivet inn i, nedenfra, og fylte, lenge etter at kua hadde stampet videre gjennom

buskaset som allerede skjulte biletten fullstendig, der den lilla trukket opp på skjellsanden.

Og det regnet den kvelden, det måtte ha vært en hestkveld, men jeg husker ikke at jeg frøs, eller hadde paraply, eller regnfrakk, bare hvordan en høyreist reklame for et flyselskap lyste speilvendt bilette i fortauet, et giftigbilette gjenskinnsom hele tiden vrisket litt på seg ettersom vannet fløt uregelmessig henover asfalten, og hele tiden ble kopparret av stadig nye regndrøper som slo ned i den lende, blanke hinnen av vann, som gjorde at asfalten var, ikke grønn, eselhudaktig tross, som i godvinter og dagslys, men helt svart og glitrende i kveldsmørket. Jeg hadde passert broen over motorveien med det store lyskrysset, og var kommet til den andre siden; der, i det opplyste bussvinduet, fikk jeg høyre på henne. Bussen var kommet ut fra en sidevei og sto på rødt lys, den taktfaste klikkingen av vindusviskerne, tydelig, gnikkingen av gummlister mot de klissvete frontrutene. Hun var en av to eller tre passasjerer på vei mot sentrum, på dette sene tidspunktet, hun satt ved vinduet, nesten bakerst, jeg hadde ikke sett henne på mange år, var ung og litt forelsket den gangen, ikke gammel og syk som nå; jeg har ikke sett henne igjen siden den regnvinterkvelden, hvilket år det nå kan ha vært, hvilken dato, hvilket klokkeslett. Det varte noen sekunder. Bussen sto og ventet på grønt lys, jeg nippet meg vinduet og knakket lett på det med

44

[Page 45]

pekefingerleddet, hun så meg, kjente meg igjen, smilte og vinket. Glasset sto mellom oss; hvis vi skulle fått sagt hverandre noe (men hva skulle det vært?), hadde vi måttettet gaule høy, hun i den nesten tomme bussen, jeg på det tomme fortauet, det ville virket komisk, så vi sa ingenting, bare så på hverandre og smilte. Et smil med amputerte armer. Trafikklyset ble gult, som forutbestemt var, såfremt satte motoren i gear og kjørte, og etterlot seg bare et grønt lys som sto gjenspeilt i den vete asfalten, eller mange grønne lys, flere trafikkfyr som skiftet i takt, en parade uten publikum. Trafikklys som skifter farve mens de reflekteres i regnvann er et vakkert syn, sårlig hvis det er en dyster og høyplis høstnatt, og man er ensom og ulykkelig. Hun ble borte som et bilde en flyttemann tar under armen og bærer ut av en oppgitt leilighet. Jeg ble stående til lyset rullet tilbake til rødt, via gult, før jeg gikk videre. Det er lenge siden. For hver gang jeg tenker på det, er det lenger siden.

Som et bilde noen tar under armen og bærer ut. Bildet av den forrige kongen, eller den siste ektemannen. Han hadde måttett henne (den levende, ikke den døde) etterpå, men husket ikke hvordan det hadde forløpt, merkelig nok; bare dette år måttetet. Nede på gaten en lastebil med høy lemmen rundt planet, de hadde båret det meste av sakene hennes: stoler, lamper, tepper, en fotskammel, flere paraplyer (i stand eller ustand), og så videre, ned trappegangen, som var blekgrønn, svært mmebassengaktig, ga en grandios gjengklang opp gjennom etasjene; en oversvømmelse der ville vært praktfullt, med vannet veltende ned trappene i operatisk applaus. Hvor bilen til slutt hadde forsvunnet med alle levningene var uvisst (kanskje sitter et levende vesen i en av relappstolene hennes den dag i dag, tenkte han nå, etterpå), det fantes trolig noen uklare slektninger et eller annet sted, som inntil videre levde. De mer avtrykksomme tingene, de som hadde vært nårmere kroppen, slik som høstnett, gebiss (reserve?), en halvt utklemt tannpastatube, hørbøster og lignende, ble visstnok kastet; mange vil antagelig fåle en viss uvilje mot å fortsette på en tannpastatube som ligger igjen fra en annens liv, liksom det var noe man hadde funnet på gaten eller i en rivingsgård (men ikke så mye på grunn av en antatt fysisk, som en mental, eller symbolsk, smittefare); den minnet også om disse brukne sylene i antikk stil man kan se på kirkegårder, helst i såkalte bedre strøk av byen, men den (tannpasta-

tuben) var mer gestisk og vakrere enn dem. Hatter, det mĩ½tte ha vĩ½rt mange

GRAVGAVER | 45

[Page 46]

hatter ogsĩ½, noen kanskje med sli½r, eller drueklaser av malt tre, men han huset ingen av dem. Slike leiligheter, tomme etter noen, et underlig fravĩ½r der, en fravĩ½rets sti½vmusikk, et skumrende sus, en plate uten lyd, bare suset fi½r musikken som aldri kommer, en sovnet overvĩ½kers lydbĩ½nd som fortsetter i½ avlytte et rom hvor ingenting hender; bare i utkanten av opptaket, kanskje, litt gatesti½y av og til, bremses, rop, skramling av bruskasser, lydsti½v som plutselig tennes i en solstrime, en overskyet dag, for i½ forsvinne like etter, som noe noen har glemt og kommer pĩ½ og glemmer igjen. Et Fravĩ½rets ventevĩ½relse, tenkte han nĩ½, etterpĩ½, hvor skittengule marmorstatuer sitter med ekte, oppsli½tte ukeblader i de illusjonistisk tilhugne hendene, solgulnede blader som viser foreldede klesmoter og omtaler glemte sommerrevyer, som om det var nĩ½, nettopp, som om i dag var i dag. En dag som i dag. Tingene som sto igjen i slike leiligheter, noe distansert musealt ved dem, som i avdĩ½de stjerners fordums hjem, hvor man mot betaling kan se den berĩ½mtes barskap og teddybjĩ½rner, forbudt i½ ri½re; eller andre steder, hvor man i en skofabrikk kan finne en tilsynelatende ordinĩ½rt utseende stol plassert i en glassmonter, og et lite skilt som forteller hvilken partisjef som satt pĩ½ den under sitt besĩ½k der, den og den dato, det og det i½r. Men i den virkelige, den anonyme leiligheten, ingen vulgaritet eller narraktighet der. Den er stillere. Et rom som lytter, men ikke etter oss. Etterkommere uinteressant, uĩ½nsket. Et museum pĩ½ alvor. Eller rettere, fi½rst nĩ½r noen var di½d, og huset sto igjen etter dem, et svar uten spi½rsmĩ½l, da lekket det ut, det museumsaktige som alltid gjĩ½ret i habitatene vĩ½re; for vi bor allerede i museer, tenkte han (nĩ½, ikke den gangen), og det er bare fordi vi fyller museets stillhet med lyden av stemmene vĩ½re, og luktene av kaffe, middagsmat og svette, ti½rker vekk sti½vet som ustanselig snĩ½r, si½ det ikke fi½r samle seg i driver, tar ned gamle bilder fra veggene (et lysere rektangel under) og henger opp nye (en annen konge), vi sprer et slags klopulver av vinnskipelig het utover rommene si½ de virker ferske og bebodde, lik et glass som vaskes blankt omigjen og omigjen, fi½r det til slutt blir sti½ende i et skap og fylles med skitt og spindelvev; for husene vĩ½re er museer, uten at vi legger merke til det, tingene sti½r gapende igjen etter oss for alltid, allerede nĩ½r vi sovner, rom som konkylies lagt mot universets di½ve i½re. I en bokreol, en rekke mĩ½rkebrune halvbind pent etter hverandre, muligens leste, muligens uleste, som han hadde klart i½ erverve seg fra de uklare slektingene mot en beskjedne sum, bĩ½ker han ennĩ½ ikke (da) forsto hvorfor han ville ha,

46

[Page 47]

som han nĩ½ ikke forsto, eller bare delvis forsto, pĩ½ en annen mĩ½te. Anna Karenina, Wilhelm Meisters Li½reĩ½r, Lord Jim, Ji½den Si½ss, Forfengelighetens Marked, En Amerikansk Tragedie, Fedre og Si½nner, Thi½ri½se Raquin, Don Quijote, Raskolnikov, gode bĩ½ker; og det hadde gi½tt omkring ti eller femten i½r fra han begynte pĩ½ den fi½rste til han hadde lest ut den siste, og pĩ½ det tidspunktet hadde han glemt si½ mye av den fi½rste at han godt kunne lese den omigjen; for nesten intet av det man leser blir tilbake, akkurat som nesten intet av det man opplever blir tilbake, annet enn som vage spor, slik at liv og litteratur, tenkte han (nĩ½, etterpĩ½), nĩ½rmer seg hverandre, den glemte lesning nĩ½rmer seg det glemte liv og glir over i det. Gjensto at det nesten alltid var bedre i½ lese enn i½ leve; det beste ville vĩ½re i½ vĩ½re en person i en bok, ikke pĩ½ liksom, i lesningens identifikasjon, men virkelig en fiktiv person, som kunne la andre overta det bitre slitet med i½ leve, i½ eksistere helt skadesli½s i de andres, de arme levendes fantasi, og si½ slukne like smertefritt nĩ½r boken ble lukket, eller bare forsvinne ut av handlingen, i all stillhet,

på et tidlig stadium, etter et kapittel eller to. Fra kjøkkenet var det utsikt til en stor bakgård av atriumtypen, med trærkestativer omsluttet av nettinggjerd, endel busker, muligens trær, kanskje en sandkasse, og det måtte ha stått parkert noen sykler i et stativ, men han husket det ikke; og det hadde sannsynligvis vært mennesker der, i en eller annen form, men de var også glemt, som på de aller første fotografiene, da alt som var seg ble usynlig, for kort eksponeringstid for det levende; den bakgården den dagen ville for alltid ligge i de, som en idrettsarena etter en rockekonsert, inntil dagen, (hans egen) inntrådte, og det rakittiske erindringsbildet av den bakgården, den dagen (sensommer, antagelig august) ble visket ut for alltid, fort, på noen hundredels sekunder, som når en eksponert film blir utsatt for lys.

Kjærlighetsbrevne hans (sommeren etter) la jeg inntil en stein, viklet rundt med ståltråd, og kastet den ut fra bålet der jeg antok at vannet var dypest. Jeg likte tanken på at først ville blekket tynnes ut til ingenting i vannet, så ville papiret bli svampete og lise seg opp, og etter mange år ville også ståltråden ha rustet vekk. Til slutt ville bare steinen være igjen, ute av buret, liksom det han egentlig ville fortalt meg var i døden. Prosessen pågående ennå, helt av seg selv, på bunnen av tjernet, enten jeg er våken eller sover. (Og jeg liker tanken på ting som hender, fortsetter i hende, mens jeg sover). Jeg var så glad for de brevene! Det var derfor jeg lot dem gå til bunns.

GRAVGAVER | 47

[Page 48]

Kanskje fikk han et slags honorar i tillegg, men i alle fall plasserte de, ved begynnelsen av kvelden, en kasse i ved siden av stolen hans, og når musikken var slutt, var i kassen tom. Han ble geleidet inn i salen en stund etter at festen var begynt, men før de fleste var blitt såpass fulle av ølet og hjembrenten at de kjente danselyst. Trekkspillet og rytmeboksen var båret inn på forhånd. Med de mørke solbrillene rettet mot ingenting selte han seg det store knappespillet, fingrene leste raskt over kontrollene på rytmeboksen, en ikke for kvikk dans til å begynne med, bare akkurat hurtig nok til å lokke det første, ennå edrue paret ut på dansegulvet, (antagelig hørte han dem, hørte lyden av sommerskoene deres der de klapret og hvislet over den nedslitte parketten; antagelig hørte han også om de danset i riktig takt eller ikke), dette første paret som nesten alltid virker magnetisk på de to?tre neste (som om de to første danserne måtte vise at det hele var ufarlig, at gulvet ikke var minelagt), de som i sin tur fører til at en flom av dansere bryter løs, og gulvet fylles, de dansendes hoder og skuldre duver og skvalper, som om rommet var en balje noen ristet rasende i. Og mellom hver melodi drakk han av ølet, tømte flaskene metodisk og feilfritt, slik han spilte, uten å si noe, uten å smile bak de mørke solbrillene han aldri lot falle i løpet av kvelden, fortsatte å spille selv om en overstadig beruset brøt inn i øret hans, eller rett og slett ramlet over ham, spilte etter hukommelsen, trakk melodi etter melodi ut av sitt absolutte mørke, sendte dem i usynlige signalrekker gjennom fingrene, som hele tiden trykket inn de rette knappene, inntil melodien var slutt, og han tømte en ny flaske, stilte om rytmeboksen, og spilte videre; bare hodet hans sank ned mot brystet (eller mot kanten av trekkspillet etterhvert, slik at det så ut som han sov), mens kroppen hans fortsatte å spille, liksom av seg selv, for at de som, i motsetning til ham, kunne se, skulle få danse, til den udrøyelige musikken fra hans solitære mørke. Jeg husker at vi en gang forlot lokalet før det var slutt, og rodde ut på tjernet. Ennå, der nede, kunne vi høre trekkspilltonene bli best bitvis til oss gjennom sommernatten, som da hadde begynt å lysne igjen, slik at vannet hvirvlet isblankt rundt årene.

Kjæleskapet hennes var nesten tomt. Det var jansenistisk ugjestmildt som om et stilleben av en eller annen Philippe de Champaigne var blitt lukket inne der en gang i det 17. århundre, i den hvite (litt flekkete) platen med

de blanke st   ristene. Trolig hadde noen alt fjernet det mest forgjengelige.

48

[Page 49]

I d   ren atskillige sm    medisinflasker, noen brune, noen klare. En u   pnet boks sardiner i olje midt p    en hylle.     verst til venstre en flaske cola, en liten cola. Det var den som hadde gitt ham sjokket. Et slags insulinsjokk. Han kom aldri til     glemme den k    leskapd   ren som gled opp, og blikket hans som traff colaflasken, der,     verst til venstre; for hun, den gamle, hadde v   rt diabetiker, f   lgelig kunne hun ikke drikke cola, f   lgelig var colaen ikke beregnet p    henne, men p    en annen, en gjest som aldri kom, nemlig han selv, som ikke kom da han skulle kommet, han, som hadde sommerjobb (han var gymnasiast) p    en sjokoladefabrikk i n   rheten (de lagde ogs    diabetikersjokolade der, javisst), som k    rte forbi med bussen hver dag, og hver dag, i egenskap av brutal ten   ring, hadde unnlatt     bes   ke henne, hun som hadde invitert ham, flere ganger, per telefon, en vennlig gammel dame, enslig, hun hadde k    pt denne colaen som, idet k    leskapd   ren ble     pnet, sto der og pekte inn i ham fra sin nisje, fordi hun hadde ventet ham, fordi hun visste at ungdom (et avskyelig ord!) pleide     drikke cola, og s    sto den der, foran ham, og han foran den, en konfrontasjon hvor fornedrelsen var kodet inn p    forh   nd; den (flasken) beh   vde bare     vente, i s    og s    mange dager eller uker. Vente. Slik ulykkene alltid ligger ur   rlige og venter p    oss, tenkte han (n   , etterp   ). Det er vi som g   r mot dem, vrangvillig eller tillitsfullt, men vi g   r, de ligger bare stille og venter p    at vi skal g   re det vi kommer til     g   re, som om vi danset med f   ttene n   yaktig plassert i slike omriss av f   tter (dame- og herre-) med piler og stiplede linjer rundt, som finnes i b   ker med dansekurs, bare at vi g   r det med bind for    ynene, og det p    forh   nd opptrukne dansesporet er avbrutt av hull, mer eller mindre dype, som vi stadig plumper ned i, og kravler opp av, hver gang i troen p    at fallet var tilfeldig og unndanselig, inntil vi havner i et hull s    dypt at ikke en levende sjel (men kanskje en d   d?) kan komme ut av det igjen, s    vi fortsetter     danse der nede, danser i ring p    den tilm   lte plassen, som om veggene ikke fantes, danser til den alltid like fristende og sexy musikken, med eller uten krykker og proteser, med eller uten transplanterte indre organer, stifttenner, gassmasker, parykker, n   rsynt- og langsyntbriller, vitaminpiller, innleggss   ler, h   reapparater s   tt av eller p    (det er likegyldig), beroligende midler, eller tvert imot, dildoer, h   rgel   er, st   ttebandasjer og vaginavibratorer, med eller uten kontaktlinser (det er likegyldig), avf   ringsmidler, eller tvert imot, p-piller, kremer mot kviser, kjemoterapi, jernlunger, hostesaft, med eller uten antabus sydd inn under

GRAVGAVER | 49

[Page 50]

huden, pacemaker, angstdempende tabletter og tran, i pilleform eller flytende, med god eller vond smak, dansen g   r videre uansett, selv om hullet er s    dypt at man har mistet forbindelsen med de    vrige dansende, der oppe et sted, i balls   len man forestiller seg str   lende opplyst fordi man har bind for    ynene, mens den like gjerne kan henligge i stummende m   rke (det g   r ingen forskj   ); p   kledningen er allikevel alltid den samme ulastelige: snippkj    for herrene, ballkj    for damene, uansett hva som hender, to the bitter end, helt til dansegulvet tar slutt og noen (men ikke alle) rauser utfor kanten eller gjennom bunnen i hullet, til en uviss skjebne (eller kanskje heller en viss); muligens kan man observere et svakt skrik idet det skjer, eller man merker ingenting, eller later som ingenting, danser videre, i de samme markeringene, trofast, det viktigste er     ha et lyst sinn. Dansespor overalt. I en hule et sted i Italia, spor avsatt (men de var der p    forh   nd: sporene ventet p    sine f   tter) i fuktig slam, og forsteinet, et stykke leire med et dypt krater etter stort   en, mindre, men tydelige fordypninger etter de

andre fire tīġ½rne, til og med lille tīġ½en, og selve fotbladet som en bananformet forsenkning, sporet etter en sīġ½ kalt neandertaler, iġ½ avsatt for mellom 35 000 og 100 000 iġ½ siden iġ½, slik billedteksten nonchalant-nīġ½kternt forteller. Eller i Tuc d'Audoubert-hulen, hvor man, etter iġ½ ha krīġ½pet og snodd seg hund-revis av meter innover i fjellet, fant et kammer med to vakre leirskulpturer forestillende bisoner, visstnok et han- og et hundyr, sist sett for omkring femten tusen iġ½r siden, i den magdalenianske kulturens blomstringstid, og lenger borte oppdaget man også iġ½ et hull, hvor skulptiġ½rens leire var gravd ut, i det svake, gule lyset fra smīġ½ sprutrende fettlamper, og der, der fantes fotsporene, mange av dem, men, gīġ½tefullt nok, bare avtrykk av hīġ½lene, ikke av tīġ½rne, men kanskje ikke mer sensasjonelt enn avtrykkene etter en kvinnes hīġ½yhīġ½lte sko, nīġ½r slike sko er blitt glemt, eller snarere blitt et gravlagt fenomen, som venter pīġ½ iġ½ iġ½pnes, lik skrinet med daterte relikter i en grunnstein, eller innholdet i en sunket amfora (udrikkelig vin, for eksempel). I andre grotter fotavtrykk etter barn og ungdom opp til femten iġ½rsalderen, noen iġ½r yngre enn han selv hadde vīġ½rt da han var med pīġ½ iġ½ tīġ½mme den avdīġ½des leilighet, ungdom, steinalderungdom med livet foran seg for femten tusen iġ½r siden, og fotsporene deres stīġ½rknet i det leirete hulegulvet, en dag, en bestemt dag i deres liv, alt for iġ½vrig sporlīġ½st som luften der fuglene flīġ½y, fuglenes usynlige linjer, hīġ½yt over hulen, mens de roter mer eller mindre rituelt (muligens en slags konfirmasjon) omkring der nede i

50

[Page 51]

mīġ½rket. Pīġ½ randen av ineksistens. Det renner vann gjennom disse hulene, underjordiske elver.

Fra reisen deres til Venezia husket han best flipperspillene: grelle, tato-veringsaktige bilder av struttende kvinner i badedrakt eller trange slacks, soppformede lamper som rykket spastisk opp og ned mens de blinket og ringte som juletrebjeller (eller kanskje som kassa-apparater) nīġ½r den grīġ½ stīġ½lkulen traff, mange store tall, et lykkelig liv, med kvinner og penger, i Venezia. Det brune vannet nesten urīġ½rlig i kanalene, de skjeve fortīġ½ynings-pīġ½lene med glinsende kraver av alger, de istapp- eller spindelvevsaktige orientalsk-gotiske palassene som også iġ½ lignet skjeletter av utdīġ½dde fugler eller fisker, smuldrende, flak av murpuss som sank til bunns med et plopp, de hadde snudd seg (for sent) etter lyden. Og trappene, alle trappene som fīġ½rte ned til det morknende vannet, en invitasjon; det ville ikke vīġ½rt forbausende iġ½ se en hvit, enslig brud trippe ned trinnene pīġ½ hīġ½yhīġ½lte sko, gradvis oppslukes av vannet, inntil den siste fliken av det lange slepet ville gli som en skureklut over det siste synlige trinnet; det lepjes tomt, etterpīġ½, av likegyldige bīġ½lgeskvulp, bysantinske, litt sterkere nīġ½r en gondol eller en motorbīġ½t drar forbi, siden svakere igjen; og ved flo ligger det under vannet, ved ebbe sīġ½vidt over, halvt solt iġ½rket, som et flu i en skjīġ½rgīġ½rd.

Bīġ½ter: seilskuter og moderne krigsskip, historiske personer, smīġ½ statuer, de ble malt med spesialmaling fra knīġ½ttsmīġ½ bokser, Napoleon, Henrik den iġ½ttende; en venn av meg hadde bygd en prektig Henrik den iġ½ttende, med detaljrik renessansedrakt i mangfoldige farver; og det fantes fremfor alt fly, sīġ½rlig krigsfly, av mange typer og iġ½rganger, spesielt de gamle dobbeltdekkerne var vriene iġ½ fīġ½ til, nīġ½r fingrene var skabbete av lim som de trīġ½dtyenne stagene klistret seg uavrystelig fast i, nesten urīġ½d iġ½ plassere pent i vater mellom vingeparene, selv med pinsett. Det hendte jeg fikk en kokende lyst til iġ½ hive den halvferdige modellen i veggen, eller trampe den omhyggelig istykker, til vrakrester som det ville vīġ½re umulig iġ½ sette sammen, og selve tanken pīġ½ iġ½ bli opphav til en ulykke hadde noe visst forjettende ved seg. Men jeg gjorde det aldri, feig som jeg var. Det fulgte med overfīġ½ringsmerker også iġ½, jernkors og hakekors til de tyske, runde merker med konsentriske sirkler (som blinker) til de engelske flyene, og noen ganger iġ½yne og hai-

[Page 52]

i virkeligheten. Det fantes også i½ byggesett i den groteske genre, vilt karikerte dragsterbiler hvis sj½fi½rer hadde pistasjegr½nn hud og blodskutte i½yne, en slags krysning av gorilla, pekingeser og japansk fribryter, knotten p½ gear-spaken formet som en terning. Men det jeg husker best, er skjelettet. Et komplett skjelett, av gulhvit plast, kanskje femogtyve centimeter h½yt i ferdigmontert tilstand, holdt oppe av et stativ med en liten krok, heftet i en ring i kraniekalotten (altsi½ calvariet). P½ et medfi½lgende stykke papir var alle delene nummerert, og deres korrekte anatomiske betegnelser oppgitt, dessverre p½ engelsk (og latin), jeg li½rte det aldri. Av en eller annen grunn husker jeg spesielt knesk½lene (knee shells), bittesm½, og ganske riktig lik skjell, som om et residuum fra havet, urhavet kanskje, var blitt sittende fast i knoklene, og n½r man druknet, og alt kj½tt var borte, ville kneskjellet ha vendt tilbake til sitt rette element, det kunne skylles i land og ligge p½ stranden sammen med andre skjell med lignende farve og form. Slektskapet mellom kalken i skjellet og skjelettet. Skjellet også et skjelett, faktisk, (og det siste klinger som et diminutiv av det fi½rste). Man skiller mellom endoskjelett og eksoskjelett; muslingen har eksoskjelett, altsi½ slik at skjelettet b½res utenp½, fullt synlig, mens bli½tdelene er inni. Mennesket har endoskjelett. Hos oss er skjelettet inni og bli½tdelene utenp½, som voksen rundt veken i et lys. Skjelettet ligger skjult. P½ sprang, kunne man si, hvis det ikke li½d for vivast. Likevel kunne jeg trygt ha det lille plastskjelettet sti½-ende fremme p½ kommoden; selv om det ikke var velsett, ble det tolerert, naturligvis i motsetning til de pornografiske bladene vi n½ og da fikk tusket til oss, de m½tte gjemmes omhyggelig, helst utendi½rs, gjerne i skogen (hun satt p½ kne p½ en trebrygge og strakte armene oppover, som om hun nettopp hadde v½knet, slik at huden strammet over brystkassen, under de spente brystene, og ribbeina sprang fram, det i½dela opphisselsen, minnet kanskje om filmen fra konsentrasjonsleiren; overflate og erotikk later til i½ h½re sammen), mens skjelettet kunne sti½ fremme, kanskje under tvil, men di½den var tross alt mer akseptabel enn kj½nnsdriften, selv om begge deler ligger latent i kroppen, til vanlig usynlig, og det er som om kj½nnsdriften var kroppens andre skjelett, som sammen med det fi½rste holder den oppe. Ethvert skjelett byr seg til sist i½pent og hemningsli½st frem som en ledig pinnestol, i prinsippet; også ditt eget, den konstruktive historien som er i deg, din historiske beinrad, en rad av bein i en sti½rre rad av bein, en oktav, en liten melodi, i et klaviatur som brer seg endeli½st ut mot horisontene til

52

[Page 53]

begge sider, den spr½ klangen av knokler, av m½nebeinet mot b½tbeinet, klokkeklart, ta min h½nd, en liten melodi, en osteologisk trudelutt, og du kan lytte, og si Dette er min melodi, syng det, du er en ganske pen pike i en melodikonkurranse, med paljetter p½ kjolen, du synger Dette er min melodi, en gang for lenge siden, g½tt av moten forlengst, da jeg var din natt og du var min m½ne, og b½ten v½r kj½rlighet som gled p½ det ventende van-net, ikke Ka- Ka- Ka- Karons b½t, ikke ka- ka- kakofoni, ikke fredskakadudaver, ikke kalk, bare en liten melodi. En sang. Det synger i meg, i deg.

B½ten var av tre. Den hadde vokst i en skog. Rundt det kritiske punktet p½ i½rene var det stiftet fast gummi, brun gummi fra noen gamle slagsti½vler, til beskyttelse mot den flisende slitasjen fra i½regaflene av sti½pejern. Forrest satt en ring med en kjetting, til forti½yning, den raslet som en jackpot mot b½tbunnen n½r den ble sluppet ned, lyden fi½r over sj½ens stillhet, og

hun st̃̃tte fra bryggekannten med foten, et lite rykk, og de gled ut p̃̃ det f̃̃rste ĩ̃retaket. De hadde blitt der ute i timesvis, ofte, i en munter sl̃̃vhet, hadde hatt ĩ̃ og brus og mat i en termobag, s̃̃ til og med br̃̃dskivene var kj̃̃lige, en smak av septemberluft i dem, i karbonadene og agurkskivene, midt p̃̃ vannet, i solsteken. En liten reiseradio var ogs̃̃ med, det gjaldt ĩ̃ holde den vekk fra bunnen av b̃̃ten, der det alltid l̃̃ vann og skvulpet, klasket frem ñ̃r de tr̃̃kket p̃̃ det fj̃̃rende bunnbordet; og radioen alltid full av musikk og nyheter, som en vannkran man bare trengte skru p̃̃ for ĩ̃ h̃̃re et sus, alltid full av ulykker, av styrtede fly, brannkatastrofer, inne-stengte gruvearbeidere, flodb̃̃lger, drap, kriger i fjerne land, og s̃̃ disse personlige meldingene, et fast sommertegn, sykdoms- eller d̃̃dsbudskap som lette, gjennom eteren, etter en ferierende i bevegelse, til slutt ville han eller hun ikke unnsnippe; og alt sammen ñ̃dde ut til dem, der, i b̃̃ten, radiostemmen spredde lydb̃̃lger i den varme luften over vannet, som p̃̃ utallige andre steder. Det m̃̃tte sikkert ha hendt noe som pekte seg ut, et eller annet sted i verden, den sommeren, men han husket ingenting spesielt, heller ingen av de personlige meldingene, for den saks skyld (men hvis en av dem hadde ṽ̃rt rettet til ham, eller til henne, da hadde han husket det), som om alt sammen gikk i ett, det historiske og det personlige, og det var den samme ulykken, den samme krigen som grasserte hele tiden, hele tiden et annet sted, mens han derimot husket tydelig at den ene turn-

GRAVGAVER | 53

[Page 54]

skoene hennes manglet en malje i luftehullet (som f̃̃lge av slitasje, en liten metallring som, hvis den var mistet i jorden, allerede ñ̃ (noen ĩ̃r senere) var blitt et fornminne. Han hadde snart skj̃̃nt at han ikke engang trengte ĩ̃ ro hele tiden, det var nok ĩ̃ plassere den ene ĩ̃ren rett akter, som styre-ĩ̃re, og sitte der, la seg drive med str̃̃mmen, eller vinden, eller begge deler, nesten uten anstrengelse, fra den ene enden av vannet til den andre; s̃̃ ro tilbake, langsomt, i motsatt lei, og la seg drive med vinden igjen. Hun satt p̃̃ en tofte rett imot ham, i oppbrettede olabukser, eller bikini, eller shorts (rosa, hvit), eller hun l̃̃ utstrakt p̃̃ en halvt oppbl̃̃st luftmadrass med ryg-gen langs haugens krumming, med bena under forreste tofte. Noen ganger hadde de kr̃̃pet sammen i bunnen av b̃̃ten, midt ute p̃̃ tjernet, vanskelig og ubekvemt, spanter og tofter, ĩ̃sekar og rullende tomflasker overalt, men til slutt lyktes det p̃̃ et vis, p̃̃ den halvt oppbl̃̃ste luftmadrassen, ĩ̃ filtre seg sammen i et favntak, og de kunne ligge slik lenge, uten ĩ̃ si noe, med lukkede ĩ̃yne; men ñ̃r de slo ĩ̃ynene opp, rislet et blinkende kretsl̃̃p av f̃̃lser fra ĩ̃ynene og gjennom kroppene deres, og derfra opp til ĩ̃ynene igjen, inntil t̃̃rer, og de visste ikke hvor det begynte og sluttet, eller hvor de selv begynte og sluttet. En gang hadde hun mumlet noe om alt det m̃̃rke vannet, fiskene og mudderet under dem, p̃̃ den andre siden av den tynne bordkledningen, og han hadde tenkt at det sikkert l̃̃ en b̃̃t omtrent som deres, som en skygge av den bakover i tiden, og r̃̃tnet der nede et sted, til den en dag ville ṽ̃re helt oppl̃̃st, lik et medikament, slik at vannet ville inneholde en fullstendig, men usynlig og smakslĩ̃s b̃̃t, et minne ingen eide. Ñ̃r ingenting i ingens favn. Ingentings ñ̃ring. Og regnet husket han, ñ̃r refleksene i vannet gr̃̃net, og skyenes bl̃̃lilla, slepende tussm̃̃rke rullet inn over ĩ̃krene og jordene rundt, og slukket det gr̃̃ngule lyset i dem; det kom et vinddrag som kledde kroppen i en tynn trikot av g̃̃sehud, og de f̃̃rste regndr̃̃pene mot vannet, smale og lydl̃̃se som om lange lyse h̃̃r ble nappet ut av overflaten, fort, og ringene som blaffet opp og forsvant, blaffet og forsvant, p̃̃ stadig nye steder, uforutsigelig, et likegyldig lynlotteri som ingen deltok i, gevinstl̃̃st og med store tall, eller bare nuller. Null. Null. De var blitt sittende og stirre p̃̃ det lenge, ubevegelige som busker, liksom b̃̃ten hadde jord i bunnen, og drev omkring med et stykke av en hjeml̃̃s hengende have, en bit av B̃̃cklins Toteninsel, i regnets stillhet. Han hadde ṽ̃knet av at han satt i seg selv og rodde. Siden var det de senete ñ̃kkero-

sene som kladdet pĩ½ ĩ½rene, sĩ½ redskapen mĩ½tte snos og vristes li½s, mens

54

[Page 55]

farvene pĩ½ kli½rne deres mĩ½rknet pĩ½ kroppen, klissvĩ½te av regnet, nĩ½rmere bakkens vali½rer, nĩ½rmere land, de grĩ½nne, knoklete sivstri½ene som hvislende passerte revy pĩ½ hver side av bĩ½ten, reiste seg bak den, med nesten umerkelige krusninger rundt stengelen, ringer som interfererte med regndri½penes ringer, i det filtagtige, hvite suset av regn, fra land, fra krattet og trĩ½rne, or, asp, einer, i skogaktig halvmĩ½rke. Brygga bare et par parallelle planker pĩ½ pĩ½ler, innover mot den myrlendte stranden, som var sandete ytterst. Kjettingen ble festet med en hengeli½s. Inn gjennom buskaset (han bĩ½rende pĩ½ ĩ½rene) hadde de fulgt en mager, krokete sti, for det meste hult ut av krĩ½tter som stolpret sakte gjennom den ulendte smĩ½skogen og beitet gresstuster av tuene. De hadde mĩ½tt sine egne fotspor fra nedturen, husket han, svakere avtrykk av turnsko og joggesko, riflete, ved siden av de dype gropene etter kli½ver, ofte med skrĩ½, stripe skliflater, klovehull og skospor med vann i bunnen. Regnet tok aldri slutt. De var aldri kommet ut av den sumpete krattskogen, den grodde dem ned, lukket dem inne, pakket seg rundt dem som en grĩ½nn dyne. De sov.

Var det et fortepiano eller en cembalo som sto til venstre for den nĩ½r-meste dĩ½rĩ½pningen, med oppsli½tte noteark, en liten krakk foran, et par ovale silhuettportretter over? Sannsynligvis det siste. Over cembaloen hang ogsĩ½, husket hun, et stort maleri av en mann med fjĩ½rpenn og en bunke notepapir i hĩ½nden, men han sĩ½ ikke ned mot papiret, han stirret ut i rommet, pĩ½ skrĩ½ forbi betrakteren, mot noe ubestemmelig utenfor bildet. Til hĩ½yre foran dĩ½ren, med det tomme gulvet og lysskjĩ½ret fra dĩ½rĩ½pningen imellom, et stort hĩ½rneskap av lakkert tre, sterkt konvekst, og med glassdĩ½rer fra ĩ½verst til nederst, ĩ½pent for innsyn som en frysedisk, eller en museumsmonter, men hva det inneholdt hadde hun bare en uklar fornemmelse av, noe hvitt, antagelig fine porselensserviser, kun til bruk ved store anledninger, nĩ½r man fikk gjester og lignende; derimot husket hun godt hvordan skapet var kronet av et pompĩ½st ur, med en ganske liten urskive (umulig ĩ½ se hvor mye klokken var) innleiret i et filigransvirvar av krummelurer og bĩ½lgeformer, av gull (falskt eller ekte), nesten hjerneaktig, en gullhjerne, gli½dende gull pĩ½ et par utstĩ½ende steder, av det indirekte sollyset, og ut av dette vokste en prustende, muskulĩ½s hest med en naken rytter, hvis ene arm sto kastet tilbake over hodet i en dramatisk gestus. Men dramatikken fortapte seg i det store, mennesketomme vĩ½relset, det var bare

GRAVGAVER | 55

[Page 56]

en prydgjenstand i hĩ½rnet, i stillheten. Egentlig mest gulv ĩ½ se, flisegulv med svarte og hvite ruter, eller svarte og grĩ½, men slik at kvadratene li½ med spissen mot betrakteren, fikk altsĩ½ rombeform, med en vifte (spredd ut fra dĩ½rĩ½pningen) av halvmĩ½rkt sollys utover, det bidro sikkert til den sugende romfi½lsen. Pĩ½ den andre siden av terskelen var det tregulv, brede planker, en slags forstue, uten livstegn den ogsĩ½, bare et halvt synlig bord med en nipsfigur, en mann, og en kvinne i sid, li½stsittende kjole; paret sĩ½ ut som det gikk, i vinden, kanskje (det kunne vĩ½re oss, vi to som nipsfigurer pĩ½ et bord, i et bilde fra et annet ĩ½rhundre, tenkte hun plutselig), rett ved siden av ytterdĩ½ren, som var en glassdĩ½r med treverk bare aller nederst, delt i to av en midtlist, ĩ½verst en kort gardin, fylt av lys, og skyggen av midtlisten bak gardinen, dĩ½ren pĩ½ klem, den slapp en smal solstrime mot bordbenet, som i sin tur kastet en tynn skygge skrĩ½tt over gulvet. Dĩ½ren var ogsĩ½ et vindu, og gjennom de store glassrutene kunne hun se det viktigste: haven. Uklar, fjern, bare flekker av belyst li½vverk, bortsett fra lysthuset, en gullig

hytte, nesten ikke til i ½ skille fra tri ½rne, bare i ½pningen var et tydelig svart gap i sommeren der ute, sommeren som aldri tok slutt. Det var det som var si ½ sugende ved bildet: fi ½rst stuen med klokken og cembaloen (eller forte-pianoet), stor, halvdunkel, med det sli ½rhaleaktige tusmi ½rket som fyller innestengte rom om sommeren; si ½ forstuen, lysere, lenger borte, mindre; til slutt haven, pi ½ den andre siden av glassdi ½ren, svulmende av sommerlys, uoppni ½elig langt unna, men som om det bare var i ½ sette foten pi ½ de svarte og hvite gulvflisene, som pi ½ en landgang til en ny verden, gi ½ gjennom de to stuene, i ½pne di ½ren og glippe med i ½ynene mot det forvirrende sollyset, og vi ½re ute i haven. Hun fi ½lte en enorm lengsel etter den haven, selv ni ½, ni ½r bildet bare var et minne, ikke fordi haven minnet henne om en virkelig have hun hadde sett eller vi ½rt i, men tvertimot fordi den var en aldri sett have, urealisert for alltid, utilgjengelig, som en usynlig have inne i et fri ½ som aldri skal spire; fordi den var umulig, var den ni ½dvendig, og selve sorgen over at den var umulig ble en slags glede, gleden over i ½ bli bedratt og bi ½nh i ½rt samtidig, for ellers ville ikke haven vi ½rt avsondret fra alt annet, hengende i en tid hvor hun ikke fantes mer, likegyldig, hvor bildet ikke fantes mer, alltid sommer der, en uvisnelig sommer. Hun husket hvordan hun pleide i ½ se pi ½ bildet ni ½r den fi ½rste sni ½en kom, den mi ½rke dagen utenfor, sni ½fnuggene som smeltet mot rutene, og di ½ren pi ½ klem mot haven, hvor det samme uforanderlige sommerlyset sto ur i ½rt, ur i ½rlig, lik et av disse narreglassene

56

[Page 57]

det er ur i ½d i ½ drikke av, som om det virkelig fantes et reservat utenfor det hatet som svirret rundt henne, i henne.

Ikke bare det lille plastskjelettet, men ogs i ½ en hodeskalle, uekte, selvf i ½l-gelig, av gummi, omtrent naturlig sti ½rrelse, litt skakk i kjeven av i ½ ligge pi ½ furukommoden, ved siden av bilmodeller og boksehansker, under en stor plakat som viste motorsykel med sidevogn i stor fart, den kunne vrenses ogs i ½, slik at i ½yehulene sto ut som smi ½ bryster, men den var meg kj i ½r allikevel, selv om jeg alltid dri ½mte om en ekte hodeskalle, noe jeg aldri fikk fatt i, og slik li ½rte jeg kanskje en viss ni ½ysomhet, en viss resignasjon allerede da, li ½rte i ½ glede meg over simulasjonen fremfor handlingen, roma-nen fremfor erfaringen, museet fremfor gymnastikksalen, graven fremfor sengen. Pi ½ kommoden li ½ ogs i ½ en falsk tobakkspakke, en attrapp til utstil-lingsvinduer, bare en pappbit inni, som om ri ½ykingens farlige makt li ½ i min hi ½nd bare jeg hadde den, denne falske tobakkspakken. Og lenge, uten noensinne (i likhet med de fleste andre) i ½ ha veid et menneskekranium i hi ½nden, uten i ½ kunne la fingeren gli over ti ½rebeinet (vakkert navn! Ni ½r ingen ti ½rer felles mer, kommer ti ½rebeinet til syne, sorgli ½st, ikke fi ½r), vokste jeg opp blant utallige tegninger, stikk og fotografier av kranier, sett pi ½ ana-tomiske plansjer, i leksika, forsteinede skaller, i bi ½ker, av si ½kalte peking-mennesker med digre i ½yenbrynsbuer, Cro-Magnon-skaller flekket av ri ½dt okersti ½v og med tyve tusen i ½r gamle kjeder av muslinger og bj i ½rnetenner rundt halshvirvlene, halvt knuste kranier, en gang bi ½ret av innbyggerne i Pompei og Herculaneum, sirlig dekorerte sukkerti ½yhodeskaller, tilogmed, i en etnografisk museumsmonter, en regnvi ½rss i ½ndag, skaller arkivert i kro-nologiske hauger, med den di ½des navn malt pi ½ issen med greske bokstaver, i et eller annet avkrokskloster (illustrasjon i et si ½kalt mannfolkblad, sam-men med nye bilmodeller og kommandosoldater i kamuflasjedrakter), for ikke i ½ snakke om katakombenes stabler av kristne kranier, alle tomme som forlatte hi, eller fuglekasser, covere uten plater, lykter hvor lumen naturale var sluknet i den evige natten, bare at det menneskelige kranium ikke er noen fji ½slykt til i ½ sette nye lysestumper i; og alle bare bilder eller simili, unntatt ett, mitt ni ½rmeste, det jeg selv huserte i, tenkte i, pustet i, i ½pnet for i ½ stappe mat i, men nettopp di ½t var det fjerneste av alle, den absolutt eneste skallen i verden det var (og er) prinsipielt utelukket i ½ holde i hen-

dene, unntatt i fantasien, i en eller annen simulator, en bok, en film (en

GRAVGAVER | 57

[Page 58]

absurd skrekkefilm, for eksempel), eller pĩ½ teatret, en ny versjon av Hamlet, hvor den danske prinsen ikke holder Yoricks, men sin egen skalle i hĩ½nden, hinsides enhver akseptabel realisme, den materielle eksistensen vrent ut og inn; eller i metafysikken, i himmelen, hvor den udi½delige sjel kan holde (med hvilken hĩ½nd?) sin jordiske tankekrugge, se pĩ½ den med et smil (fra hvilken munn?) av medlidenhet og si½rgmodig forakt, og la den ligge der den ligger (i graven), her nede, hvor tyngdekraften regjerer, fi½r ballonger (de sprekker fi½r eller siden) og kranier til i½ falle til jorden, etter i½ ha holdt seg li½ftet en viss tid.

Stilleben overalt. Pĩ½ den nesten tomme parkeringsplassen, hvor asfalten begynte i½ bli klebrig og bli½t av heten, hadde det sti½tt en colaflaske med en skvett igjen pĩ½ bunnen. Den kastet skygge over et appelsinskall, solti½rket, si½ hardt at han kunne knekt det som et stykke flatbri½d: Et, drikk, og vi½r glad. Spy, piss, og vi½r glad.

Men hvem hun var, hvordan hun si½ ut, hvor hun var fra, det hadde han glemt, hun var som hodet av lys pĩ½ Magrittes maleri; han husket bare at hun hadde fi½tt noe rusk filtret inn i hĩ½ret, at han, alvorlig, forsiktig, hadde plukket det vekk, en ti½rr planterest eller noe si½nt, vist henne fi½r han kastet det, og hvordan hun hadde smilt, svakt, fra et sted under ansiktsmasken, hemmelig, fordi hun likte at hendene hans ri½rte ved hĩ½ret hennes, men ikke kunne si det; og han husket det bare fordi han ble glad da han si½ at det var der, det, selv om de aldri mer.

Hĩ½yt oppe pĩ½ veggen, en slags helgen eller lignende, med det ene benet strukket ut fra en nisje, og en flikete steinbaldakin (den minnet om en butikkmarkise) som kastet skygge over figurens ansikt; og med ryggen mot en mur hadde han selv satt seg (tross gikten og stivheten) med kroppen i solen og hodet i skyggen av et li½nnetre, hadde tilogmed kunnet ta av seg jakken, den dagen i slutten av august, en av de aller siste virkelige sommerdagene, pĩ½ den tiden da lyset blir flatere, tynnere, strekker seg mer ut, men enni½ er fullt av julihete som varmer opp kroppen innenfra, ikke utenfra, slik solen gjĩ½r i september. Men hvordan hadde han klart i½ reise seg igjen? Hentet av politiet? Hjulpet av nysgjerrige? Det var uklart. Han forsto ikke den haven, en nyoppdagelse, helt folketom, nesten midt i byen, vidi½pen

58

[Page 59]

treport, den minnet om en offentlig park, men var ikke det heller; nĩ½r-mest en privat have, med en gammel mursteinsbygning, full av arkader og gesimser, men tilsynelatende ubebodd. Haven ogsĩ½, tydeligvis, overlatt til sitt eget blinde initiativ i lange tider, slik at vegetasjonen hadde kokt over, litt mer for hver sommervarme. Men all denne frisatte gri½nsken minnet om di½d, ikke om liv; kanskje derfor han hadde likt seg der, hvor alt si½ ut til i½ vi½re glemt, inkludert ham selv, innlemmet i stedets generelle glemsel, pĩ½ en mĩ½te, grodd ned under floker av syrin, hyll, hagtorn, rosenbusker og diverse ubestemmelige pryddplanter; han husket enni½ noen med lansettformede, strĩ½aktige blader i nesten meterhĩ½ye palisader rundt sokkelen til et slags fugebad eller fontene, en svi½r, utbuket, krukkelignende sak med grinende fjes pĩ½, ogsĩ½ den full av viltvoksende blomster og ugress, som delvis hang utover kanten, og det sterke motlyset gjorde det hele skinnende og gjennomsiktig, som om fontenen (?) virkelig var fylt med rennende vann, med strimler og hinner av vann rundt hele kanten. Selve huset, ogsĩ½

dĩ½t gjemt under planter, villvin i kaskader nedover veggene og vinduene, og selv svake vindpust fikk bladene til ĩ½ vifte, sĩ½ de ogsĩ½ sĩ½ ut som vann, vann som fosset over steiner og utspring, dultet opp igjen, spredde seg i en vifteformet kul og fortsatte, tilsynelatende, ned i dypet, slik man kan se det i dystre, romantiske malerier. Skjĩ½nt det rĩ½rte seg jo ogsĩ½, tenkte han (nĩ½, etterpĩ½), det vokste, bare sĩ½ sakte at det var usynlig, omtrent som stjernene virker ubevegelige fordi de er sĩ½ fjerne, mens de i virkeligheten raser gjennom rommet med enorm hastighet, en fartsgalskap som pĩ½ tilstrekkelig avstand blir ro og stillhet, og dessuten fortid. Stjernene lyser slik de en gang var, for ĩ½rtier eller ĩ½rtusener siden, lyset fra fi½r vi ble fi½dt, fred vĩ½re med det. Eller endog lyset fra en utbrent, ikke-eksisterende stjerne, en mĩ½rk hĩ½stnatt, i et teleskop, et flyvende fossil av lys, til forveksling lik, et lik til forveksling, alle de andre stjernene som virkelig brenner der ute et sted, over oss eller under oss. Det som ikke finnes, lyser. Brevene man av og til leser om i avisene, forlagt, glemt, forsinket med tredve eller fi½rti ĩ½r, til slutt videresendt allikevel, mottatt av den nĩ½ rynkete og grĩ½nende eller skallede adressaten; og det forekommer at avsenderen forlengst er dĩ½d og begravet, mens brevet fortsetter ĩ½ bli sendt (i prinsippet), brevet fra ham (den nĩ½ avdĩ½de), adressen han skrev, frimerket han slikket pĩ½, den bitre smaken av frimerkelimet som gradvis forsvant fra munnhulen, den dagen, den datoen (et poststempel), for tredve eller fi½rti ĩ½r siden. Og brevet fort-

GRAVGAVER | 59

[Page 60]

setter ĩ½ fortelle, som om ingenting var, om et besĩ½k av en slektning, en ny jobb, en ferietur til kysten, vanntemperaturen, vĩ½ret, slik det var for tredve eller fi½rti ĩ½r siden, en annen tids badedrakter, av ull, de ti½rket sent. I det smertefrie. For tredve eller fi½rti ĩ½r siden er alt smertefritt (slik de gamle gjenstandene pĩ½ en folkloristisk utstilling er befridd fra sin sammenheng av daglig plage: blikktallerkene det aldri var nok mat pĩ½, tollekniven det ble truet med, sengen som var for hard; disse tingene er nĩ½ blitt vakre og eksotiske). Det er vaktene som lider, tenkte han (nĩ½, etterpĩ½). Apropos, han husket ganske tydelig hvordan han, da han vel hadde installert seg, fisket frem (fra innerlommen i jakken, som lĩ½ pĩ½ gresset), ikke en kvart, men en halv bitter, (alt pĩ½begynt, og derfor skalv han nesten ikke da han) skrudde av korken og tok en ekstravagant slurk, i pur glede over sin for ĩ½yeblikket (som han trodde) heldige stilling; hadde han ikke tilogmed ledd (og hostet) slik at spriten var begynt ĩ½ svirre rundt i flasken? Det hendte jo fra tid til annen. Ah, det brune brennevinet som sildret ned i ham og steg som en lysning rundt hjertet, liksom det var konsentrert godhet han drakk, en klar og lattermild hjelpsomhet, en snill sykepleierĩ½nd pĩ½ flaske. Hvis, tenkte han (nĩ½, etterpĩ½) naturen ikke hadde vĩ½rt sĩ½ kynisk innrettet pĩ½ ĩ½rvĩ½ken overlevelse, avlingens og etingens gledeslĩ½se pumpeverk, sĩ½ ville alle vĩ½rt fi½dt fulle, forblitt det livet ut, gratis, fritt for abstinensplager; ville giftet seg i fylla, jobbet i fylla, blitt syke og gamle og dĩ½d i fylla, i slĩ½vhets barmhjertighets navn, forskĩ½net for ĩ½ skjĩ½nne ordentlig hva de hadde vĩ½rt med pĩ½, med et lykkelig ti½mseflir om munnen, som siklende babyer mot en festlig rangle pĩ½ stĩ½rrelse med kloden; og edrueligheten ville fi½rst inntre ved dĩ½den, idet behovet for lindring likevel sank til null, slik gravsteinen hverken var edru eller full; den dĩ½des og gravsteinens opplevelse av verden alltid utbyttable, en beroligende tanke. Han tenkte alltid godt i beruset tilstand. Edru var han for redd til ĩ½ se klart. Og i den tunge augustsolen var stĩ½vlene blitt for varme, de brune gummistĩ½vlene nesten uten resterende sĩ½lemĩ½nster, de ga et tilnĩ½rmet glatt avtrykk, som om en gradvis overgang mellom avtrykket av den slitte gummiflaten og avtrykket av selve fotsĩ½len var underveis, liksom ingen vesentlig forskjell pĩ½ dem, sĩ½ gummistĩ½vlene kunne rĩ½tne pĩ½ bena, og bena i sin tur rĩ½tne, for ĩ½ erstattes av et nytt par ben i flunkende nye gummistĩ½vler, en annens ben, en annens stĩ½vler; men det ville vĩ½rt en overdimensjonert anstrengelse ĩ½ ta dem av, sĩ½ han hadde

resignert pĩ½ forhĩ½nd, forsĩ½kt i½ tenke pĩ½ hodet, som sto, ikke sant, langt over

60

[Page 61]

fĩ½ttene i kroppens hierarki, hodet nesten alltid nĩ½rmest himmelen. Eller den kjĩ½re tanken om at himmelen var i hodet, og helvete utenfor (en grov forenkling, selvsagt; like gjerne omvendt), slik at i½ komme til himmelen var i½ komme til et bilde, et sted, et elektronmikroskopisk punkt, i ens egen hjerne, absorberes av det; men hjernen forsvant ogsĩ½, og punktet med den (punktum), hvor var himmelen da? I en annens hode? En etterkommers hode? En prinsipielt endeli½s rekke av hoder, av himmeriker?

Noen av krukkene fra denne tiden er riktignok glatte, uten dekor, men de fleste har en form for mĩ½nster som ble trykket inn i den enni½ vĩ½te leiren. De brukte blant annet snorer tvunnet pĩ½ forskjellige mĩ½ter, tynne fugleknokler, kanten av gjellelokk, hjertemuslinger, eller et redskap kalt tannstokk, et beinstykke med en takkete rand i den ene enden. Krukkene ble ofte brukt som gravgaver, satt inn i dyssene eller jettestuen. fĩ½ disse ble lukket med en stor stein foran inngangen. Man kan se hvordan forskjellige stilarter avli½ser hverandre opp gjennom tidene. Fra 3400 til 2800 f.Kr. sonderer man mellom syv forskjellige faser. De tidligste leirkarene har enkle avtrykk av negler.

En gang, berg- og dalbanen, hun hadde vĩ½rt si½ redd at han hadde fĩ½tt ri½de merker etter neglene hennes pĩ½ hi½ndleddet. Han hadde vĩ½rt si½ redd at han ikke merket det fĩ½r etterpĩ½. Siden hadde de kjĩ½rt spĩ½kelsestog.

i½En tommelfingernegl vokser ca. 1/10 mm per dĩ½gn, og henimot 4 cm i li½pet av et i½r. Den vokser mer om sommeren enn om vinteren. Utviklingshistorisk er negler beslektet med kli½r. (Sml. hov, klo, klov.)i½*

Ofta finner man leirkarene knust, i mengder av bruddstykker, som arkeologen forsĩ½ker i½ lime sammen. Ikke sjelden viser det seg at det stadig mangler store stykker, som mĩ½ stĩ½ i½pne i den rekonstruerte krukken. Det hender ogsĩ½ at skĩ½rene fra flere forskjellige gjenstander graves ut i sammenblandet tilstand, som om noen hadde helt brikkene fra mange puslespill over i hverandre. I likhet med krukker og vaser blir ogsĩ½ kranier ofte funnet i mer eller mindre diffundert tilstand, somme tider blandet med rester av andre

?????

* Fra Store Norske Leksikon, art. 'negl'.

GRAVGAVER | 61

[Page 62]

kranier eller skjelettdeler, eller endog knokler av dyr, slik at grensen mellom individene, eller mellom mennesker og dyr, forekommer utvisket, selv om den ble skarpt opprettholdt mens de var levende organismer, omtrent som om det skulle finnes et underjordisk lager av udiffusererte knokler som individene (dyr og mennesker) ble satt sammen av, for siden i½ legges tilbake i lagerets mĩ½rke og uryddige binger, nĩ½rmest slik man legger av de li½se blytypene i en gammeldags grafisk sats nĩ½r teksten er trykt, men i tilfeldig orden. Det forekommer uhyre sjelden at man finner komplette fossile skjeletter av mennesker, selv fra i½vre paleolitikum, og funnene blir mer mangelfulle jo lenger man graver seg tilbake i tiden, slik individets erindringer blir fĩ½rre jo lenger tilbake det forsĩ½ker i½ huske.

En li½rebok i semantikk forteller at det moderne franske ordet for 'hode' kommer fra det latinske *testa*, som betyr 'leirkrukke', og at ordet opprin-

nelig var et uttrykk for folkelig humor og ironi, men at parodien etterhvert fortrente det seriøse ordet fullstendig, slik at denne nye betegnelsen i sin tur fikk en helt nøytral klang.

Cranium betegner et funn av det fullstendige kraniet, *calvarium* er en skalle hvor underkjeven mangler, *calva* en hjerneskalie uten ansiktet, og *calva* stier for det minimale funn, kraniekalotten. Betegnelsene er hentet fra det døde språket latin.

I dette museet kan man se en neolittisk *calva* som er tydelig slitt langs de uregelmessige kantene, og sannsynligvis har vært brukt som en slags skål, for eksempel til å drikke vann av, som en fise. Fierst var denne skallen altså fylt med hjernemasse, så med vann, så med jord, og så med luft, som om disse suksessive formene for materie var likestilte, like velkomne, like gyldige. Inntil et visst tidspunkt var det noen som tenkte under denne kraniekalotten, et menneske, en som kunne si sitt eget navn, men som nå nevnes utenfra, redusert til gjenstand.

På overflaten av alle skaller finnes de takkede sømmene, *suturene*, som om kraniet også fra fierst av var en samling skaller, en knust krukke fyd sammen for å fylles med et jeg, og siden tømmes for det igjen; kraniet som en relativt uforanderlig form til å fylle med ulike personligheter fra ulike

62

[Page 63]

tider. Hos fosteret kalles disse fugene fontaneller; de er ennå åpne, og skal sikre at fosterets hode ikke skades eller blir sittende fast på veien gjennom fisdelskanalen. Siden lukker de seg.

Ytterst i synsfeltet oppdaget han noen farveflekker, et blad, kanskje endog et pornoblad (hadde han tenkt, i et blaff av nesten ungdommelig illusjonsevne og livsdugelighet), innenfor hans teoretiske aksjonsradius, han som alltid ble kastet ut av pornosjappene når han forsøkte å varme seg der om vinteren, i motsetning til det kommunale biblioteket, hvor han av og til (i forholdsvis edrue stunder) fikk bli; han hadde fitt lest ut Lord Jim og Ungdom på den måten. Å reise seg opp og gå de fem?seks metrene ville vært et vanvittig sliseri med krefter og giktsmerter, altså hadde han krabbet på alle fire (sakte, måysommelig) bort til trykksaken, som viste seg å være, selvfølgelig, et vanlig ukeblad, henslengt der av en ukjent leser, som neppe ville komme tilbake og fortsette lesningen, for bladet bar tydelig preg av å ha ligget lenge under åpen himmel: vablete, fortrukket, svullent, og i kantene og på undersiden allerede med den samme melne konsistensen som overmodne sommerrepler, bare mer vassent og fibrigst, lett å smuldre til trevler mellom fingrene, liksom tygd på, halvfordyd, på vei til å oppløses i jorden; den underste siden ville dra med seg alle de andre, mer og mer mett av fukt, mer og mer sørpete, mindre og mindre leselig, en progressivt utslettende bevegelse, en lydlig destruksjon som ikke bare brøt ned de kjemiske forbindelsene i papiret og trykksvarten til enklere stoffer, men også lot hele den komplekse sammenhengen i det skrevne språket: bokstavene, skilletegnene, ordene, setningene, falle fra hverandre, berøves stadig flere kvadrat- (eller snarere kubikk-) centimeter med betydningsdannende konstellasjoner, stadig mer sunket i jorden, av horoskoper, legespalter, fljetonger, kakeoppskrifter, nyheter om filmstjerner, hallo-damer, konger, dronninger, prinser, prinsesser, tegneserier, mirakelhelbredelser, fortellinger fra virkeligheten, parapsykologi, kontaktannonser, og så videre, og utgivelsesdatoen, trykt på forsiden, så all betydning til slutt ville være rettet ut, en reise, lik enkelte alkoholikers tale i siste stadium, bladet til slutt like formligst og meningsligst som et rett tent blad fra for eksempel treet som hadde skygget for ansiktet hans, begge slags blad vendt tilbake til

den samme uleseligheten, begge lik utallige andre blader, hver i sin genre, likevel unike, ikke gjentagbare, ugjenoppstandelig forsvunnet i den samme

GRAVGAVER | 63

[Page 64]

mulden, nesten helt likestilte i sin forsvinning, bortsett fra at tre heftstifter av metall, fra ukei½bladets rygg, eni½ ville ligge og ruste noen i½r etter at den siste rest av papir var usynliggjort og naturalisert. Han hadde ofte gravei½lyst. Jorden i slike gamle haver inneholdt alltid et og annet interessant inniblant gruskorn, avdi½de hunders middagsrester og deres herrers rustne skjeer. Vi gi½r, tenkte han (ni½, etterpi½), pi½ en slags hukommelse som vi er likegyldige for. Jordens jegli½se minne, under vi½re lidenskapelige, egosentriske minner. Saltkaret han hadde funnet, sannsynligvis av si½lv, ikke rustent, bare sterkt oksydert, dekket av et hvitlig, pulveraktig stoff som delvis lot seg fjerne; det sto pi½ fire kuler og hadde gitter med girlandre, inni var det forsynt med glass (til i½ ta ut, og vaske) av en form (oval) som passet ni½yaktig i si½lvi½ rammen, med en utrolig vakker bli½farve, koboltbli½tt, et gledesglass, deilig i½ se pi½ verden gjennom (etter at det var vasket). For hvis, slik si½ det ut, alt hadde hatt denne livsfjerne bli½farven, si½ ville det ogsi½ vi½rt smertefritt, gjennomlyst av en mild glemsel og uforanderlighet. Han hadde foretrukket dette glasset, si½ lenge han hadde det, fremfor traktater eller samlede verker som fortalte at alt, en dag, skulle bli sant, skj½nt og godt; det sto alltid til disposisjon, og ni½r han tok det vekk fra i½yet, hadde verden samme farver som fi½r. Men, i alle fall, han hadde bare hatt hendene i½ grave med, og si½ fanatisk var han ikke. Han hadde derfor ikke hatt noe annet i½ gj½re enn i½ kripe tilbake til utgangspunktet ved den solbeskinte muren, hvor (det slo ham ni½, etterpi½) den svakt vaggende skyggen av li½nnetreet, med vimrende lysflekker i, mi½tte ha flyttet seg litegrann mens han var borte, selv om han ikke kunne ha sett det med det blotte i½ye, hvis han altsi½ i det hele tatt hadde tenkt pi½ det da, og ikke bare ni½. Bladet hadde han tross alt tatt med seg. Han hadde lest noe, noe som alt var glemt.

Klokken var nesten ett. Det kunne vi½re brevskriveren som hadde sett annonsen og ringte istedenfor i½ holde seg til annonsespalten.

Det satt en kvinne inne i den halvmi½rke stuen, en kvinne som antagelig hadde vi½rt vakker for tyve i½r siden, men som ni½ var sterkt falmet.

Hvem var han? Hvordan hadde han falt uti? Hvorfor sto det en politibil pi½ veien? Og hvem var den hi½ye, blonde mannen som hjalp den unge piken av toget og bort til politibilen?

64

[Page 65]

Hele ansiktet lignet skremmende pi½ et di½dningehode, og inntrykket ble forsterket da hun smilte og blottet en rad med gule, lange og glisne tenner. Hun var kledd i en sort kjole under en sort kappe, og bi½de kjolen og kappen var skitten og slitt. Pi½ bena hadde hun et par utgi½tte ti½fler.

Plutselig befant de seg i ti½ke si½ tett som en mur. Mi½rket ble si½ ugjennomtrengelig at hun ikke kunne se hi½nd for seg. Den klamme, fuktige heten vek plassen for et ri½tt, kj½lig drag som fikk henne til i½ kripe sammen for i½ holde varmen,

men etterpi½, ganske raskt, hadde han kjent solen trykke mot hendene som holdt bladet, allerede sliten, sliten av i½ holde det pi½ strak arm, han hadde latt det falle, bare i½pnet grepet og latt det li½sne, liksom han var et tre om hi½sten, og bladet var et visent blad. Historier. Bare et vagt inn-

trykk av forbirullende historier som manglet begynnelse og slutt, fl̃̃½t over i hverandre, og bare hang sammen i usammenhengen. Simulatorer. Brokker av liv som ikke var levd. Bare ĩ̃½n bokstav, bokstaven t, mellom det ulevde og det utlevde, som t for tid, eller for tretthet, eller for tull. Full. Ja, den fĩ̃½lelsen av at solen varmet utenfra, spriten innenfra, som var det bare en tynn, gjennomsinnelig membran mellom de to formene for glĩ̃½d, et ur̃̃½rt tamburinskin, nei, et papirark av dĩ̃½rlig kvalitet, fra et billig seriehefte, kjĩ̃½rlighet eller kriminal, skittengult, kornete, fullt av tremasserester (fra hvilken skog?), hvor teksten pĩ̃½ baksiden skinte igjennom, speilvendte skygger, skyggene av en annen historie, eldgammel, glemt, rĩ̃½ og likegyldig, eller av uleseligheten selv; han var gjennomlyst, skjelettlĩ̃½s, som vekstene, i forfallet, pĩ̃½ randen av total tomhjernethet, tom som et ord fra et glemt spr̃̃½k, en sĩ̃½peboble svevende gjennom et soverom, sĩ̃½vidt rĩ̃½rt av den sovendes pust. Men det var pĩ̃½ dette tidspunktet at ĩ̃½ynene hans hadde dreid seg mot porten uten at han var tilstede i dem, som ĩ̃½ynene til en dukke i en animasjonsfilm. Og langt borte i ham hadde det visst vĩ̃½rt en slags vag forutelse om det som (bare noen minutter senere) skulle skje; i en tanke lik en fjern fugl hengende over en enorm, hetedirrende flyplass, hadde han sett for seg noe (men ikke det som virkelig hendte): en gammel kvinne i hvit sommerkjole som kom styrtende, hinkende inn i haven, munnen som gapte, ĩ̃½pnet og lukket seg som en drosjepung, i en serie skrik (som for ham, den tunghĩ̃½rte, knapt ville bli til lyd), eller rop om

GRAVGAVER | 65

[Page 66]

hjelp, eller fors̃̃½k pĩ̃½ ĩ̃½ si noe, mens den rĩ̃½de treporten bare sto ĩ̃½pen for ingen.

Munner ĩ̃½pner seg. Noen replikker glemte han aldri, som denne: *Kamera-* *ten min stakk hagla inn i kjeften og trakk av.* Kanskje var han den eneste som husket de ordene. Resten av fortellingen var blitt kvalt bak den fornemme restaurantens store glassdĩ̃½rer, han hadde bare sett et glimt av de burgunderrĩ̃½de teppene og marmordisken i garderoben. Kanskje husket noen til gjengjeld noe han hadde sagt, husket det istedenfor ham. Eller tvertimot, lyden var borte, han husket bare et ansikt, en klem, en hĩ̃½nd over kinnet, en kĩ̃½pekrage han brettet opp mot sñ̃½drevet, ikke ordene. Aldri fĩ̃½ vite hva som ble sagt. (Banaliteter?). Det sñ̃½dde ord, han husket ikke hvert fnugg, bare at det sñ̃½dde mening, meningslĩ̃½st. Den sñ̃½ende munnen hennes.

Det var en liten svakhet han hadde pĩ̃½ den tiden, mens han satt hjemme og ventet pĩ̃½ at hun skulle komme fra forestillingen, men han likte det, ĩ̃½ tenne bare et lite stearinlys fĩ̃½r det tok til ĩ̃½ skumre, for ĩ̃½ se hvordan flammen liksom tiltok i betydning ettersom dagslyset matnet og smuldret bort, og mĩ̃½rket vokste som negative sñ̃½fonner fra krokene, mens lyset samlet rommet mer og mer omkring seg, en snurpenot av mĩ̃½rke hvor stearinlyset sto i ĩ̃½pningen og skinte. Det var bare ĩ̃½ trykke inn tenneren. Fĩ̃½r i tiden var det noe som ble kalt skumringstime, ñ̃½r man ventet med ĩ̃½ tenne lampene til det nesten var blitt helt mĩ̃½rkt, for ĩ̃½ spare pĩ̃½ belysningen, og man satt der, mens det var for skumt til ĩ̃½ lese, og snakket sakte sammen, eller snakket ikke, og det mest tiltalende er det siste (tenkte han), hvor en hel familie blir sittende i halvmĩ̃½rket uten ĩ̃½ si noe, uten ĩ̃½ gj̃̃½re noe, bare vente pĩ̃½ at det svake skimmeret fra vinduene skal synke under minimum (gatebelysningen mangler ennĩ̃½, der oppe i utkanten av byen), og de glemmer ĩ̃½ tenne lyset, eller har ikke krefter igjen (som om all interesse var trukket ut av kroppen sammen med dagslyset, en verk trukket inn i mĩ̃½rkets bandasje, lyset fra en bestemt dag i deres liv, en dato som sto trykt ĩ̃½verst pĩ̃½ avissidene) til ĩ̃½ tenne fĩ̃½rst ĩ̃½n lampe, sĩ̃½ en til, og kanskje en tredje, sĩ̃½ rommet vokser for hver gang, de vĩ̃½kner igjen, med de samme ansiktene pĩ̃½strĩ̃½ket det gule lyset, og de samme replikkene litt uvant i munnen, lik

hele pepperkorn; nei, de blir bare sittende, uten å ri seg, innbakt i nattens esende brød. De blir et fotografi. Bruntonet, eldgammelt, underen årt på

66

[Page 67]

lys inntil utvisking av alle trekk, mennenes ansikter grodd igjen med skjegg av mørke, kvinnenens engstelige pupiller utvidet inntil de tar ansiktets plass. En hvitlig hinde strukket ut av mørkets altfor store erme, eierløs, kanskje, stiv som en klippinne glemt i en skuff i et vraket møbel, allerede brukt til ved, oppbrent, noen ikke nrmere angitte sotpartikler på innsiden av en ovn. Den lilla og gule flammen pleide kruse seg og blafre som en vimpel når han sukket, eller gjespet, eller bare dro fingrene fort gjennom haret; den tiltrakk seg et hus, husket han, et gammelt trehus, muligens i empirestil eller lignende, fullt av tente lys, og speil, speillampetter med fasettslipt glass som kastet lyset tilbake, blakkerter stilt foran konsollspeil av en usynlig hinde, og stadig nye flamyder som gled opp mot nye vrelser og saler, og det var mørkt ute, men hvis man prøvde å stirre ut gjennom vinduene fantes det ingenting å se, ikke engang mørket, bare ens eget autonome speilbilde, lik som lissrevet fra enhver kjettslighet, speilbilde uten opphavsmann; for selv om alle flammene fra tid til annen la seg på siden og skalv i trekken, så var det ingen der, huset var tomt, selv om det pustet som en anelse av at et eller annet sted vokste det hær, en hærmanke vokste gjennom årene og ble eldre og eldre, lengre og lengre, men ennå når den var blitt helt hvit sluttet det ikke å vokse, trinnvis nedover en trapp, kanskje, eller gjennom en tapetdør på glitt. Selv var han der ikke. For det var ikke han som gikk gjennom huset, fra rom til rom, og fikk glansen fra stadig nye flammer avspeilt i miniatyr på hornhinnen; det var ingen. Ingen kom. Ingen gikk. Lysene brant. Speilene speilte. Det var synet av lysene som brant og speilene som speilte for seg selv alene, uten at noen så det. Det var huset. Gjesteløs feststemt, festløs ugjestmildt, et hus for den ingen som alle huser. Han pleide å holde lyset litt på skrå for ikke å svi fingeren i lighterflammen. På bordet lå det gjerne en sigarett som var glidd ut av pakken, ved hver ende noen tobakkssmuler løsst utspredd, som korn fra en veltet krydderbøsse, de var planterester, døde planter i papir (liksom hver sigarett var et herbarium), bestemt til å fortåres av ild istedenfor mavesafter, slik håyet, det døde gresset, blir.

Opp langs midten av lissevebrua lå en rad klamper på tvers, det minnet om spilene i en marimba, for at hesten skulle få skikkelig feste når den slepte på tunge lass; hulslitte, oppflisede trestykker, noen hakket tvers over til slutt, av de slamrende, jernskodde hestehovene, slik at de to delene hang i hver sin spiker og pekte i samme retning: nedover, mot den skjellede gårdsveien

GRAVGAVER | 67

[Page 68]

med de dype hjulsporene. Til sist blir det hjulspor selv i brolegning av stein. Ved et hjørne i Pompei kan man se hvordan kjerrehjulene har slipt svingespor i den lyse, glatte steinen, flere utenfor hverandre, så det ligner bliste krusninger på vannet, innerst i en bukt, som om et mytisk skip såg forbi langt ute, og havet ble til stein bak det. Et åredende drønn lå d når hjulene på hysvognen endelig traff lissevegulvet, men plutselig opphørte det. Vognen stanset. Det hadde vært helt stille, sent på sommerkvelden; de hadde gått inn dit sammen, sett skimmeret høyt oppe på gavlveggen, fra vinduet, grått og skittenblankt, ugjennomsiktig som pergament, uten bilde. De la seg i håyet, kjente hvordan det sank under dem som om de falt i en dør, men stanset til slutt, raslet svakt, lik papirfrynseser, når de rerte på seg, hvirvlet opp støv som stakk mot huden og slimhinnene. De ventet på at de andre skulle komme og rope på dem (de pleide spille et spill med mange deltagere, et sosialt spill), men de var blitt liggende, inntil videre,

pustet med forstj  rret i   ndedrett, r   rte seg av og til, s    h   yet knitret, mens ingenting hendte, bare at lyset fra pergamentvinduet plutselig ble svakere (solen svartnet av en sky), og s    sterkere igjen, et m   rkt ekko fra ragnarokk i en annen verden. Under seg h   rte de stundom gnyet av kyr p    b   sen, for det var fj   s der nede, og i fj   sgulvet fantes det sm    firkantede lokk til i    li   fte av med en krok p    baksiden av en m   ke (redskapet, ikke fuglen), og disse hullene var i   pninger til m   kkakjelleren, som li    nederst, et slags bygningens ubeviste; og hvis man gikk p    utsiden av li   ven, ved gavlveggen, under der hvor vinduet skinte mattere og mattere i kveldslyset, kunne man se hvordan lavaen av gj   dsel presset p    de r   dmalte d   rene innenfra, s   g under dem og utover bakken foran. En slags stratigrafi: nederst m   kka, derover kuene, i   verst de selv, i hvite sommerkl   r.

En regnv   rsdag i en by, hun husket ikke tittelen, eller kunstnerens navn, eller i hvilken sal det hang, et sted inne i en labyrint av steintrapper, marmoralustrader og korridorer med brannslanger av r   d gummi, bare en regnv   rsdag, sett skr   tt ovenfra i fugleperspektiv: kaier, broer, lektere, byg   rder med mansardtak, flekkvise skikkelser under svarte paraplyer, v   te gater hvor de ble gjenspeilt, nesten alt i nyanser av hvitt, gr   tt og brunt, det var det hele. Et bilde uten noen innebygd g   te, som for eksempel Holbein den Yngres Ambassad   rene, hvor det mellom de to i   rgjerrige renesanseherrene, blant passere, astrolabier, skalmeier og globuser, skr   ner ut

68

[Page 69]

en helt ubestemmelig vekt   s ting foran fi   ttene deres, en klippfiskaktig, strekkbenkbehandlet UFO i bildet; men n   r man kjenner hemmeligheten, og vet at man skal se p    den svevende klumpen helt nede fra venstre hj   rne, s    har den plutselig trukket seg enormt sammen, som en langkikkert, og forvandler seg til et anatomisk korrekt kranium, bare malt i et helt vanvittig perspektiv. Men regnv   rsbildet var ikke s   nn, det viste alt, uten noen hemmelig penselskrift, og likevel, bildet var svimlende mysterr   st for henne. Det var ikke bare bildet av en gr   v   rsdag i en by hvor hun aldri hadde v   rt, det trakk til seg alle regnv   rsdager hun selv hadde opplevd, en svamp med tilbakevirkende kraft, eller minnet om alle regnv   rsdagene, og ikke bare minnene, men ogs    de dagene som forlengst var glemt, som bare hadde lagt et vagt bilde av regnv   r opp    dem hun hadde fra fi   r, knapt til i    skille fra det forrige, som et nesten uh   rlig sus ved inn i et annet nesten uh   rlig sus, og likevel litt forskjellig, slik at bildet husket noe hun hadde glemt, liksom det gjennom lerretet ulmet et helt album av ufremkalte bilder fra hennes eget liv, eller tilogmed fra andres helt ukjente liv, en slags yrkende anonymitet som skyndte seg gjennom henne med lydli   se skritt, et stumt masseopptrinn. Det var der alt sammen: den hule plaskingen fra avli   pskummen, den gangen hun mistet s   lvvarmb   ndet, synet av frontruten hvor vinduspuserne feide vannet, da de var p    vei til hytta (og kanskje ogs    riksveien og grusveiene og grantr   rne p    den andre siden av glasset, men nesten utvasket), fi   lelsen av klissv   tt h   r som klinte seg langs kinnene og kilte p    brystet, det mugne portrommet den natten de s   kte ly der, og hun snek h   nden inn p    den bare magen hans, en kald, regnv   t h   nd, og han hylte; eller d   t i    komme ut fra en t   rr, kroppsvarm kino til m   rke og regn, fi   r filmens bed   velse var g   tt ut, i   ynene radiostyrt av en uvirkelighet som var virkeligheten, den dempede praten, i grupper, de tekniske klikkene av paraplyer som ble sl   tt opp, lightere som ble tent, de oransje sigarettgl   rne der de beskrev buer til og fra munnen; eller den gangen hun hadde sittet alene p    bussen mot byen, den sto p    r   dt lys, og denne fyren hun hadde kjent for mange i   r siden, som dukket opp fra ingenting og knakket p    bussvinduet, hvor regndr   per hang og disset i vibrasjonene fra motoren (hva om hun hadde g   tt av p    fi   rste holdeplass og kastet seg rundt halsen p    ham? hvorfor gjorde hun aldri s   nne ting?

hvorfor gjorde nesten ingen sǣ̃½nne ting, eller bare de som gǣ̃½r for ĩ̃½ vī̃̃½re sprĩ̃½, hysteriske, eksalterte, teatraliske?), hvordan hun vinket fĩ̃½r de kjī̃̃½rte

GRAVGAVER | 69

[Page 70]

videre, hun hadde ikke sett ham igjen, lenge siden; og det var en masse gater, bygatenes lys, gjenspeilt i det (liksom beltedyraktig) kravlende vannet pī̃̃½ asfalten, ikke bare om natten, men om dagen ogsĩ̃½, i det melodramatiske lysmī̃̃½rket som massive uvī̃̃½rsskyer av og til senker over byen, alle slags lys som ble forvrengt, enda vakrere, i det strī̃̃½mmende vannet: hvite, sykehusaktige neonrī̃̃½r fra kontorer, lysreklamer som spilte seg ut og foldet seg sammen som kunstige pī̃̃½fuglhaler, blandet sin rytme med trafikklysenes, utrykningsbilenes blĩ̃½lys som spratt over fortau med et svakt skimt av utstillingsdukkenes mumifiserte latter, og klī̃̃½rne deres, i ĩ̃½rets mote-farver (men hvilket ĩ̃½rs?), den rundaktige flekken av lys fra tī̃̃½rnets opplyste urskive pī̃̃½ torvet, uten tidspunkt, uleselig, gjenspeilt pī̃̃½ nī̃̃½yaktig det samme stedet utallige regnvī̃̃½rsdager gjennom byens historie, speilvendte firmanavn, blomsterhandlernes lykter i de duggete vognene, og, hun kom pī̃̃½ det nī̃̃½, i et bakerivindu, en gul glorie, pī̃̃½ et slags platī̃̃½, rundt et stykke grī̃̃½nn marsipankake (sikkert en attrapp), som en glorie, en kake med glorie, med sitt vī̃̃½te ekko i fortauet, hun hadde lagt en engleglorie rundt foten, stĩ̃½tt litt med den pī̃̃½ fĩ̃½r hun lot den ligge igjen; til og med juledekorasjonene, en flamboyant kjī̃̃½pegotikk av stalaktitter reflektert i gaten, mellom bilene, nī̃̃½r det var desemberregn, eller sludd. Eller bare en enslig gatelykt, det hvitlilla skjī̃̃½ret i den regnsvarte asfalten til en villavei som ligger tom. Regnets fenomenologi, et mulig verk i tallī̃̃½se bind, men hun hadde det alt sammen i minnet, alle regnvī̃̃½rsdagene innskrevet, regnets skrivemaskiner; noen av bildene sov, noen vī̃̃½ket, alle var tilstede. Alle var borte. Utlevde. Meitemarkene var der ogsĩ̃½, de som tyter opp i regnvī̃̃½r, blir bleke og syke, dī̃̃½r og tī̃̃½rker inn til slutt, sī̃̃½ stive at de kan brekkes som isete skoslisser, i solskinnet, pī̃̃½ den tī̃̃½rre bakken, dagen etter regnet. Alt dette, sammen med alt hun ikke husket, var i bildet, det var mettet med regnvī̃̃½rsdager, som om et grī̃̃½nt moseteppes hadde tatt opp i seg alle fottrinnene over det, eller en gammel mikrofon hadde bevart alle stemmer som hadde talt, ropt (ett-to, ett-to), sunget, hulket og hvisket i den; og likevel var ingenting av det der (i maleriet), ingen av hennes erindringer om regn. Bildet var tomt. Hun hadde aldri gī̃̃½tt i de gatene, langs de kaiene, i regnet, og hī̃̃½rt lekterne ule. Det var som om bildet kunne reduseres til bildet av en murvegg, en flate med regn foran, uten vinduer, uten plakater, uten dekorasjoner, bare noen brennleser eller hundekjeks som vokste vilt inntil; eller tilogmed en bit av en murvegg, et flak av puss, blant ugresset, tomt, uopp-

[Page 71]

levd, alle mulige opplevelser gjemt i en bit murpuss som ble vī̃̃½t av regnet.

Kleimakos har laget meg, og jeg er hans.

Jeg er en krukke. Men jeg kunne ogsĩ̃½ vī̃̃½rt en votivgave, en statue eller en gravstein. Jeg er en vase fra arkaisk tid. Utenpī̃̃½ kan du, hvem du enn er, se bildet av et forlis, det sunkne skipet, og mannskapet som svever sakte omkring blant mange slags fisker, sjĩ̃½menn med kjī̃̃½nn som peker ut fra kroppen og duver slapt i strī̃̃½mmen som sjĩ̃½pī̃̃½lser. Men du kunne like gjerne sett blindingen av Polyfemos, og Gorgonene, eller Herakles som kveler den nemeiske Lī̃̃½ve. Mitt indre er glatt, mī̃̃½rkt og billedlī̃̃½st som himmelen i Hades, som en livmor. Jeg er til ĩ̃½ fylle med vin eller olivenolje eller vann, og sī̃̃½ tī̃̃½mmes, og sī̃̃½ fylles. Tī̃̃½mmes og fylles, omigjen og omigjen, jeg. Nesten lik en fontene som hele tiden bī̃̃½de tī̃̃½mmes og fylles, slik at den alltid er bī̃̃½de tī̃̃½mt og breddfull. Eller jeg er vannet som fyller krukken, vannet

som kan anta en hvilkensomhelst form, også $\frac{1}{2}$ krukkeform, denne krukken\s for en stund, slik regnet, hvis det faller lenge og sterkt nok, kan fylle $\frac{1}{2}$ ne kar og beholdere av alle slags former like lett: en tiggerski $\frac{1}{2}$ l, et drikkebeger, klovavtrykket etter ei ku, en snudd hjerneskal. Og jeg er vannet som renner. Og $\frac{1}{2}$ mmes ut. Eller jeg er krukken. Denne krukken. Inntil noen mister eller velter den en dag, og jeg blir skjervet av meg selv. Kleimak. aget me. og ha. jeg. Til slutt, p $\frac{1}{2}$ et ski $\frac{1}{2}$ r, dette ene ordet: jeg, som ikke lenger nevner noen bestemt, ikke engang en krukke, ikke engang et ski $\frac{1}{2}$ r. Bare ordet er igjen, det kan fylles med hva som helst, hvem som helst, $\frac{1}{2}$ mmes og fylles, som en krukke. Jeg er en krukke. Jeg. Han, hun, den, det. Utbyttable. Jeg.

Og p $\frac{1}{2}$ asfalten utenfor, en diger blomsterpotte av eternitt, eller var det betong, av den sorten som er et borettslags bastante felleseiendom, med noen bli $\frac{1}{2}$ blomster i. Han hadde aldri v $\frac{1}{2}$ rt der fi $\frac{1}{2}$ r. Etter i $\frac{1}{2}$ ha li $\frac{1}{2}$ st opp ytterd $\frac{1}{2}$ ren med en yale-ni $\frac{1}{2}$ kkel kom de inn i et slags vindfang eller entri $\frac{1}{2}$, eller ventev $\frac{1}{2}$ relse, for i det trange, trepanelte kvadratet sto en sti $\frac{1}{2}$ lr $\frac{1}{2}$ rsstol med r $\frac{1}{2}$ dt skai-trekk, som om det bak d $\frac{1}{2}$ ren til h $\frac{1}{2}$ yre befant seg noen man skulle vente p $\frac{1}{2}$, en tannlege eller advokat, eller i det minste en arbeidsformann eller lagersjef. Ellers tomt, bortsett fra en d $\frac{1}{2}$ rmatte av gr $\frac{1}{2}$ gummi. De hadde tatt med seg vinterkli $\frac{1}{2}$ r, husket han, som de ni $\frac{1}{2}$ tok p $\frac{1}{2}$ seg, hun en dynejakke

GRAVGAVER | 71

[Page 72]

og han en dyffelcoat, oppi $\frac{1}{2}$ sommerkli $\frac{1}{2}$ rne, kostymer for statister, til i $\frac{1}{2}$ bi $\frac{1}{2}$ re bare noen minutter i en kort scene. D $\frac{1}{2}$ ren til h $\frac{1}{2}$ yre hadde ingen li $\frac{1}{2}$ s, bare et h $\frac{1}{2}$ ndtak av gr $\frac{1}{2}$ tti sti $\frac{1}{2}$ pejern, langt som en underarm, med en kule ytterst; hun hadde dratt det ned med et rykk, og med det samme ble en r $\frac{1}{2}$ d lyp $\frac{1}{2}$ re tent over d $\frac{1}{2}$ ren, en varsellampe som viste at de var der inne, at de ikke ble glemt. Bak d $\frac{1}{2}$ ren enda en d $\frac{1}{2}$ r, helt lik den fi $\frac{1}{2}$ rste, med samme slags h $\frac{1}{2}$ ndtak, og fi $\frac{1}{2}$ rst da hun vred p $\frac{1}{2}$ d $\frac{1}{2}$ t også $\frac{1}{2}$, var de inne i selve fryserommet; men hun m $\frac{1}{2}$ tte ni $\frac{1}{2}$ (det sto imperativt p $\frac{1}{2}$ en plakat der inne) lukke bi $\frac{1}{2}$ de den fi $\frac{1}{2}$ rste og den andre d $\frac{1}{2}$ ren igjen bak dem, for at ikke kulden skulle lekke ut, som om de hadde passert gjennom en luftsluse inn til et trykkammer, et slikt dykkere bruker, hvor de m $\frac{1}{2}$ oppholde seg i dagevis for ikke i $\frac{1}{2}$ bli sprengt innenfra, mens de spiller kort, leser og sover. Det var en ubehagelig fi $\frac{1}{2}$ lelse. Kulden presset rundt dem som en nesten taktill masse, liksom de p $\frac{1}{2}$ mira-kul $\frac{1}{2}$ st vis kunne r $\frac{1}{2}$ re seg helt innesluttet i iskaldt glass, eller i en smerte, en objektivt smerte, klar, krystallinsk og skj $\frac{1}{2}$ rende, tyve kuldegrader, en midtvinternatt stengt inne bak en dobbel d $\frac{1}{2}$ r, med en sommerdag p $\frac{1}{2}$ den andre siden. Det gjaldt i $\frac{1}{2}$ handle raskt. De sto i en vindusli $\frac{1}{2}$ s krypt, og alle veggene var fylt, fra gulv til tak (de hadde en gardintrapp til disposisjon) av en rekke sm $\frac{1}{2}$ bi $\frac{1}{2}$ ser, eller skap, lik bankbokser, eller kanskje helst bur, for alle hadde en d $\frac{1}{2}$ r med h $\frac{1}{2}$ nsetning foran (stengt med sm $\frac{1}{2}$ hengeli $\frac{1}{2}$ ser, for også $\frac{1}{2}$ der inne i den kunstige kulden var kriminalitet mulig), slik at det minte, ikke om en h $\frac{1}{2}$ nseg $\frac{1}{2}$ rd, men om et dueslag, og de embalierte matvarene bak nettingen om hvite, ubevegelige duer, utstoppede, d $\frac{1}{2}$ de, ja, et columbarium, en av disse underjordiske hulene med opptil hundrevis av sm $\frac{1}{2}$ rundbuede nisjer (lik amerikanske postkasser) fra gulv til tak, og i hver nisje plass til en eller to (til ni $\frac{1}{2}$ d tre) urner med like mange avd $\frac{1}{2}$ des aske, som regel asken av fattige, slaver, eller frigitte, sies det, de fleste fra den fi $\frac{1}{2}$ rste keisertid, fra Augustus til Claudius, det vil si fra 31 f.Kr. til 51 e.Kr.: noen av columbariene ble anlagt av visse foreninger eller begravelsselskaper, som mot en fast innbetaling sikret sine medlemmer en nisje i $\frac{1}{2}$ tilbringe sine posthume dager i, kanskje med en marmorplakett under i $\frac{1}{2}$ pningen, med ens eget navn p $\frac{1}{2}$, som et d $\frac{1}{2}$ rskilt utenfor en fraflyttet leilighet, et par i $\frac{1}{2}$ rstall, en inskripsjon av rosende karakter, et sitat fra en dikter, kanskje, og endog en byste (for de mer velhavende), en hvit marmorbyste foran, og asken bak, i m $\frac{1}{2}$ rket, som et hukommelsestap. Mange av matvarene bak nettingen var også $\frac{1}{2}$ duehvite, dels av rim, dels fordi de var innsv $\frac{1}{2}$ pt i hvite

[Page 73]

kleder, rimhvite bylter med mat, eller lukket inne i tĩ½mte melkekartonger, eller omviklet tinnfolie hvorfra av og til et par knokler pekte ut, kadaveriske hĩ½nsebein. De var i matens museum, huset for de rĩ½rte tyttebĩ½rene, multene, ribbene, kalkunene, rĩ½kelaksen, svinekotelettene, den umiskjennelige profilen av fenaliĩ½r, aspargesen, reinsdyrstekene, elgbiffene, mĩ½rbraden, okseleveren, rypene (hele, med fjĩ½r, trompe-l'ĩ½il, statuert av kulden, med steinharde ĩ½pne ĩ½yne), pinnsvinene, musene, rottene og gresshoppesvermene, la han til (nĩ½, etterpĩ½); men alt sammen inkognito, formummet i melkekartongene og tinnfoliene og grĩ½papiret og de hvite posene, slik at det i hvert bur, eller hver boks, liĩ½ et slags bandasjert stilleben, like fjernt fra et festlig oppduket bord som en dĩ½dsmaske fra en komikers grimaserende ansikt, pĩ½ samme tid saklig og mysteriĩ½st, med hele emballeringens mysterium, som visse kunstnere har oppdaget (tenkte han nĩ½, etterpĩ½), nĩ½r de innskrenker sin virksomhet til ĩ½ pakke inn dagligdagse gjenstander omhyggelig, stramt, med papir og hyssing, for eksempel en telefon, en stĩ½vsuger eller en lekehest pĩ½ hjul, slik at tingene blir ugjenkjennelige og tiltrekkende spĩ½kelsesaktige, bare fordi man ikke kan se dem ordentlig, som om det var nok at noe, hva som helst, ble skjult for at det skulle bli interessant. Grĩ½ssende av frost hadde hun funnet det riktige buret og ĩ½pnet hengeliĩ½sen, hun lette blant pakkene med skrukkete frysefolie rundt, mens hun leste, for under hyssingen hadde de merkelapper som fortalte hva de inneholdt, omtrent som bĩ½ker, faglitteratur, hogd inn i steiner, eller trykket inn i leirtavler, for pakken var selvfĩ½lgelig steinhard, og man snakker forresten om ĩ½ sluke bĩ½ker; rimet hadde drysset av den skinnende folien i berĩ½ring med de hvite hendene hennes, og av burdĩ½ren da hun smekket den igjen, fort, med et lite smell, og sa Gudskjelov; og han begynte (nĩ½, etterpĩ½) ĩ½ tenke pĩ½ vinter, snĩ½fall, ikke i virkeligheten, men pĩ½ fjernsynet, snĩ½en som falt i et eller annet naturprogram fra Alaska (han hadde sett mye mer natur i fjernsynet enn i virkeligheten; han hadde sett et apokalyptisk mylder av dyr liĩ½pe, hoppe, svĩ½mme, klatre, flakse, vralte, og slepe seg over skjermen: gnuer, dolkhaler, kjempevaraner, skjeggaper, rokker (med vakre peristaltiske bevegelser), quica-pungrotter, tapirer, veseler, beitedyr, tundra-loer, ozeloter, paraplyfugler og kloakkdyr, for eksempel, for ikke ĩ½ nevne alle insektene, eller mikrobenes tallrike fauna, som klokke- og flimmerdyr, flimmerdyr og trompetdyr; samtlige vesener han aldri hadde sett (i virkeligheten), ikke siĩ½, og som han, etter all sannsynlighet, kom til ĩ½ dĩ½ uten

GRAVGAVER | 73

[Page 74]

ĩ½ ha sett, ikke ett eneste ett, unntatt pĩ½ fjernsynet, som mĩ½nstre av farvede elektroniske punkter pĩ½ en fjernsynsskjerm, som like gjerne kan konstellere seg til noe annet, til en kvinne i sĩ½lvminiskĩ½rt omgitt av rĩ½yk fra tĩ½rris, eller det glitrende vannet i en fontene (kulturprogram), som sildrer videre i stillheten etter at tv-teamet er borte igjen, liksom de aldri hadde vĩ½rt der, mens videofilmen, til gjengjeld, kan bevares og avspilles, teoretisk sett, om hundre eller tusen ĩ½r, nĩ½r vannstrĩ½len er sunket for godt, og selve fontenen er en samling skĩ½r, halvt skjult av gresset; eller skjermen kan vise ingenting, et hvitlig flimmer, ledsaget av sus, etter at sendingen er slutt); men snĩ½fallet, altsĩ½, over den karrige skogen pĩ½ grensen til tundraen; alt i september begynte vinteren, fortalte kommentatoren, etter en manisk sommer pĩ½ et par uker, hvor alle dyrene skyndte seg ĩ½ spy ut avkom og gjĩ½re dem sterke nok til ĩ½ tĩ½le polarvinteren, eller til ĩ½ flykte fra den, eller de bare kreperte og etterlot en arv av egg, neste sommers stikkende svermer av mygg. Han husket bildet av noen elger som sto der, med hodet senket, ĩ½ynene halvt igjen-lukket, ryggen mot de isende vindkastene fulle av skarp snĩ½, bare sto der

og overlevde, inntil videre, også de elgoksene som var sterkt avkrefte etter parringen og sannsynligvis ville fryse ihjel av mangel på fett, på opplagsnæringsring, selv om, eller snarere fordi de, uten å vite det, hadde testamentert et elgfoster til ettertiden, de bare sto der i snøen og ventet; det virket som de kunne bli frosset stive der de var, og bli stående som utstoppet, eller som en banal skulpturgruppe, til glede for ingen, mens snøen langsomt ville dekke dem til, en omvendt avdukning, slik det hendte med noen svenske soldater på 1700-tallet, i Russland, en uvanlig hard vinter, så kaldt at dragonene frøs stive i salen, hesten likeså under dem (ifølge yenvitner), og de ble stående der, hest og mann ihjelfrosset, som groteske, hyperrealistiske rytterstatuer i isdet, med de dypfryste hendene krummet rundt tåmmene i et tak de ikke ville slippe, remmene måtte skjæres over etterpå. Og mens han hadde stirret på disse elgene som stod der i snøen, i Alaskas dryssende og hvirvlende snø, inne i fjernsynet, hadde han plutselig fått en uhyggelig følelse av hvor vanvittig det egentlig var, med disse dyrene som bare lot seg leve, mot yttergrensen av det levelige (det finnes også mikroorganismer som holder til i kokende vann, ved undersjøiske vulkaner), for å overleve, forplante seg og dæi, ingen kommentar, gledesløst, helautomatisk; han husket den grå, drenerende følelsen av skrekk over det, foran skjermen, dyrenes saklige underdanighet overfor den upartiske stemmen, så skarp, så høyt oppe, at

74

[Page 75]

den lå over, eller så dyp at den lå under det hørbare frekvensområdet, og likevel ble hørt og lystret, hørsammad, denne kromosomkardervelske røsten som leste opp fra et helt hvitt ark, en historie uten begynnelse og slutt, uten moral, full av skogstillhet og fysisk smerte; de var fullkomment lydige mot den, denne hvite stemmen som leste mangelen på tekst, som om den resiterte selve snøen, uhyrlig, mens knakk fra kløver mot den hardfrosne jorden hang i luften som lyden av hørete blindestokker. Eller var det bare, tenkte han (nå, etterpå), han som så det meningsløse inn i bildet, fordi han selv var proppfull av mening? Fordi han aldri skulle få slippe inn i en elgs meningsløse og nåyttrale liv, bo bak de blanke, tomme åynene, inne i skallen som geviret vokste opp av? Lik en frelse han for alltid ville være ute-stengt fra, den dyriske lydighetens undringsløse ro? Han visste ikke. Han ble kvalm av å tenke på det.

Knokler. Siden hun var blitt svaksynt, hadde hun fått for vane, arkeologen arkeologisert, ån gang i året omtrent, å palpere hodet hans, nitid, for å registrere eventuelle forandringer, eller bare forfallets langsomme, men seierssikre gang, med sine lesende fingertupper, som om han var en åpen bok, uten omslag (og uten høi), eller heller en steintavle, og det hun forsøkte å lese var ikke så mye den eventuelt bevarte innskriften som selve forvit-ringsprosessen, men den var såvidt langsom, også i organisk forkledning, at hun som regel skuffet måtte erkjenne at rynkene i pannen (og andre steder) ikke var merkbart dypere, at kinnene var omtrent like konkave, at huden strammet like hardt over skallebuen som den dinglet slapt, ropt hjem av tyngdekraften, i sekkene under åynene og portåren under haken. Denne følelsen av å ha en slags beholder eller kalebass mellom fingrene, en, som hun hadde trodd i sin ungdom, når hun holdt hodet hans i hendene, Sareptas krukke, hvorfra de mest underfulle ting ville strømmе, i følge på bølge mot hennes strand, ut gjennom munnen, i form av idier, tanker, observasjoner, ut gjennom åynene i form av åmhet og stumme, sterke følelser (ennå kunne hun såvidt kjenne et nedslitt minne om hvordan de hadde sett seg inn i hverandre til det svimlet for dem, på randen av tårer, som på en motorsykel i høy fart). Ja, hun hadde hatt følelsen av å holde, som det heter, en verden, i hendene (en globus?), lukket og samtidig lekkende, lokkende, og at hun på sett og vis eide den, som et bryst hun kunne die når som helst, like lett som hun diet siden hans med kjønnsleppene, som om de to

[Page 76]

miraklene, det kj̃ē½nnslige og det sjeelige, fl̃ē½t sammen og lyste som īē½n stor speilflate hvor alt kunne bli synlig, lydliē½st, et pustet bilde, uten īē½ nevnes; mens hun ñē½ visste at hun holdt Pandoras eske, hvor h̃ē½pet ganske riktig var blitt igjen p̃ē½ bunnen, under st̃ē½vet, skitten og spindelveven, umulig īē½ fiē½ det ut, som ñē½r man trykker korken ned i en vinflaske, den m̃ē½ i tilfelle knuses. For han ville aldri slutte īē½ h̃ē½pe at han vant i pengelotteriet, at det skulle dukke opp en yngre og penere hjemmesykepleierske, at han ville bli frisk nok til īē½ reise til Italia igjen (uten henne, selvsagt), at han, ved et slags ateistisk under (for enñē½ ville han ikke tro, og kom sannsynligvis til īē½ g̃ē½ fortapt, men slikt var jo vanskelig īē½ si direkte) skulle fiē½ h̃ē½rselen igjen, slik at han atter en gang fikk h̃ē½re de raspende platene som l̃ē½ i en margarinkasse p̃ē½ loftet (for eksempel eldgamle innspillinger med Toscanini og Furtw̃ē½ngler), i m̃ē½rket, blant andre relikter. Hun husket at sommerlyset m̃ē½tte ha ṽē½rt skarpt den dagen det skjedde (hvor mange dager siden, eller timer, hvor mange dager, eller timer, igjen?), hun hadde skimtet skillet mellom d̃ē½t og skyggen de satt i. Hun hadde ogs̃ē½ kjent luktene av mange slags blomster, noen s̃ē½taktige og tunge, andre lettere, og noe kjemisk fabrikkaktig (som vanligvis ikke var der). Hun hadde spurt hva han s̃ē½ (som vanlig), og han hadde snakket om fugebadet, at det var tomt, at de hadde skremt opp noen kr̃ē½ker som plasket i det, da de īē½pnet d̃ē½ren, og hun spurte om det ikke var spurver der, men han insisterte p̃ē½ kr̃ē½kene (som jagde bort spurvene), og s̃ē½ hadde hun ikke orket īē½ rope mer.

Han kjente en br̃ē½ lengsel etter īē½ reduseres til det stivfrosne kj̃ē½ttstyk-
ket under tinnfolien, det hun den gangen hadde puttet i en gammel, slitt handleveske av imitert skinn, med īē½delagt glideliē½s. Der skulle han ligget, uvitende om det han ñē½ tenkte. Paradisisk. Ṽē½re et stykke frossent kj̃ē½tt i en gammel handleveske. Ikke handle. Sibirsk ro. I Sibir var de blitt funnet, de nesten fullkomment bevarte mammutene fra kvartiē½r, endog deres r̃ē½de blodlegemer (synlige i mikroskop), disse for ti tusen īē½r siden utd̃ē½dde polar-
elefantene, frosset inne i enorme isblokker, slik insekter kan bli forseglet i rav; de ble ogs̃ē½ jaget av mennesker utstyrt bare med spyd, de gravde dype fallgruver som de massive dyrene ikke kom opp av, det var funnet digre hauger av mammutknokler etter jegerne, slikket rene, s̃ē½ īē½ si; men de som levde p̃ē½ istidens nakne, trel̃ē½se tundra, de brukte knoklene ogs̃ē½, la dem som tyngde p̃ē½ flikene av teltduken, og brukte dem som avstivere; de bodde

76

[Page 77]

i telt av pels med teltstenger av knokler, i en slags vikarierende kropp (st̃ē½let fra det dyreriket de selv en gang sprang ut av), skinn og bein, utenp̃ē½ deres egen. De brukte tilogmed knokler til brensel, sparsomt, et gjerrig lite b̃ē½l, s̃ē½vidt de ikke fr̃ē½s ihjel, omtrent som tanken p̃ē½ d̃ē½den, tenkte han (ñē½, etterp̃ē½), kan ṽē½re en tr̃ē½st i fortvilelsen, akkurat nok til at man overlever, men ikke nok til īē½ bli gjennomvarm. Som elgene i ñē½tidens Alaska m̃ē½tte mammutene fra paleolittisk tid ha st̃ē½tt der, med ryggen til den glaserende vinden, īē½ynene halvt igjenlukket og hodet senket, for ti eller tyve tusen īē½r siden, sett av ingen, som bildet p̃ē½ en fjernsynsskjerm i et tomt rom, mens sñē½en pelset i hvirvler over dem, fiē½r de d̃ē½de ut for godt, liksom elgen en dag, om s̃ē½ og s̃ē½ mange īē½r, ville ṽē½re et utd̃ē½dd dyr, en samling fossile res-
ter (pluss, eventuelt, filmopptakene). Kulden hadde alt begynt īē½ krype fra hender, ankler og hals innover under kl̃ē½rne, p̃ē½ det tidspunktet, men de var p̃ē½ vei mot d̃ē½ren, han hadde skj̃ē½vet tilbake det lange h̃ē½ndtaket med kulen p̃ē½, det iste i h̃ē½ndflaten; s̃ē½ den andre d̃ē½ren, ñē½yaktig maken, nesten like kald, og s̃ē½ var de ute i venteṽē½relset med st̃ē½lr̃ē½sstolen, han lukket bak

dem, stengte polarnatten inne, de skyndte seg ut i solskinnet, det blendet dem etter det blasse lampelyset i fryserommet. Over asfalten fløt en sildrende og hildrende hinne av varmluft, det lignet vifteplastposer som vrís, eller rett og slett vann like fløt det koker; en av disse langstrukne amerikanske stasjonsvognene duvet akkurat forbi på bløtste fløter idet de kom ut, husket han, en serie blink fløt over grillen og pyntelistene, det var som den seilte, hullfløts, gjennom den flimrende massen, fløt på dens oppdrift, støyfritt og hypnotisk, en ubemannet gondol i en forlatt by full av hett lys. Og de selv var gjennomsiktige, kalde gjengangere fra en glemt vinter. Det ruvende sollyset varmet ikke, han hadde hutret like mye, men hun hadde vrenget av seg dynejakken mens hun sa Du må ta av deg for å bli varm, og det stemte, det var som kulden satt fast i dyffelen som en lukt, for straks han tok den av, hadde varmen fra solstrålene glidd rundt hele kroppen og inn i den, og gjort den myk; etter ytterligere et par dirr hadde skjelvingen opphørt. Så var det ikke mer. Jo, nå husket han vimpelen, eller rettere sagt, på asfalten foran dem, skyggen av en vimpel han visste var marineblå, med borettslagets navn i hvitt, og skyggen av stangen, med vimpelskyggen som stundom reiste seg brøtt, men slapt slikkende i den flaue vinden, fløt den falt sammen og igjen hang nesten urørlig, bare med en smal, variabel strime av lys mellom skyggen av vimpelen og skyggen av flaggstangen. Og der var

GRAVGAVER | 77

[Page 78]

det slutt. Erindringens grensepåle plantet foran en ingenmannsmåne. De måtte ha gått hjem etterpå, med det frosne kjøttstykket i håndvesken, og de måtte ha spist det, siden, forvandlet det til et måltid mat, hva det nå var, sannsynligvis en form for bedre middag, de måtte ha vært en søndag; men de ble begge helt borte etter skyggen av vimpelen, som om deres eksistens var blitt suspendert fra den grensen av, de selv frosset ned i et gitt sekund, oppbevart i mørket, for så å tines opp igjen helt bardus, og røre seg, snakke, der hvor neste minne begynte, ved en annen dag, en annen tid (neste bilde fullt av gult løv som flagret ned over en gressplen med små brune, tynnstilkede, uspiselige sopper, og en raggsokkfot som pendlet over dem: hun hadde gått noe i støvelen). For minnene, de stopper alltid et sted, du kommer ikke lenger, uansett hvor mye du anstrenger deg, liksom du hver gang bryter strålen fra en fotocelle, og dørerne ikke åpner seg, men tvert om lukker seg, ikke gjennomsiktige glassdører, men dobbelte skyvedører av stål som glir mot hverandre med et dunk, heisdører, og bak dørerne fortsetter tiden oppover i etasjene, med ukjent last, oppover gjennom sjiktene, inn til en tilfeldig etasje, hvor dørerne åpner seg igjen et øyeblikk, og du fløt et kort glimt inn i heisen hvor du selv støt, hvor du sto en gang, alene, eller sammen med de og de menneskene. Ingen husker hele eposet om sitt liv utenat, tenkte han, ikke på langt nå; ingen kan gjøre rede for sitt liv dag for dag, time for time, selv ikke iherdige dagbokskrivere, alltid noe som mangler, erindringsteksten brøtstopper et sted, som nå du leser og plutselig oppdager at noen ark er revet ut.

Nettopp da skal etruskernes hærfløter ha holdt på å ofre i tempelet, og var-seltolkeren som så på offerets innvoller skal ha uttalt hærlydt at guden ga seier til den som bar dette offer foran seg.* Denne uttalelse hørte romerne nede i den underjordiske gangen; de brøt seg straks gjennom tempelgulvet og dukket opp med skrik og viftenarm. Fiendene ble

Du fløt aldri vite hvordan det gikk. Men det er ikke engang en bok med manglende blader, tenkte han (nå, etterpå), det er en liten haug med løstrevne ark, tilfeldig sammenrotet papiravfall på en søppelfylling, ditt livs avfallsplass, biter ned til en prislapps størrelse, med en halv setning på, eller

* Plutarchos: Livsskildringer med sammenligning, oversatt av Henning Mørland.

GRAVGAVER | 79

[Page 80]

Ordet 'modell', som passer til et lite skelett av plast, til i ½ lime sammen. Men underlig, også i ½, hvordan det passer til bi ½de en fotomodell, en kvinne eller en mann, oftest en kvinne, som lar seg fotografere, smilende, eller tvertimot med et kunstig nedkj ½lt eller arrig ansiktsuttrykk, ifi ½rt motekl i ½r: ki ½per, skj i ½rt, pelser, jakker, bluser, underti ½y, badedrakter, frisyre, str i ½mper, som er moderne, som mange kvinner vil i ½nske seg, og noen kj i ½pe, fordi de vil se ut som de er fra akkurat denne tiden; hvordan ordet 'modell' passer

til henne, men også til en miniatyrgave av Ostia Antiqua, Romas forlatte havneby, slik den ligger nå, i ruiner, med sine ruinspor etter gater og torv, bordeller og termener, med de regelmessige murene av leiegårder, rester av leiligheter med fire rom, entré og toalett, hvor noen, som ingen lenger vet hvem var, bodde; bodde der inntil Tiberens lipe med tiden forandret seg, slik at havnen ble ubrukelig, og byen gradvis fraflyttet, inntil den ble liggende i smuldre, i gjemmes mer og mer under voksende jordlag, en flo uten ebbe, under gress og planter, lenge. Denne tilslørende gressveksten, fortelles det, forsterker arkeologene stoppe med kjemikalier, slik at fugler og gnagere også dier, og skjelettene deres ligger blant ruinene som om de var like gamle som dem. Hele tiden hører den fjerne larmen fra flyplassen ved Fiumicino. En badeby, Ostia Lido, er blitt anlagt si vest for den antikke havnebyen.

Men erindringsbildet, det måtte vi re fra en film hun hadde sett, hvor resten var forsvunnet, hadde nesten ikke lyd, veggene hvite eller perlegrø, kjolene elfenbenshvite, man kunne høre hvislingen av fletter som byttet stilling, en lav, pipende hulking, gissing fra stolben, av og til et hikst, ingen replikker. En idslighet. Renere, annerledes enn den utendørs industrielle idslighetens panorama i et annet bilde, fra fyllinga, hvor de hadde vært en gang, for i kvitte seg med en utrangert jernseng og noe annet skrot.

80

[Page 81]

Utenfor en grunnmalt, avflasket brakke sto et gammelmodig tv-apparat, rundt i formene, med skitne knoter, og fra brakken gikk en ledning til det; apparatet virket, utrolig nok, det viste tilogmed et program (i svart/hvitt, selvsagt), en slags film eller teater. Hun hadde glemt alt annet, var blitt stående i se på en kvinne i blafrende svarte gevanter, hodet tildekket; kvinnen gikk, eller halvt lipe, med stakkato-energisge bevegelser, bortover en forblist sandstrand med hvite klipper, det ble merke spor etter henne i den fuktige sanden; av og til snudde hun seg mot noen utenfor bildet, knyttet nevene hardt foran brystet og skrek rasende, på et ubegripelig språk, kanskje gresk, snudde ryggen til med et foraktfult uttrykk, og trakk videre, uten i vente på svar, før hun plutselig kastet seg ned på kne og grafset til seg, med fingre stive av raseri, en nevefull vilt sand; det ble et merke etter henden hennes, som etter et gaffelformet haveredskap (nårbilde), før hun kylte ladningen mot den usynlige skikkelsen (fortsatt utenfor bildet) mens hun freste noe, antagelig et skjellsord, og endelig gikk videre, inn i den antikke tragedien (hvilket det sannsynligvis var), og kameraet viste hvordan bølgegene på ste hvislende innover stranden, og sporene etter flettene hennes, kneavtrykket og gropen etter den gravende hendens ble mer og mer utvisket for hvert bølgeslag, de påste opp kanten av minnet også, for hun husket ikke mer, selv om de sikkert var blitt kvitt jernskrotet og hadde kjørt hjemover igjen med en tom tilhenger som spratt klapprende over hullene i veien, bumpet sivelevannet ut av dem, og lenge etter at bilen og tilhengeren var borte, måtte det brungule vannet ha fortsatt i sive sakte tilbake i hullene.

16 MAI 1970, 23.4.71, 10 APR. 1972, 7.3.73, 4 FEB. 1974, 27 DES. 1974, 15 NOV. 1975, 7 OKT. 1976. På lienekortet, en roman uten handling, dager da alt kunne ha skjedd.

Andre ganger er det innlysende hvorfor du husker det du husker, fordi du erindrer med begjret mer enn med intelligensen, som den kvinnetorsoen, eller snarere underkroppen (maven, hoftene, liene), liggende på siden, iført en hvit nylontruse som rynket seg litt ved strikken, og skinte silkeaktig, et bilde i overveldende format (2 x 1,5 meter, minst) i forhold til motivet, fotorealistisk, man kunne se hver rynke i navlen, fullstendig uvirkelig, altfor stort, altfor illusjonistisk malt; ikke tilfeldig at det var akkurat dilt motivet han husket, siden resten av utstillingen var glemt, bortsett fra

[Page 82]

akkurat disse kvinnelige formene, som ikke var av denne verden, fordi de lignet altfor mye, liksom det skulle v \ddot{u} rt en av br \ddot{u} drene van Eycks engler, avkledd sin smykkebehengte kjortel. Og speilet. Speilet som hang i den halvm \ddot{u} rke gangen, ved en avsats i den buktende, knakende tretrappen i det \ddot{u} rhundregamle utstillingslokalet, litt flasset i kantene, omkranset av gullramme. Han hadde ikke klart \ddot{u} la v \ddot{u} re \ddot{u} kaste et blikk inn i det, p \ddot{u} veien ut. Det han s \ddot{u} , var hans egen uvirkelighet. Og skj \ddot{u} nt fullt p \ddot{u} kledd, med vinterkl \ddot{u} r, hadde han sett at i det fjernhetens hinterland hvor speilbildet hans oppholdt seg, der var hun ogs \ddot{u} , den malte, og aldri skulle de v \ddot{u} kne og komme til seg selv eller hverandre. De sto begge i et flombelyst utstillingsvindu, men ingen s \ddot{u} p \ddot{u} dem, byen rundt var evakuert, fraflyttet, i ruiner, bare befolket av rotter og l \ddot{u} sbikkjer. Ikke engang rotter og l \ddot{u} sbikkjer.

Ringene hadde hun tatt av seg, den l \ddot{u} p \ddot{u} speilhyllen p \ddot{u} badet. Den l \ddot{u} inntil speilet. Det var to ringe, som et \ddot{u} ttetall: \ddot{u} n i speilet, \ddot{u} n utenfor. Hvilken av ringene ville han ha? Den i speilet. Den i vannet.

23 APR. 549, 18 JAN. 1703, 3.3. 1947, 30 JUL. 1281, 14.11. 1653, 10 OKT. 1386, 18 MAR. 1804, 23 JUN. 1901, 19.2. 1003.

Det var bare den turkise malingen p \ddot{u} betongen som hadde fi \ddot{u} tt vannet til \ddot{u} se bl \ddot{u} tt ut, om sommeren, en velberegnet optisk illusjon, et pust av Middelhav mellom blokkene i vulg \ddot{u} rfuncis (befolket av lavere middelklasse og nedover), det litt nyere kj \ddot{u} pesenteret (dagligvarer, sport og isenkram, tannlege, bladkiosk, urmaker, fysikalsk institutt), om sommeren, n \ddot{u} r de bratte, gresskledd skr \ddot{u} ningene rundt dammen var besatt, som et amfiteater, av skr \ddot{u} lende unger og m \ddot{u} drene deres, fortrinnsvis, pluss enkelte ten \ddot{u} ringer og pensjonister: en planl \ddot{u} s mosaikk av pledd, luftmadrasser, solsenger, frott \ddot{u} h \ddot{u} ndkl \ddot{u} r og campingstoler, pluss et stort rekvisittlager av sv \ddot{u} mmebelter, baderinger, snorkler, solkremtuber, reiseradioer, badeballer (som stundom bl \ddot{u} ste sin vei og m \ddot{u} tte jaktes p \ddot{u}), solhatter, kj \ddot{u} lebager, og mengder av andre ting, som hver formiddag, i perioder med pent v \ddot{u} r, ble slept ut p \ddot{u} gresset av mer eller mindre de samme menneskene, til mer eller mindre det samme tidspunktet, og likeledes slept tilbake igjen (bortsett fra gjenglemte og mistede gjenstander, som flaske \ddot{u} pnere og n \ddot{u} kler), inn i blokkene, dels ved middagstid (dvs. fi \ddot{u} r arbeidstidens slutt), dels om kvel-

82

[Page 83]

den; en stadig rytme av ting som ble forflyttet, ut og inn, inn og ut, bare avbrutt av regnv \ddot{u} rsdager, da hele omr \ddot{u} det l \ddot{u} nesten \ddot{u} de mens regndr \ddot{u} pene prikket vannet i dammen, og, til slutt, h \ddot{u} sten, da det ble for kaldt b \ddot{u} de til \ddot{u} bade og til \ddot{u} sole seg, og de pinnekastende, h \ddot{u} ndklappende hundeeierne overtok, kledd i sporty hatt og med oppbrettet frakkekrave. Det var nettopp den h \ddot{u} stlige badedammen han husket best, da badevaktens gr \ddot{u} m \ddot{u} ke, transportable brakke sto med boltede lemmer foran vinduene, og vannet var tappet ut, og etterlot, p \ddot{u} den kantslitte, avflasede turkise malingen, et ubestemmelig, tynt bunnfall av grus, sand, rustne flaskekapsler, trestykker og kvister, samt av og til et radbruket sykkelvrak eller noe lignende, lik et kvegsjelett p \ddot{u} en turkis savanne; endel av dette vrakgodset l \ddot{u} tett inn til gitteret foran utl \ddot{u} pet, fi \ddot{u} rt dit av den kunstige str \ddot{u} mmen, fordi bassenget skr \ddot{u} net. Over dette utl \ddot{u} pet var det faktisk bygd et helt hus, ogs \ddot{u} det av betong, men gr \ddot{u} naturell, en bunkeraktig, bastant kloss, en gammel-egyptisk mastaba til et uutgrunnet form \ddot{u} . P \ddot{u} baksiden (den som vendte bort fra dammen) hadde huset en gr \ddot{u} malt, h \ddot{u} ndtaks \ddot{u} s jerd \ddot{u} r med rip og

rustflekke, alltid li½st, umulig i½ bryte opp, inngangen til en obskur helligdom, og opp langs sidene av bygget li½p to helt ubegripelige trapper med rekkverk av matt, rustfritt sti½l, som endte (pi½ hver sin side, uten innbyrdes forbindelse) i en lav, men solid port, alltid stengt med en diger hengeli½s, som om det var meningen at disse portene, som bare stengte for luften over vannet, en eller annen gang, uvisst ni½r, ved en eller annen eksepsjonell seremoni, like sjelden som kroningen av en ny konge (statsbesi½k, religi½st ritual, folkelig underholdning?) faktisk skulle li½ses opp, og noen utvalgte tillates, formodentlig, i½ hoppe fra disse avsatsene, ned i vannet (som var dypest inntil huset), ifi½rt badedrakt og badehette, eller eventuelt med bizarre kostymer; men han hadde aldri hi½rt om noen som hadde sett det skje. Derimot gikk det an i½ klatre opp en av de bratte trappene selv, sti½ der og pri½ve i½ kikke inn (eller ned) i huset, for i murveggen ved siden av avsatsen var det en utsparring med en aluminiumsrist i, i½n pi½ hver side, og de pleide, husket han, i½ snakke eller rope til hverandre gjennom ristene, tvers gjennom det hule huset; stemmene fikk en teatralisk, di½dningeaktig smak; eller bare lytte, lytte til det fjerne suset av vann, som fra lydsporet til en thrillerfilm, en forfi½lgelse, en flukt gjennom kloakkene (De Elendige, Den Tredje Mann); et uforanderlig, svakt rungende sus fra mi½rket der nede, umulig i½ se noe presist gjennom risten, et fuktig fengsel, en underjordisk

GRAVGAVER | 83

[Page 84]

elv, Styx, Akeron, Erebos (navn de enni½ ikke hadde hi½rt, pi½ det tidspunktet), di½srikets langsomtflytende elver, uendelig fjernt fra livet pi½ overflaten av jorden. Han hadde gi½tt tur med henne der oppe, en hi½stdag mange i½r senere, hun hadde hatt bli½ regnfrakk, og pi½ hodet en idiotisk gul sydvest av den gammeldagse fisker-med-krumpe-sorten, han hadde hatt lyst til i½ rive den av henne hele tiden. De hadde kranglet, gi½tt rundt hver sin side av (den ti½rllagte) dammen, fortsatt opp skr½ningen og gi½tt videre pi½ hver sin side av fotballbanen, den virket kjempemessig, de skrek til hverandre av og til, ord som spark, inntil hun ga opp bak mi½let pi½ motsatt banehalvdel, forgr½tt, sni½rrete, med sminken klint utover, trengte rett og slett desperat et lommeti½rkle, noe hun ikke hadde selv, og som han, viste det seg, heller ikke hadde, hvorfor skjerfet hans ble ofret, heroisk, og han mi½tte fi½lge henne hjem smi½frysende, bar i halsen, ad en masse omveier, si½nn at ingen skulle se hvordan hun si½ ut i fjeset. Men under dette erindringsbilde det igjen, samme felt, et annet, eldre sjikt, fra lenge fi½r han ble kjent med henne, hvordan de hadde pleid i½ henge rundt der oppe, om hi½sten (alltid om hi½sten?), en gjeng teni½ringer pi½ flukt fra foreldrestuenes lumre tv-hygge. (Under dette laget igjen, tomt for funn; men ikke hos andre, eldre mennesker, som om deres minnebilder fra det samme stedet kunne overta der hvor hans egne sluttet, dendrokronologisk prinsipp, neste tres i½ringer bakover i tiden, inntil badedammen, fotballbanen, kj½pesenteret og alt det andre var borte, og en eller annens erindring ville vi½re fylt med grantri½r, li½vtri½r, knauser og bekker i skogen som en gang hadde vi½rt der). De mi½tte ha ri½rt pi½ seg, trasket pi½ asfalten, pi½ grusen, pi½ de hellelagte gangstiene i omri½det, men han husket dem alltid (seg selv inkludert) sti½ende, liksom vi½rraste, pi½ betongrampen (et par trappetrinn opp) utenfor det brunbeisete klubbhuset til en idrettsforening hvor ingen av dem var medlem, som alltid var stengt, li½st, tildels med jernsli½er tvers over di½rene, de hadde aldri vi½rt der inne (liksom de aldri hadde vi½rt i vannsusetshus); men rampen hadde et tak som ga et visst ly mot regnet, foruten at selve bygningen, pi½ i½n side, ga et visst ly mot vinden; altsi½ kunne de sti½ forsamlet der, i de ugne hi½stkveldene, utenfor foreldreinstansens synsvidde, sti½ som om de ventet pi½ noe, hva de ogsi½ hadde gjort, nemlig Eros, som alltid var tilstede og nesten aldri kom allikevel, hedersgjestens tomme stol pi½ jubileumsfesten. Men mens de ventet kunne de bedrive attraktive sysler, som i½ ri½yke (i likhet med generasjonen fi½r og etter) de forbudte sigarettene med stort seremoniell,

[Page 85]

mange fyrstikker bli¹/₂st ut av vinden, grunnet kli¹/₂nethet, vidli¹/₂ftige diskusjoner om forskjellige merkers fortrinn, sparsommelig (eller fordi det smakte for j¹/₂vlig?) kapping av halvri¹/₂ykt sigarett, og senere, med fomlete, fuktige, valne fingre, fremfisking av den vantrevne sneipen fra pakken, eller fra en halvtom fyrstikkeske, eller tilogmed fra jakkelommen, han husket tydelig den sursvidde lukten av sneip blant hele, uri¹/₂ykte sigaretters mondene parfymeduft; og fi¹/₂r eller siden var det noen som pri¹/₂vde i¹/₂ inhalere, endte hengende over rekkverket, likblek, med geli¹/₂i¹/₂zyne, sjokkskadet, utstoppet, dette i¹/₂pne rekkverket av to-tre planker, brunbeisede som resten av huset, spikret til de loddrette stolpene (si¹/₂kalt boks) som bar taket. Dette rekkverket hadde, pi¹/₂ et ikke ni¹/₂rmere angivbart tidspunkt, vi¹/₂rt nytt, helt, intakt, men ikke lenge; for etterhvert var det blitt sakte, men sikkert redusert, fi¹/₂rst (antagelig) den horisontale planken i¹/₂verst, deretter de andre, bit for bit, ri¹/₂sket og sparket vekk (antagelig) inntil bare noen sti¹/₂re eller mindre biter, eller fliser, satt igjen i de seigeste spikrene, fi¹/₂r ogsi¹/₂ disse siste rester av rekkverket forsvant, liksom spylt vekk, og bare stolpene sto ribbet tilbake, bortsett fra, i visse hi¹/₂yder, noen lysere, kvadratiske felter med spikerhull, ellers var rekkverket rett og slett annullert, opphevet, men av hvem? det var det gi¹/₂tefulle.

Ingen. En kore av marmor. Jeg har vi¹/₂rt fascinert av henne lenge, selv om min levealder er kort i forhold til hennes, en statues liv uten liv. Hun er ikke fascinert av meg. Og tanken pi¹/₂ at bak det arkaiske smilets lepper finnes ingen tenner festet til et kranium. Ni¹/₂r jeg kysset en levende kvinne, kjente jeg av og til tennene. Korens steinlepper kan kysse av hvem som helst, uansett hvor hi¹/₂slige og vanskapte. Hun vil bare fortsette i¹/₂ smile. Jeg er hvem som helst. Om noen knuser statuen, fortsetter hun i¹/₂ smile. Om ansiktet til slutt blir mast til sti¹/₂v, fortsetter hun i¹/₂ smile. Ikke inne i deg, men overfor deg; du er alltid atskilt fra det ansiktet. Ansiktet ditt glir aldri inn i det og blir ett med det.

Hun hadde et lite fyrti¹/₂rn av tynt metall, den i¹/₂verste delen begynte i¹/₂ gi¹/₂ rundt ni¹/₂r hun tente et stearinlys der, og de runde vinduene var dekket innvendig av cellofanbiter som skinte i ri¹/₂dt, gult, gri¹/₂nt og bli¹/₂tt. De brant opp. Siden var det bare vanlig hvitt lys som gikk i karusell rundt fyrti¹/₂rn, og man kunne se rett inn pi¹/₂ flammen og soten. Hun husket hvordan de runde

GRAVGAVER | 85

[Page 86]

lysflekkene vandret i en ubrutt rekke, et paternosterverk av lys, over veggen, om kvelden, hvis fyrti¹/₂rn sto ni¹/₂r en vegg, eller over porene i ansiktet til en som satt og stirret pi¹/₂ det. De porene i det ansiktet, et levende ansikt.

For de selv, det vil si gjengen han hadde vi¹/₂rt medlem av, hadde riktig nok pirket litt borti rekkverket under dets fremskiddende forfall, men aldri resolutt vandalisk, ni¹/₂rmest litt reservert, si¹/₂ i¹/₂ si; altsi¹/₂ m¹/₂tte det vi¹/₂re noen andre som hadde gjort arbeidet, ti¹/₂lmodig og systematisk, et virkelig arbeid, et arbeidslag de aldri, av en eller annen grunn, m¹/₂tte. Eller det var gjort av mange, uavhengige av hverandre, stykke for stykke, et anonymt kollektiv, slik eventyr, myter og sagn blir til; men det hele minnet til syvende og sist bare om en kraftig akselerert forfallsprosess, en ureparert slitasje som skrev seg fra selve tiden, liksom nedbyggingen av rekkverket bare var en pri¹/₂ve, og all annen bebyggelse skulle fi¹/₂lge etter, reduseres til gressbevokste murbrokker og begraves, mer eller mindre, i jord, grus og sand, liksom bunnfallet pi¹/₂ det turkise betongdekket i den ti¹/₂rlagte badedammen var de aller siste